

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

ORTA GELİR TUZAĞI: TÜRKİYE İLE GÜNEY KORE
KARŞILAŞTIRMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
İbrahim NEİDİK

Niğde
Şubat, 2021

T.C.
NIĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI

ORTA GELİR TUZAĞI: TÜRKİYE İLE GÜNEY KORE
KARŞILAŞTIRMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
İbrahim NEİDİK

Danışman : Doç. Dr. Fındık Özlem ALPER
Üye : Prof. Dr. Okyay UÇAN
Üye :Doç. Dr. Başak Gül AKAR

Niğde
Şubat, 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Orta Gelir Tuzağı: Türkiye ile Güney Kore Karşılaştırılması” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.
26/02/2021

İbrahim NEİDİK

ÖN SÖZ

Bu tez çalışmasında gelişmekte olan ÷lke piyasalardaki oluşan orta gelir tuzağını ve bu konu ÷zerine yapılan çalışmaları inceleyip ve bu inceleme ışığında işlenen konu kapsamlı şekilde ele alınmıştır.

Bu tez çalışmamın hem belirlenmesinde hem de bu konu hakkında bilgiler vererek bana yol gösteren kıymetli danışman hocam sayın Doç. Dr. Fındık Özlem ALPER'e teşekkürü bir borç bilirim. Kaynak ihtiyacım için ve uygun çalışma ortamı sunan Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Kütüphane'sine ve çalışanlarına yardımdan dolayı teşekkür ederim.

Öğrenim hayatım boyunca bana ayrı bir değer katan ve bugünlere gelmemde büyük katkıları olan lisans öğrenim hocalarıma, bana her zaman değer katan dost ve arkadaşlarıma ve tüm yaşamım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini hissettiğim sevgili aile bireylerime çok teşekkür ederim.

İbrahim NEİDİK

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORTA GELİR TUZAĞI: TÜRKİYE İLE GÜNEY KORE KARŞILAŞTIRMASI

NEİDİK, İbrahim
İktisat Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Fındık Özlem Alper
Şubat 2021, 84 Sayfa

Dünya ekonomisi son yıllarda giderek gelişme kaydetmiştir. Birçok ülke ekonomisi oluşan bu gelişmeyi devamlı hale getirerek büyümeye devam etmektedir. Devam edemeyen ülkeler birçok zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu zorlukların en önemli olanı orta gelir tuzağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tuzak, ülkelerin gelişme aşamasında aynı gelir düzeyinden uzun süre çıkamaması durumudur. Bu tuzağın aşılmasında her ülke farklı çözüm yolu bularak tuzağa yakalanmama veya çıkmanın peşindedir.

Bu çalışmanın amacı, bazı orta gelirli ülkelerin gelişme göstermesiyle karşımıza çıkan orta gelir tuzağından hangi yollarla çıkmaya çalıştıklarını ve karşılaştıkları zorluklar incelenip analiz edilmektedir. Türkiye ve Güney Kore benzer ekonomik özellikleri barındırırken, Türkiye'nin orta gelir tuzağına yakalanmasına karşın Güney Kore'nin bir üst seviyeye çıkmasındaki nedenler açıklanmıştır. Güney Kore küresel piyasadaki diğer ülkeler ile rekabet gücü elde etmişken, Türkiye orta gelir tuzağından kurtulmak için hangi yolları izlediğine bakılmaktadır. Bu doğrultuda birinci bölümde büyüme ve kalkınmanın kavramsal çerçevesi açıklanmıştır. Orta gelir tuzağının teorik alt yapısına bakılmış ve bu tuzağı açıklayan yaklaşımlara değinilmiştir. İkinci bölümde ise, orta gelir tuzağındaki bazı ülkeler incelenmiş ve literatür taramasına değinilmiştir. Son bölümde ise Türkiye ve Güney Kore belirli göstergeler neticesinde karşılaştırma yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gelir Tuzağı, Büyüme Modelleri, Makroekonomik Veriler, Türkiye

**ABSTRACT
MASTER'S THESIS**

**MIDDLE INCOME TRAP: COMPARISON OF TURKEY WITH THE SOUTH
KOREA**

NEİDİK, İbrahim
Department of Economics
Thesis Advisor: Assoc. Prof. Fındık Özlem Alper
February 2021, Pages 84

The world economy has progressively improved in recent years. Many countries' economies continue to grow by making this development continuous. Countries that cannot continue face many challenges. The most important of these challenges is the middle income trap. This trap means that countries cannot come out at the same level of income for a long time at the stage of development. In overcoming this trap, each country seeks to avoid or exit the trap by finding a different solution.

The purpose of this study, some middle-income countries are developing examine the ways in which they are trying to get out of the middle income trap and the challenges they face analyzed. While Turkey and South Korea have similar economic characteristics, Despite Turkey's middle income trap, South Korea's next level reasons for its exit are explained. South Korea competes with other countries in the global market having gained power, what ways does Turkey follow to get rid of the middle income trap references. In this direction, the conceptual framework of growth and development is explained in the first chapter. The theoretical infrastructure of the middle income trap was looked at and approaches explaining this trap were mentioned. In the second section, some countries in the middle income trap were examined and literature review was mentioned. In the final section, Turkey and South Korea specific indicators as a result, comparison is made.

Keywords: Income Trap, Growth Models, Macroeconomic Variables, Turkey

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
GİRİŞ	1
I. Çalışmanın Konusu ve Önemi	2

BİRİNCİ BÖLÜM

İKTİSADİ BÜYÜME VE KALKINMAYLA İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Milli Gelir	4
1.2. Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYİH)	5
1.3. Satın Alma Gücü Paritesi (SAGP).....	6
1.4. Gelir Dağılımı ve Gini Katsayısı	7
1.5. İnsani Gelişmişlik Endeksi (İGE)	7
1.6. Orta Gelir Tuzağı İle Büyüme Teorileri	9
1.6.1. Orta Gelir Tuzağı	9
1.6.2. İktisadi Büyüme Teorileri ve Orta Gelir Tuzağı.....	14
1.6.2.1. Klasik Büyüme Teorisi ile Orta Gelir Tuzağı.....	14
1.6.2.2. Harrod-Domar Büyüme Teorisi ve Orta Gelir Tuzağı.....	16
1.6.2.3. Neo Klasik Büyüme Teorisi ve Orta Gelir Tuzağı	17
1.6.2.4. İçsel Büyüme Teorisi ve Orta Gelir Tuzağı	19
1.7. Orta Gelir Tuzağını Açıklayan Yaklaşımlar	20
1.7.1. Arz Yönlü Yaklaşımlar	20

1.7.2. Talep Yönlü Yaklaşımlar	21
1.7.3. Gelir Eşitsizliği Yaklaşımı	21
1.7.3.1. Eşitsizlik Tuzağı Yaklaşımı	22
1.7.3.2. Egawa Yaklaşımı	24
1.7.4. Orta Gelir Tuzağının Ekonomik Gelişme Evreleri Yaklaşımları	24
1.7.4.1. Aoki Yaklaşımı	24
1.7.4.2. Ohno Yaklaşımı	25
1.7.4.3. Tho Yaklaşımı	26
1.7.4.4. Zhuang Yaklaşımı	27
1.7.4.5. Agenor Yaklaşımı	28
1.7.5. Orta Gelir Tuzağını Ölçmede Kullanılan Yöntemler	30
1.7.5.1. Aiyar Yaklaşımı	30
1.7.5.2. Eichengreen Yaklaşımı	31
1.7.5.3. Woo Yaklaşımı	32
1.7.6. Eşik Değer Yaklaşımı	32

İKİNCİ BÖLÜM

ORTA GELİR TUZAĞINDAKİ BAZI ÜLKELER İLE BU TUZAĞIN NEDENLERİ VE ÇIKIŞ POLİTİKALARI VE LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Orta Gelir Tuzağındaki Bazı Ülkeler	34
2.1.1. Malezya	35
2.1.2. Endenozya	36
2.1.3. Meksika	37
2.2. Orta Gelir Tuzağının Nedenleri	40
2.2.1. Gelir Eşitsizliği	41
2.2.2. Ar-Ge ve Teknoloji	42
2.2.3. Düşük Rekabet Gücü	42

2.2.4. Alt Yapı Yetersizliği	43
2.3. Orta Gelir Tuzağından Çıkış Politikaları	43
2.3.1. Makro Politikalar	44
2.3.2. Mikro Politikalar	44
2.4. Gelişmekte olan Ülkeler Üzerine Literatür Analizi	46
2.4.1. Betimleyici Çalışmalar.....	46
2.4.2. Ampirik Çalışmalar.....	48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORTA GELİR TUZAĞINDAKİ TÜRKİYE İLE GÜNEY KORE’NİN KARŞILAŞTIRILMASI

3.1. Türkiye’nin Büyüme Aşaması	57
3.2. Güney Kore’nin Büyüme Aşaması	60
3.3. Türkiye ve Güney Kore’nin Karşılaştırılması.....	62
SONUÇ.....	74
KAYNAKÇA.....	77

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Kişi Başına Düşen GSYİH (Amerikan Doları).....	5
Tablo 2. Bazı Ülkelerin İnsani Gelişmişlik Endeksi.....	8
Tablo 3. Dünya Bankası Ülke Gelir Sınıflandırması	10
Tablo 4. 1950 Yılından Sonra Düşük Orta Gelir Sınıfında Olup Yüksek Orta Gelir Seviyesini Yakalayan Bazı Ülkeler	33
Tablo 5. Endonezya Kişi Başı ve Yıllık GSYİH.....	36
Tablo 6. Meksika'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar).....	39
Tablo 7. Meksika'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar).....	40
Tablo 8. Literatür Özeti.....	55
Tablo 9. Türkiye ekonomisinin 2010'dan 2017'ye makroekonomik göstergeleri.....	59
Tablo 10. Güney Kore'nin Makroekonomik Göstergeleri.....	61
Tablo 11. Türkiye ve Güney Kore Kişi Başına Düşen Milli Gelir (\$).....	66
Tablo 12. Türkiye ve Güney Kore Ortalama Yaşam Süreleri (Yıl).....	67
Tablo 13. Türkiye ve Güney Kore'nin GSYİH (Milyar Dolar).....	67
Tablo 14. Türkiye ve Güney Kore'de AR-GE Yatırımlarının Toplam, GSYİH'nin %'si.....	68
Tablo 15. Türkiye ve Güney Kore'nin İşsizlik Oranları	69
Tablo 16. Türkiye ve Güney Kore'nin Enflasyon Oranları	69
Tablo 17. Türkiye ve Güney Kore İş Gücüne Katılma Oranı (%).....	70
Tablo 18. Türkiye ve Güney Kore'nin Eğitim Harcaması (GSYİH %).....	71
Tablo 19. Türkiye ve Güney Kore'nin Büyüme Oranları	72
Tablo 20. Türkiye ve Güney Kore'nin Makro Ekonomik Göstergeleri.....	72

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Orta Gelir Tuzağı Aşaması.....	13
Şekil 2. Eşitsizlik Tuzağı.....	23
Şekil 3. Gelişmenin Evreleri ve Orta Gelir Tuzağı.....	25
Şekil 4. Ekonomik Gelişmenin Süreci ve Orta Gelir Tuzağı.....	27
Şekil 4. Orta Gelir Tuzağına Sıkışmış Olmak	30

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AGÜ	: Az Gelişmiş Ülkeler
AR-GE	: Araştırma ve Geliştirme
ASEAN	: Güneydoğu Asya Uluslar Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
CUI	: Yakalama Endeksi
DB	:Dünya Bankası
EKK	:En Küçük Kareler Yöntemi
EPK	: Ekonomi Planlama Kurulu
GÜ	: Gelişmiş Ülkeler
GSMH	: Gayrisafi Milli Hasıla
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
IMF	: Uluslararası Para Fonu
İGE	: İnsani Gelişmişlik Endeksi
KGB	: Kişi Başı Gelir
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsleri
MSAGP	: Mutlak Satın Alma Gücü Paritesi
NSAGP	: Nisbi Satın Alma Gücü Paritesi
OGT	: Orta Gelir Tuzağı
OGÜ	: Orta Gelirli Ülkeler
SAGP	: Satın Alma Gücü Paritesi
SMH	: Safi Milli Hasıla

GİRİŞ

Dünya ekonomisinde iktisadi büyüme ve kalkınmanın önemi her zaman yerini korumuştur. İktisadi çalışmalarda bu iki kavram üzerine çeşitli görüşler belirtilmiştir. Ülkelerin ekonomik durumları aynı olmamasından dolayı büyüme ve kalkınma durumları çeşitli farklılıklar göstermektedir. Bu ayırmadan dolayı ülkelerin refah düzeyi ve gelişme hızı birbirinden farklılık göstermektedir. Bu nedenle ülkelerin ekonomik gücü ve sağlamış olduğu istikrar bu noktada birbirinden ayrılmaktadır.

XIX. yüzyıl itibariyle ülkeler arası ekonomik büyüklük farkı artmaya başlamıştır. XIX. yüzyıl öncesinde ülkelerin çoğu tarıma dayalı bir ekonomiye sahip durumdadır. Bu yüzyılda yaşanan dünya siyasetindeki bazı gelişmeler neticesinde (örneğin sanayi devriminin gerçekleşmesi) ülkelerin bazılarının sanayiye doğru yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Bunun yanı sıra o dönemdeki gelişmiş ülkelerin, gelişmemiş ülkelere karşı sömürge yolunu seçmesi bu farkın açılmasına neden olmuştur. Bu yüzyıldan günümüze kadar olan dönemde ülkelerin gelir ve refah düzeyleri hep farklı düzeyde gerçekleşmiştir.

Günümüze gelindiğinde ülkeler kendi aralarındaki gelişmişlik ve refah seviyesindeki farkını kapatmak için sanayi ve hammadde gibi alanlarda birçok alanda çalışma göstermişlerdir. Sanayi devrimi ile birlikte birtakım görüş öne sürülmekle beraber, kimilerine göre dış ticaret önemli iken kimilerine göre ise serbest piyasa ekonominin önemi kaynakların etkin kullanımı ve iş bölümünde uzmanlaşmak gibi birçok görüş belirtilmiştir.

80'li yıllardan sonra yaşanan küçük ve büyük çaplı ekonomik krizlerden dolayı gelişmekte olan ülke ekonomilerinin, gelişmiş ekonomiye sahip ülkelere göre biraz daha zayıf ve kırılgan yapıda oldukları görülmektedir. Gelişmekte olan ülkeler ilerleme kaydetmek için sermaye birikimi ile alt yapı ve teknolojiye yatırım yapmaya çalışmaktadır. Bu çalışmaları süreklilik halinde devam edemeyen ülkeler orta gelir tuzağına (OGT) düşmektedir. OGT ekonomik olarak düşük gelirli ülkelerin yüksek gelirli ülke düzeyine uzun süre sıçrama yapamaması durumudur. Gelişmekte olan ülkelerin birçoğunda yüksek gelir düzeyine geçme sırasında büyümenin sürdürülebilmesi aşamasındaki bir takım olumsuzluklardan dolayı gelir tuzağı üzerine yapılan çalışmalar önem arz etmektedir.

Orta gelir tuzağı ekonomik çalışmalara daha sonradan kendisine yer bulmuş ve önemi anlaşılmıştır. İlk olarak Dünya Bankası tarafından 2007 yılında yayımlanan “Ekonomik Büyüme için Doğu Asya Rönesans’ı Fikirleri” çalışmasında ünlü düşünürler Indermit Gill ve Homi Kharas tarafından kaleme alınan makale kullanılarak bu tuzağı ekonomi dünyasının fark etmeleri sağlanmıştır. Her ülke tuzağa yakalanmamak ya da çıkmak için çeşitli çalışmalar başlatmıştır. Bunlardan bir tanesi de etkin politikalar uygulayarak büyümenin devamlılığını sağlayabilmektedir. Çünkü büyümeyi etkileyen sorunlara yönelik uygun politikalar izlenmemesi durumunda büyümede durgunluk ortaya çıkmaktadır.

Gelişmemiş ülkelerde büyüme, ucuz iş gücüne ve emek faktörüne dayanmaktadır. Bu gibi ülkelerde emek yoğun ürünlerde rekabet üstünlüğü vardır ve tarıma dayalı bir ekonomik yapı söz konusudur. Gelişmekte olan ülkeler ise teknoloji sayesinde sanayi enstitüsüne geçişi hızlı olarak gerçekleştirmektedir. Bu hızlı geçişle birlikte tarımdan uzaklaşıp, katma değeri yüksek olan sanayiye geçmeye başlaması ile önceden elde ettiği emek yoğun ürünlerindeki rekabet üstünlüğü azaltmaktadır. Elde edilen hızlı gelişme evresinde eksik kullanılan sanayi ve eğitimden dolayı büyüme konusunda sıkıntı oluşmaktadır.

Dünyada orta gelir tuzağına yakalanmış birçok ülke vardır. Bu ülkeler arasında Güney Kore uzun uğraşlar sonucunda, teknoloji alanında yaptığı devrimler ve gelişen ekonomisiyle bu tuzaktan kurtulmayı başarmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’nin OGT’den kurtulmak için ne tür stratejiler izlemesi gerektiğini ortaya koyabilmektir. Bu doğrultuda çalışmanın birinci bölümünde orta gelir tuzağı kavramından ve bu kavramın dayandığı teorik temellerden bahsedilmektedir. İkinci bölümde orta gelir tuzağıyla ilgili literatür çalışmalarına yer verilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise Türkiye ve Güney Kore ekonomileri belli makroekonomik veriler doğrultusunda karşılaştırılarak, Türkiye’nin orta gelir tuzağından çıkış için ne gibi önlemler alması gerektiği hakkında bilgiler verilmiştir.

I. Çalışmanın Konusu ve Önemi

Günümüzdeki az gelişmiş ülkeler 1990’lı yıllara kadar çok fazla gelişme gösterememiştir. 90’ların sonu ile bu ülkeler büyük büyüme göstererek dünya ülkeleri tarafından dikkat çekmiştir. Büyümenin de etkisi ile bu ülkeler farklı sorunlarla

karşılaşmaya başlamıştır. Dolayısı pek az ülke orta gelir düzeyini yakalayıp, yüksek gelire geçişi başarmıştır. Orta gelir ülkelerin (OGÜ) yüksek büyüme trendi göstermesi olağandır. OGÜ bu büyümeyi sürekli sağlamak zorundadır. Bu ülkeler kendi aralarında da büyüme oranları farklı düzeyde bulunmaktadır. Oluşan farklılıkları azaltmak ve hızla büyümeye devam edebilmek için yüksek katma değerli ürünlerin üretimine odaklanma şarttır.

Dünya Bankası (DB) verilen bilgiler doğrultusunda orta gelirli ülkeler kendi aralarında ikiye bölünmüştür. Kosova ve Gürcistan gibi ülkelerinde aralarında bulunduğu ülkeler orta gelir grubunun içerisindeki üst grup denilen ülkeler seviyesinde iken, Bangladeş gibi ülkeler düşük orta gelirli ülkeleri oluşturmaktadır. Son zamanlarda OGÜ dünya piyasasında dikkat çekmeye başlamıştır, çünkü bu ülkelerde yaşanan sıkıntılar piyasaları etkilemektedir. Son yıllarda ekonomik alanda çalışma yapan birçok kişi bu konuya ağırlık vermeye başlamıştır. OGT'yi belirlemede sadece kişi başı geliri baz almak yanlıştır. Hesaplama ve öngörü yaparken o ülkelerin kültürünü, teknolojisini ve politikasına bakarak istatistikte bulunmak gerekmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

İKTİSADİ BÜYÜME VE KALKINMAYLA İLGİLİ KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Günümüzde refah, bir ülkedeki elde edilen milli gelirin tüm topluma paylaştırılarak toplum standartlarını arttırmaktır. Günümüz dünyasında ülkeler arası birçok refah farklılıkları vardır. Ülkeler bu farkları azaltmak ya da diğerlerini geçmek için çaba içerisinde olduklarıdır. Ayrıca ülkelerdeki birçok refah düzeyi bazı ölçümlerle belirlenir. OGT ise temel olarak büyüme problemi olarak bilindiği için, bu tuzağa sebep olan nedenleri daha iyi anlayabilmek için, ülkelerdeki büyümeyi ve kalkınmayı belirleyen faktörler önem arz etmiştir.

1.1. Milli Gelir

Bir ülke vatandaşlarının sahip oldukları üretim faktörlerine gerek o ülkedeki gerek diğer ülkedeki üretime katkıları karşılığında yapılan ödemeler toplamına denir.

Faktör fiyatları da denilen milli geliri hesaplamak için, yurtiçi gelir ile yerli üretim faktörlerinin diğer ülkelerde elde ettikleri faktör gelirleri toplamından yabancı üretim faktörlerinin ülkede elde ettikleri gelirleri çıkarmak gerekir. Net faktör gelirlerinin pozitif olması halinde milli gelir yurtiçi gelirden büyük olur. Net faktör gelirlerinin negatif olması halinde ise, milli gelir yurtiçi gelirden küçük olur (Ünsal, 2004:79-80.)

Yurtdışında faaliyet gösteren Türk şirketinin kazandığı paraları Türkiye'ye göndermesi, yurtiçinde üretim yapan yabancı firmanın kendi ülkesine gönderdiği karlar ise o ülkelerin milli geliri arasında yer alır.

Ulusların OGT' ye yakalanma ihtimalini milli gelirine ya da kişi başına düşen gelirine bakarak tahmin edebilmek mümkündür. Milli gelir elde edilirken gelir dağılımındaki adalet önem arz etmektedir. Kişi başına düşen gelir ülkedeki insanların refah düzeyi hakkında bilgi vermektedir. Dolayısıyla Dünya Bankası verilerine bakarak kişi başı gelirin 1.026 Amerikan Doları ile 12.375 Amerikan Doları arasında bulunan orta gelirli ülkelerin bu tuzağa yakalanma şansı incelenebilir ve bu gelirler arasında uzun süre sıkışıp kalması halinde OGT' ye yakalandığı bilinmektedir.

Tablo 1. Kişi Başına Düşen GSYİH (Amerikan Doları)

YIL	ÜLKE	KİŞİ BAŞINA DÜŞEN GSYH (\$)
2019	Türkiye	9.690
2019	ABD	65.850
2019	Lüksemburg	73.910
2019	Brezilya	9.139
2019	Arjantin	11.130
2019	Endonezya	4.050
2019	Bangladeş	1.940

Kaynak: <https://data.worldbank.org/?locations=TR-US-BR-AR-ID-LU-BD>
(ErişimTarihi: 20.02.2021).

Tablo 1'e göre, çeşitli ülkelere ait kişi başı gelirler gösterilmektedir. Görüldüğü gibi gelişmemiş ülkelerde düşük gelirle birlikte kişi başına düşen GSYİH oranı da düşük seviyede görünür iken gelişmiş ülkelerde bu gelir ve kişi başına GSYİH oranı yüksektir.

Ayrıca refah göstergesi olarak ve büyüme faktörüne örnek olarak GSYİH örnek gösterilmektedir.

1.2. Gayrisafi Yurtiçi Hasıla (GSYİH)

Bir yılda (bazen daha kısa dönemlerde) ülkede üretilen tüm nihai mallarla hizmetlerin toplam değerini gösterir (Seyidoğlu, 2013:490). Bir mal veya hizmetin GSYİH içerisinde yer alması için bazı özellikleri taşıması gerekmektedir;

- Cari dönemde üretilmesi
- Nihai mal ve hizmet olması
- Piyasa fiyatı ile değerlendirilmesi
- Ülke coğrafi sınırlar içerisinde üretilmiş olmasıdır (Dikkaya ve Özyakışır,2018:286.)

GSYİH hesaplarırken aşağıdaki yol izlenerek yapılır;

$GSYİH = MG + \text{Amortismanlar} + \text{Dolaylı Vergiler} - \text{Sübvansiyonlar} + \text{NFG}$ (Net Faktör Gelirleri).

Dünyada en çok kullanılan refah göstergelerinden birisi de GSYİH olarak bilinmektedir. Bir ülke OGT'ye yakalanmaması için önce büyüme sürecine girmesi ve ardından bu büyüme sürecini düzenli ve kaliteli şekilde sürdürmesi gerekmektedir.

Büyüyen bu ülkenin GSYİH oranı da sürekli yükselme eğilimindedir. Dolayısıyla bu tuzağa yakalanma ihtimali düşüktür. Ancak büyüme sağlarken durağan bir seyir olması halinde yani büyüme sürecinin durması halinde GSYİH oranı da sabit ya da azalma eğilimine girmektedir. Böylece ülkeler OGT' ye yakalanma ihtimali ile karşılaşabilmektedir. Ülkeler arasındaki değerlendirilmenin doğru olabilmesi için kişi başı gelir ve GSYİH oranlarının yanında satın alma gücüne bakmak önem arz etmektedir.

1.3. Satın Alma Gücü Paritesi (SAGP)

SAGP olarak bilinen bu parite bize ilgili malın aynı para türünden belirlenmesi sonucunda diğer ülkelerde de farklı olmayacağını belirterek fiyatların genel düzeyini göstermektedir. Bu düzey ise içerisinde barındırdığı bütün malların ücretlerinden elde edilerek belirlenmektedir.

Satın alma gücü paritesini hesaplama yaparken, söz konusu ülkelere için oluşumdaki daha önceden belirlenen malları ele alarak malların fiyatlarını dolar türünden eşitlemektedir. Belirli bir standart olarak bilinen ortak bir para birimini hesaplayarak ülkeler arası kişi başına düşen GSYİH ve dolayısıyla refah düzeyi karşılaştırılabilmektedir (Dikkaya ve Özyakışır, 2018:300).

SAGP yaygın olarak mutlak (MSAGP) ve nispi (NSAGP) olarak bilinen iki farklı şekilde satın alma gücü hesaplanır.

$$MSAGP : E_t = P_t / P^*t$$

Burada, E_t : nominal döviz kuru, P_t : yurtiçi fiyat seviyesi P^*t : yabancı ülke seviyesi olmaktadır.

$$NSAGP : (E_1 - E_0) / E_0 = P_t - P^*t$$

Burada, E_1 baz alınan dönemin döviz kuru, $(E_1 - E_0) / E_0$ kurdaki % değişme, P_t : yurtiçi fiyat seviyesi ve P^*t : yabancı ülke seviyesi olmaktadır.

. Her ülkenin farklı satın alma gücü vardır dolayısıyla ülkelerin bu oranlarına bakarak refah durumu hakkında bilgi vermektedir. Ancak SAGP, ülkeler arasındaki oluşabilecek fiyat farklılıklarını ortadan kaldırmaya yardımcı olmaktadır. Çünkü ülkeleri sadece GSYİH oranına bakarak karşılaştırmak sağlıklı olmamaktadır.

1.4. Gelir Dağılımı ve Gini Katsayısı

Gelir dağılımı, ülke sınırları içerisinde bulunan insanların ve üretim kolunda bulunan firmaların belirli bir dönem içerisinde elde ettikleri milli gelirin aralarında pay olması kabul edilir. Bir başka deyişle millî geliri, ülke içerisindeki üretim sektörleri ve üretimdeki emek, sermaye, doğal kaynak kabul edilmektedir.

Ülkedeki gelir dağılımını en büyük sorunlardan kabul ettiğimiz işsizlik büyük ölçüde etkilemektedir. Çünkü çalışmayan kesim istihdama katkı sağlamamaktadır ve toplumun yoksul kesimini oluşturmaktadır. İstihdam ve iş gücünü artırarak gelir dağılımını daha iyi noktaya getirmek mümkündür.

Gelir dağılımını ölçmeye yarayan yollardan biri ise Gini katsayısıdır. Corrado Gini tarafından 1912 yılında sadeliği ve dağılımı tek bir katsayı ile göstermesi sebebi ile iktisat dünyasında çoğunluk olarak gelir dağılımı adaletsizliğini bulmak ve çeşitli gelir dağılımlarını karşılaştırılmak için Lorenz Eğrisi'nden hesaplanmaktadır (Şenses, 2017:229).

Lorenz eğrisine bakarak gelirdeki dağılım görülür, gelir dağılımında adaletsizlik oranı yükseliyor ise bu eğri eşit dağılım doğrusundan sağa uzaklaşmakta olduğu, ancak gelirin dağılımında adaletsizliğin düşmesi durumunda ise Lorenz eğrisinin mutlak eşitlik doğrusuna yaklaştığı görülür.

Gini katsayısı 0-1 değerleri arasındadır. Bu katsayısının 0 değerinin olması mutlak eşitlik, 1 değerinin olması ise mutlak eşitsizlik olarak bilinmektedir. Bu yüzden katsayının belirli bir zaman sonra yükselmesi adaletsizliğinin de yükselmesini bize göstermektedir. Burada hareketle bu katsayı belirli olduğu için adaletsizliği hesaplamada yardımcı olabilmektedir (Şenses, 2017:229).

Dolayısıyla gelir dağılımındaki adaletsizlik oranının az seviyede olması yani gini katsayısının sıfıra daha yakın olan ülkelerde OGT'ye yakalanma risk düzeyi düşüktür. Tam tersi durumda ise bu tuzağa yakalanma ihtimali yüksektir. Ayrıca ülkelerin refahlarına İGE oranı ile fikir yürütmek mümkün olmaktadır.

1.5. İnsani Gelişmişlik Endeksi (İGE)

İlk kez 1990 yılında Pakistanlı ekonomist ve politikacı Mahbub ul Haq ve ekibiyle beraber hazırlanan ve o zamandan beri düzenli olarak yayınlanan İnsani Gelişme Raporları'nın amacı, ulusal ve uluslararası düzeyde gelişme ve ilerleme

planlarının merkezinde insanın olması gerektiğinin önemini belirtmektir. Günümüzde insani gelişme raporları, devletler, sivil toplum kuruluşları ve medya tarafından çeşitli amaçlarla geniş çaplı olarak kullanılmaktadır (Gürses, 2009: s. 341).

İnsani gelişme raporlarını oluşturur iken yapılan çalışmalardaki ölçümleri belirleyen ve açıklayan endeksler bulunmaktadır. Gelişmişlik düzeyinin ekonomik anlamda refah seviyesi, sosyal anlamda ise sağlık ile eğitim düzeyinin tamamı göz önüne alınarak hesaplanır. Refah standardı İGE' ye göre insanları tatmin edebilecek bir yaşam için gerekli olan kaynaklara ulaşımı kapsar (Doğan ve Gürler, 2013).

İGE, hesaplanması aşamasında bazı kollara bakarak açıklanmaktadır. Bu kollar; eğitim, sağlık ve gelirdir. Gelir ve eğitimi hesaplamak için beklenen ömür süresi, bireylerdeki okullaşma süresi ve kişi başına Gayri Safi Milli Gelir (GSMG) bakılarak yapılmaktadır.

Endekste yapılan hesaplamalar 0 ile 1 değerleri arasında yer almaktadır. 1 değerine yaklaşmak daha yüksek insani gelişimi ifade ederken, 0 değerine yaklaşılması düşük insani gelişmeyi ifade etmektedir (Tıraş ve Ağır, 2018:26).

Aşağıdaki grafikte bazı ülkelerin 2018 yılına ait İGE endeks oranları incelenmiştir.

Tablo 2. Bazı Ülkelerin İnsani Gelişmişlik Endeksi

YIL	ÜLKE	İGE
2018	Türkiye	0,806
2018	ABD	0,92
2018	Rusya	0,824
2018	Almanya	0,939
2018	Japonya	0,915
2018	Kanada	0,922
2018	İngiltere	0,92

Kaynak: <https://biruni.tuik.gov.tr/secilmisgostergeler/tabloOlustur.do>, (Erişim Tarihi: 25.03.2020).

Tablo 2'ye göre, ABD, Almanya, Japonya gibi gelişmiş ülkelerin İGE'si sıfıra daha yakın olduğu görülmektedir. Türkiye'nin ise 1'e yakın olduğunu ve gelişmiş ülkelere göre nispeten daha orta düzeyde olduğunu görülmektedir. Dolayısıyla bu endekse bakarak bir ülkenin gelişmiş düzey ya da gelişmekte olan düzeyde olduğunu göstermektedir. Endeksi sıfıra yakın olan gelişmekte olan ülkelerin OGT' ye

yakalanma oranı endeksi bir düzeyine yakın olan ülkelere göre daha yüksek ihtimaldedir.

1.6. Orta Gelir Tuzağı İle Büyüme Teorileri

1.6.1. Orta Gelir Tuzağı

Bu tuzak ekonomilerin büyüme performansları ve kişi başına düşen gelirin gelişmiş ülkelere bakmanın neticesinde yakınsanıp yakınsanmadığını açıklamaya çalışan bir olgudur (Yaşar ve Gezer, 2014:127).

Gelir tuzağına düşülmesindeki koşul kişi başına düşen reel gelirdir. Gelir tuzağına düşmemek için ülkeler dikkat etmeleri gerekli olup, istikrarlı olarak büyüme elde etmeleri gerekmektedir. Düşük gelirden bulunan bir ülke sırasıyla önce orta gelire sonra ise yüksek gelire geçmek koşulu vardır. Düşük gelirden orta gelire geçen ülke sürekli aynı yerde kalırsa tuzağa yakalanma oranı yüksektir. Ayrıca yüksek geliri sağlayan ülke ekonomileri de istikrarlı bir görünüm sergilemez ise aşağı inerek bu tuzağa yakalanabilirler. Orta gelirli ülkelerin büyüme süresinin kısa sürmesi ve aynı yerde takılması halinde OGT'ye yakalanma ihtimali yüksektir.

Az gelişmiş olan ülkeler bir süre sonra istikrarlı ve pozitif bir şekilde büyüme koşullarını gerçekleştirerek büyüme trendine girer. Belirli süre sonra orta düzey ülke grubuna erişir. Bu standartlara ulaştıktan sonra büyümedeki trend yavaşça hızını azaltır ve yüksek gelirli ülke düzeyine geçme aşamasında olumsuz koşullar artar. Bu orta düzeydeki ülke uzun süre bu olumsuzlukta tıkalı kalması ile OGT ortaya çıkmaktadır.

OGT olarak bilinen kavram, 2004 senesine gelindiğinde ünlü düşünür Garret'in ortaya koyduğu çalışma ile orta gelirli ülke ekonomilerin üzerinde uluslararası globalleşmenin etkilerini incelemiştir. Bu tuzağın kavramsal terimi daha sonra 2007 yılında DB tarafından yayınlanan, Indermit Gill ve Homi Kharas tarafından yazılan "Doğu Asya Rönesansı" başlıklı raporda yer almıştır (Gill ve Kharas 2015:5).

Ülkelerde ekonomik büyüme ve büyümenin kaynakları ne olması gerektiği konusunda birçok tartışmalar olmuştur. Büyümenin ilk başlarda hızlı seyirde olduğu fakat daha sonra zorlaştığı gözlemlenmiştir. Ülkeler tarih boyunca sürekli gelişme istemekle birlikte yatırım ve tasarruf yaparak bu gelişmeyi gerçekleştirirler. 1980' den sonra dünya genelindeki yaşanan durgunluk neticesinde ülkeler olumsuz etkilenmiştir.

Gerekli teknolojiyi sağlayamaması ve küreselleşmenin nedeni ile bu tuzağı aşmakta zorlanmaktadır. Dolayısıyla gelir ve iş gücünün artması ile birlikte sermaye tarımsal sektöründen sanayi sektörüne geçmeye başlamıştır. Ancak bu geçiş eski yöntemlerle uygulandığı için sürdürülebilir büyüme sekteye uğramıştır.

Küreselleşmenin de etkisiyle ülkeler arası gelir oranları farklılıklar göstermektedir. Birçok ülke hem kendi içinde hem de uluslararası alanda çeşitli gelirler elde etmektedir. Katma değeri yüksek ürünler ihraç eden ülkeler yüksek düzeyde olup, diğer ülkeler düşük gelir düzeyine sahiptir. Düşük gelirli ülkeler sürekli olarak büyüme eğilimine girerse önce düşük gelir düzeyinden orta gelirli ülke seviyesine, orta gelir düzeyinden de yüksek gelirli ülke seviyeye geçebilmektedir. Önemli olan bu aşamalarda büyümeye devam etmesidir. Etmemesi durumunda o ülke yerinde sayarak bir gelişme gösterememektedir.

Dünya Bankası ve diğer uluslararası kuruluşlar ülke ekonomilerini birey başına gelen gelir düzeylerine dayanarak düşük ekonomili ülke, orta ekonomili ülke ve yüksek ekonomili ülke olarak 3 gruba ayırmaktadır (Seyidoğlu,2013:564).

Tablo 3. Dünya Bankası Ülke Gelir Sınıflandırması

Gelir Kategorisi Kişi	Kişi Başı GSYH(\$)
Düşük gelirli	1025\$' in altında
Alt orta gelirli	1026-3995\$ arasında
Üst orta gelirli	3996-12375\$ arasında
Yüksek gelirli	12375\$' in üzerinde

Kaynak: Wordbank, <https://blogs.worldbank.org/opendata/new-country-classifications-income-level-2019-2020>, (Erişim Tarihi: 25.03.2020).

Tablo 3'deki gösterilen DB verisi kişi başı milli gelir dikkate alınarak sınıflandırılmıştır. Bir ülkedeki kişi başı gelir 1.025 \$ seviyesinin altındaki ülkeler düşük bütçeli ülke, 1.026\$ - 12.375\$ seviyeleri arasında olan ülkeler orta bütçeli ülke ve 12.376\$ seviye ve üzerindeki ülkeler yüksek bütçeli ülkeler olarak gruplandırılır. Kişi başı geliri 1.026-3.995\$ arası alt-orta gelirli, 3.996-12374\$ arasındakiler ise üst-orta gelirli ülkeler seviyesine sahiptir.

Az gelişmiş ülkelerde kişi başına gelir düzeyi düşüktür. İstihdam oranının az olması sebebi ile işsizlik yüksek düzeyde seyretmesidir. Dış borcu yüksek olup sanayi sektörü az düzeydedir. Daha çok tarıma dayalı ilkel yöntemler mevcuttur. Emek yoğun üretim gerçekleştirilir. Bu gibi ülkelere örnek olarak; Afganistan, Somali,

Bangladeş, Kenya gibi ülkelerdir. Orta gelirli ülkeleri ikiye ayırmaktayız bunlar; alt ve st orta gelirli ülkeler olarak bilinir. Bu ülkelerde emeğin daha fazla katkı sağladığı üretim sürecinden sermayenin yüksek olduğu üretim sürecine geçiş vardır. İstihdam oranını yükseltmek için çaba içerisindedirler. Sanayi retimi ile birlikte dış borç oranını düşürme eğilimine girmektedir. Gelişme eğiliminde olan ülke ekonomilerinde teknoloji transferi yoluyla, yetersiz teknolojik altyapı ve kalifiyeli işgücü noksanlığı gibi sebepleri en aza indirmeye çalışılmaktadır.

Yüksek gelirli ülkeler ise sermaye yoğun hizmet sektörü gelişmiştir. Kişi başi gelir çok yüksektir. Teknoloji gelişmiş olup sanayi alanında fazla üretim sağlanmaktadır. Bu sayede tüketim fazlası ve katkı değerı yüksek ürünler ihraç edilerek dış borcu az seviyeye getirmektedirler. Alt yapı ve kültürel olarak ileri seviye olan bu ülkeler okuma yazma oranının yüksektir.

Dünya Bankası “Orta Gelirli Büyüme Tuzaklardan Kaçma” adlı çalışma yapmıştır. Bu çalışmaya göre 1950 yılından itibaren kısa sürede çabuk bir şekilde büyüme eğilimine giren birçok ülkenin orta gelir düzeyini yakaladığı görülmektedir. Lakin bu büyüme seviyesine ulaştıktan sonra nadir ülkeler ekstra bir çaba göstererek yüksek gelirli ülke ekonomilerin haline geldiğini, ancak bu çabayı yapmayan ya da yapamayan diğer ülkelerin ise orta gelir düzeyinde bulunan tuzakta tıkanığını açıklamıştır (Agenor, 2012:1).

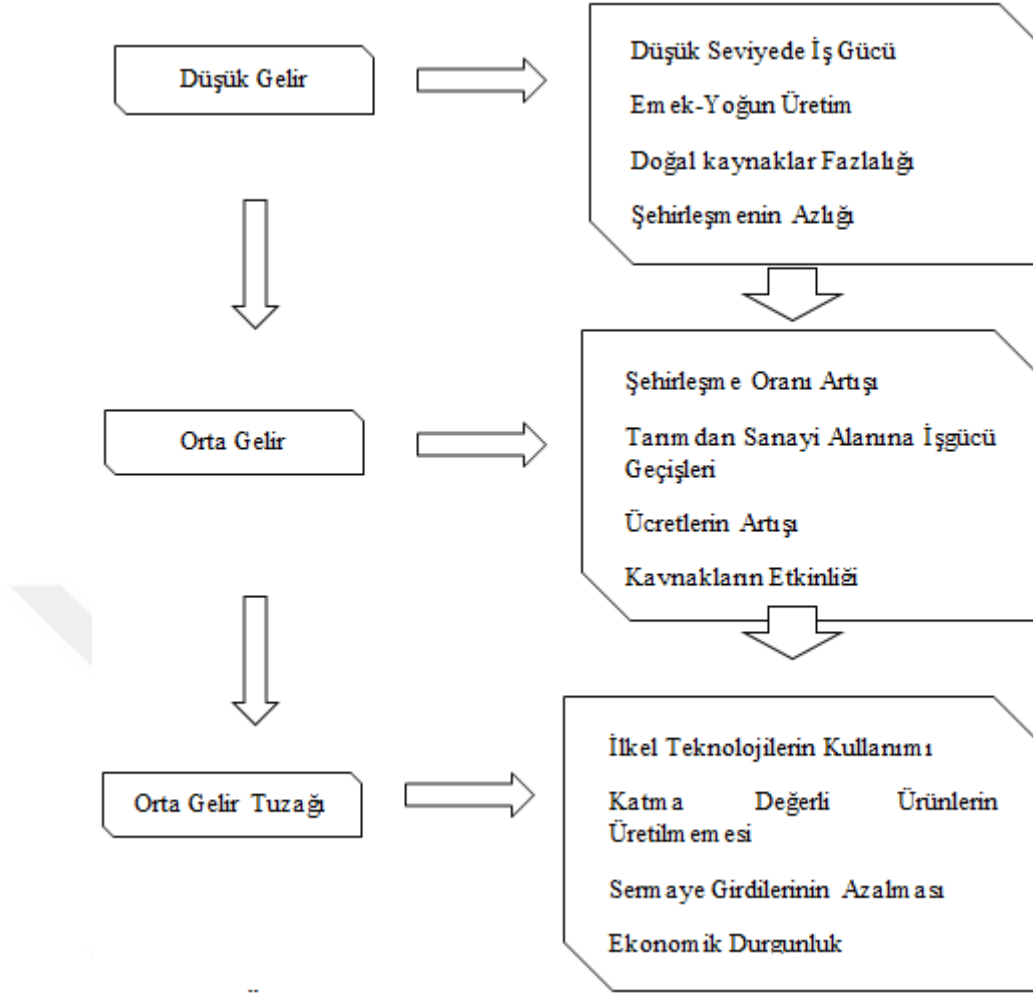
Orta gelir tuzağında yatırımlar ve üretimler yeterli seviyede olmaz. Dolayısıyla belli bir süre sonrasında imalat sanayisinde büyüme durgunlaşır ve sanayide ürün çeşitlenmesi sınırlı sayıda olur ve emek piyasasında koşullar gşsz olur (Eğilmez, 2012).

Gelişmekte olan ülkelerde görülen OGT'nin nedenleri arasında gelir dağılımındaki adaletsizlik ve büyüme oranları arasındaki tutarsızlık en önemli sorunlar olarak karşımıza çıkar. Gelir dağılımındaki bir olumsuzluk durumunda ülke içerisindeki talep oranı düşme eğilimine girer. Dolayısıyla lke içerisindeki sermaye düşme trendine girer. Bu bir bakıma piyasalarda durgunluğa sebep olur. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin borç oranı OGT'ye yakalanma döneminde yükselmektedir. OGT'ye yakalanma süresi uzun bir zamanda yayılma eğilimine girmesi durumunda borç oranı yükselir. Dolayısıyla lke ekonomik olarak iflas koşullarına doğru ilerler. Dünya zerinde Latin Amerika'daki orta gelirli ülkeler

tecrübe edindikleri için krizlerle baş etmeye alışmışlardır. Gelir adaletsizliğinde farklı teknoloji ve ürünlerin renklendirilmesi OGÜ'de piyasada başarısına etki eden faktörlerdir. Daha ileri seviyede yani katma değeri yüksek ürünler üreticiler tarafından kar oranının yüksek olmasından dolayı bu faktörlerin üreticilere yeni piyasalar ve ar-ge çalışmaları sürecinde katkı sağlayarak büyüme trendine girmelerine katkıda bulunurlar. Ülke içerisindeki ve yurt dışında oluşan talep OGÜ'ler tarafından büyümenin dinamosu olabilecek unsurlardandır (Kharas ve Kohli, 2011:285-286).

Düşük gelirli ülkeler orta gelir düzeyine yükseldikçe, kentlerdeki işgücü transferi, sermaye yatırımları ve teknolojinin eskimesiyle büyümeyi tetikleyen kaynakların etkili gücünü yitirdiği görülmektedir. Bu durumda yüksek büyüme oranları oluşturan faktörler ve avantajlar kaybolur ve OGT'ye düşme ihtimali ortaya çıkar (Yeldan,2013:2).

Ortaya çıkan bu ihtimale düşmemek için orta gelir seviyesine ulaşan ülkelerin iş gücü oranını yükselterek istihdam sağlaması, gelişen dünya çerçevesinde gerekli teknolojik ilerlemeyi kaydedip ar-ge çalışmaları yapmaları gerekmektedir. Kaynakların etkin kullanımı ile birlikte uzmanlaşma sayesinde tuzaktan çıkma oranı yükselmektedir. Aşağıdaki şekle bakılarak orta gelirli ülkelerin tuzağa yakalanma evreleri gösterilmiştir.

Şekil 1. Orta Gelir Tuzağı Aşaması (Ünlü ve Yıldız, 2018: 4)

Şekil 1’de bir ülkenin OGT’ye yakalanma süreci görülmektedir. Bu süreçte düşük gelirli bir ülkede emeğe dayalı ekonominin artık hizmete dayalı bir ekonomiye geçmesiyle orta gelir aşamasına geçişi sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu ülke bu aşamada belirli bir süre gelişimine devam edecektir. Ancak bu süre zarfında bir sonraki aşamaya geçişi gerçekleştirilmediği takdirde tıkanıp kalacaktır ve bunun nedenlerinin teknolojideki gelişiminin yakalanmaması, yetersiz sermaye ve parasal yönün ağır bastığı ürünlerin üretilip ihraç edilememesidir.

Dünya Bankası verilerine bakılarak, 1960 yılından itibaren günümüzde 101 orta gelirli ülke bulunmaktadır. 2008 yılına gelindiğinde sadece Ekvator Ginesi, Yunanistan, Hong Kong, İrlanda, İsrail, Japonya, Mauritius, Portekiz, Porto Riko, Kore, Singapur, İspanya ve Tayvan gibi ülkeler orta gelir düzeyini geçmeyi başarmışlardır ve yüksek gelirli ülke grubuna yükselmiştir (Yeldan, 2012:4).

1.6.2. İktisadi Büyüme Teorileri ve Orta Gelir Tuzağı

İktisadi büyüme, belirli ülke içerisinde üretilen mal ve hizmetlerin üretilmesi ve çoğalması olarak ifade edilmektedir. Bir ülkede üretim faktörleri ile üretilen mal ve hizmetlerin sürekli ve fazla olmasında dolayı somut şekilde ölçmek olumsuz bir durum olduğu için büyüme, milli gelir hesaplarıyla birlikte parasal tarzda ölçülmektedir. İktisadi büyümeyi etki eden faktörler; sermaye, doğal kaynaklar emek ve teknoloji olarak ifade edilir. Büyüme teorileri iktisadi büyüme üzerine etkili olabilecek unsurları farklı ağırlıkta ve farklı yönleri ile gözetmektedir. Büyüme teorileri, büyüme sorununa üretim miktarlarında ve faktör kullanım etkinliğinde değişim açısından yani bazıları arz cephesinden bazıları da talep cephesinden yaklaşmaktadır (Paya, 2013:331-335).

İktisadın ilk dönemlerinden itibaren iktisadi büyüme ve kalkınma ile ilgili farklı görüş ve ayrılıklar ortaya çıkmıştır. Büyüme ve gelişmeye etki eden emek, sermaye, doğal kaynak, teknoloji ve nüfus gibi etkenler arasında ilişkilendirme yapılmaya çalışılmıştır. Ülkelerin büyüme ile ilgili çabaları da birbirinden farklılaşmıştır. Bu gibi büyümeye ve gelişmeye meyilli ülkelerin sıkıntılarından birisi de OGT'dir.

Ülkelerin kendi aralarındaki büyümelerinde uzun dönemde farklılık göstermektedir. Her ülke kendine göre önlem alıp kendine göre çözüm üreterek bu farklılıkları azaltmaya çalışmaktadır. Büyüme modelleri hakkında birçok görüş belirtilmiş olsa bile herkes tarafından kabul edilen belli başlı büyüme modelleri bulunmaktadır. OGT iktisadi büyüme evrelerinde karşımıza çıkmaktadır. Oluşabilen bu tuzağı farklı görüşler kendine özgü şekilde açıklamaya çalışmıştır. Çok sayıda görüş olmasına rağmen belli başlı bir kaç görüş daha çok kabul dilmektedir. Bu görüşlerden ilki Klasik Büyüme Teorisidir. Daha sonra sırası ile Harrod/Domar Büyüme Teorisi, Neo Klasik Büyüme Teorisi ve İçsel Büyüme Teorisi gibi görüşler neticesinde açıklanmaya çalışılmıştır.

1.6.2.1. Klasik Büyüme Teorisi ile Orta Gelir Tuzağı

Bu büyüme modeline göre, piyasa mekanizmasının kendiliğinden tam istihdamı sağladığı görüşü hakimdir (Ünsal,2016:605)

Adam Smith tarafından açıklanmaya çalışılan bu görüş o yıllarda uzun bir süre tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Klasik görüş kendisinden sonra ortaya çıkan

fikirlerle ayna rolü üslenmiştir. Ricardo ve Marx gibi düşünürler de bu görüşe katkı sağlamıştır. Devletin piyasaya müdahalesinin etkili olmayacağını ve arzın talebini oluşturacağını belirtmişlerdir.

Adam Smith'e göre reel GSYİH'nın büyümesi yalnızca geçici bir durumdur. Bu düşünceye göre ücret geçimlik (asgari) reel ücret düzeyinden yüksek olduğunda işgücü refahı yükselecek bu da nüfusun artması yönünde baskı meydana getirecektir. İş gücü verimliliğindeki düşüşe rağmen teknolojideki gelişmeden dolayı büyümeyi düşünssek bile reel ücretler artacak ve bu durum geçici olup, sonunda ise tekrar asgari reel ücret düzeyine düşecektir (Yıldırım, 2012:569).

Ricardo, serbest piyasa ekonomisinin varlığını belirtmiştir. Tarım sektöründe işlenen toprakların aynı verimlilikte olmadığını dile getirmiştir. Ricardo, üretim sonrasında ürünün üretime katılan üretim faktörleri arasında bölüşümünü benimseyen yasaların ortaya çıkarılması ile ilgilenmesini belirtir. Ricardo'nun ekonomik araştırmalarının odak noktasında bölüşüm sorunu bulunmaktadır. Emek, sermaye, makine ve toprağın kullanımı ile yaratılan gelir işçiler, kapitalistler ve toprak sahipleri arasında bölüşülür. Ekonomi politüğün konusunun yaratılan değerlerin bu üç sınıf arasında, kar, ücret ve rant şeklinde bölüşümünün yasalarının saptanması olduğunu söylerken, gerçekte bölüşüm olgusunu kapitalizmin dinamiğinin belirleyici unsuru olarak ortaya atmaktadır (Ricardo,1997:57)

Klasik görüş bireyi ötekileştiren merkantilist devlet görüşüne tepki dile getirir. Klasik büyüme teorisinde para ve büyümenin temel kaynağı tasarruf ile ekonomik büyümede katkı sağlayacağını belirtir.

Klasiklerin görüşünde büyüme ve kalkınma oranlarının yükselmesi; üretimin yükselmesi ve sermayenin toplanması biçiminde belirlenip kullanılmıştır. Teknolojik ilerleme ve sermaye birikimi büyümenin etkili gücü olarak kabul edilmektedir. XVIII. yüzyılda Sanayi devriminin gerçekleşmesiyle ekonomik büyüme için de gerekli ortam hazırlanmıştır. Büyüme için başlıca üç yoldan söz edilir: sermaye birikimi, işbölümü ve makineleşme. Büyümeyi yavaşlatacak faktörler ekonominin içinden değil, daha çok dışarıdan kaynaklanan faktörlerdir (Özgüven, 1988:4).

Klasik büyüme teorisine katkı sağlayan Adam Smith, David Ricardo ve Karl Marks gibi düşünürler günümüz koşulları altındaki büyümeyi anlatmakta eksik kalmış olmasına rağmen o günün şartlarındaki büyümeye büyük katkı sağlamıştır. Bu görüş

büyümeye biraz karamsar bakmaktadır. Çünkü ekonomik büyümenin kendiliğinden meydana geleceğini ancak belirli bir süre sonra büyümenin yatay çizgide seyir ettiğini belirtmişlerdir. Ayrıca Klasik büyüme teorisi sermayedeki ve nüfustaki yükselme ile birlikte teknolojideki ilerleme koşulunu ilk kez dile getirerek günümüze ışık tutar. Bu teori ülkenin regresyon dönemini teknolojideki ilerleme ve nitelikli iş gücü ile atlatabileceğinin savunarak günümüzdeki OGT'yi aşmada katkı sağlamaktadır. Fakat bu iki etkende tamamen bu tuzağı aşmada etkili olabileceği pek mümkün değildir. Dolayısıyla ülkelerin bu tuzağı sıkışacağı olma ihtimali daha yüksektir.

1.6.2.2. Harrod-Domar Büyüme Teorisi ve Orta Gelir Tuzağı

Dünya Savaşları sonrası oluşan durgunluk ve işsizliğin giderek büyümesi ile birlikte Klasik görüşe eleştiriler yönelmeye başlamıştır. İlgili dönemde bu sorunları farklı şekilde ele alan bu büyüme modelini Roy F. Harrod ve Evsey D. Domar'ın 1939 ve 1946 yıllarında yapılan iki farklı çalışmasına bakılarak açıklanmaktadır. Yapılan iki farklı çalışmanın birbirlerine benzerliklerinin fazla olması dolayı bu modele Harrod-Domar Büyüme Modeli olarak kabul edilmiştir.

Bu büyüme modeli, bir mal iki faktörlü bir piyasa ekonomisi etrafında ortaya çıkarılmıştır. Bir piyasa ekonomisinde, üretilen mallar tüketim ve yatırım için kullanılabilir. Ekonomide para noksanlığı nedeni ile döviz fiyatlarının belirsizliği bulunmaktadır. Modele göre devlet ekonomik faaliyetlere katılmaz ve ekonomik faaliyetlerde oluşan kararlar sadece özel karar verme departmanları tarafından ele alınır. Kapalı ekonomik sistemlerin varlığından bahsedilir ve ekonomide ticari ve mali açık bulunmamaktadır (Turan, 2008:27).

Bu büyüme modeline göre, yeni yapılan net yatırımlar ve yeni yıpranma yatırımlarını aşan yatırımlar, ekonominin gelir yaratma kapasitesini genişletirken, izleyen dönemin dengede olabilmesi için gerekli toplam talebi de büyütür. Bu model, hızlandırıcı olarak bilinen yatırım teorisinden hareket etmektedir. Hızlandırıcı

Teorisi'nde yapılan net yatırım ile yaratacağı milli gelir arasında sabit oranlı bir ilişkinin varlığından hareket edilir. Emek kısıtı bir sorun olmadığı iktisadi büyümeyi, yatırım stokundaki artışla ilişkilendiren bir yaklaşımdır. Modelde büyüme politikası, yatırım ve bu yatırımların gerçekleşmesi için gerekli kaynak politikasından ibarettir. Tam istihdam dengesinin kurulabilmesi için yatırımların belirli oranda artması koşulu ekonomide çok hassas ilişkilerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

Gerekli oranın üzerinde yapılan yatırımlar enflasyona bunun altında yapılan yatırımlar deflasyona yol açacaktır (Paya, 2013:336-338).

Bu modelde büyümenin denge oranı için fiili ve garantili büyümenin yani G_w (gerekli büyüme oranı), G (fiili büyüme oranı) eşit olması gerekmektedir. Bunun oluşmaması durumunda dengesizlik oranı giderek artacaktır (Savaş, 2000:820-826).

Bu modele göre üretimde gerekli olan emek, sermaye ölçüğe göre sabit getiri olmasıdır. Yatırım yaparak ekonominin kapasitesini artırmak mümkündür. Bu kapasiteyi arttırmak için gerekli olan yatırımların sermaye ile mümkün olacağını belirterek ekonomik büyümenin tasarruf oranını artırarak gerçekleşeceğini belirtmişlerdir. Bu görüşe göre hızlandırıcı katsayısı önem taşımaktadır. Farklı bir deyişle, bir ürünün üretimini artırmak için gerekli sermaye artışını açıklar. Yani yatırımın üretim gelirindeki değişikliklere duyarlılığını ölçer. İki üretim faktörünün analizine dayanmaktadır. Oluşturma işlevi $Y=f(K,L)$ 'dir. K sermayeyi, L emeği ve Y üretimi temsil etmektedir (Ünsal, 2007:87).

Bu ikilinin görüşleri benimsense de ileriki zamanda eleştiriler almaya başlamıştır ve birçok görüş dile getirilmiştir. Bu model özelliklerine göre uzun dönemde dengededir ancak bunun sonucunda yükselen işsizlik ve enflasyon sorunu ortaya çıkar. OGT'de tam da bu noktada karşımıza çıkmaktadır. Kısa dönemde bu tuzaktan kaçınılabılır fakat uzun dönemde bu tuzağa yakalanma riski bulunmaktadır.

1.6.2.3. Neo Klasik Büyüme Teorisi ve Orta Gelir Tuzağı

Neo klasik terimi, iktisat alanında ilk olarak Thorstein Bunde Veblen tarafından 1900 yılında yayımlanan ‘‘Preconceptions of Economic Science III (İktisat Biliminin Ön-Kabulleri III) başlıklı makalesinde kullanılmıştır. Neo klasik iktisat kuramı 1870’li yıllarda gerçekleşen marjinalist devrimle başlamıştır (Kazgan, 1969:147).

Bu teoriye göre, tüm ekonomiler aynı teknolojik düzeyden faydalanabilirler, sermaye reel faiz oranını dünyada arayarak serbestçe dolaşır. Bu verilere dayanarak bu büyüme teorisi, dünyadaki ülkelerin büyüme seviyesinin ve kişi başına düşen gelir seviyesinin tutarlı olma eğiliminde olacağına inanıyor. Ancak bu sadece zengin ülkeler arasında gözlemlenmekte ve oldukça yavaştır (Yıldırım, 2012:573).

Nüfus ve işgücü oranlarındaki artış, dışarıdan modellerde bilinmektedir (teknolojik gelişme gibi). Beşeri sermayenin üretimini ve verimliliğini dikkate almaz. Neo klasik görüşe göre, kişi başına düşen sermayenin de kişi başına üretimle aynı oranda büyüme eğiliminde olduğu dengeli bir büyüme olgusu oluşmuştur. Dengede, kişi başına düşen gelir ve tüketimin büyümesi, teknolojik gelişmenin hızına eşittir (Ercan, 2002:130).

Malların ve üretim faktörlerinin tam olarak ikamesi söz konusudur. Öznel bir değer kuramı geliştirerek bir malın fiyatı onun marjinal faydasına eşittir. Neo klasik üretim ilişkisinin en bilinen ifadelerinden biri de Cobb-Douglas Üretim Fonksiyonu'dur. Fonksiyona göre,

$$Q = A \cdot L^\alpha \cdot K^\beta \text{ şeklinde yazılabilir.}$$

Burada Q: Üretimin fiziki miktarı L: İşgücü miktarı K: Sermaye miktarı, α ve β parametrelerdir.

Parametre A, teknoloji ile ilgilidir. α işgücünün üretim esnekliği ve β Sermaye esnekliğini gösterir. Cobb-Douglas üretim fonksiyonunda, $\alpha + \beta$ ölçeğe dönüşü temsil eder. Bu tarafından, $\alpha + \beta = 1$ ise, sabit oranı verir, $\alpha + \beta < 1$ ise, ölçek getirisini azaltır, $\alpha + \beta > 1$ ise orana göre gelir artacaktır (Küçük, 2011:356).

Bu büyüme teorisine göre teknoloji, diğer kamu malları gibi fiyatlandırma sorunu içerir. Bu nedenle de üretime katkısını doğrudan ölçmek mümkün değildir. Robert Solow bu sorunu aşmak üzere dolaylı bir yöntem geliştirmiştir. Solow'un büyüme hesabı veya büyüme muhasebesine (growth accounting) göre, milli gelir hesaplarında milli gelirin yanında emeğin ve sermayenin katkıları da bulunmaktadır. Milli gelirin temel bileşenleri emek, sermaye ve teknoloji olduğuna göre, emek ve sermayenin milli gelirden aldıkları pay düşünüldüğünde teknolojinin payı, artık büyüklük (residual) olarak hesaplanabilecektir. Solow Modeli'nde emek ve sermaye dışında ikisadi büyümeyi etkileyen bütün unsurlar teknolojik gelişme başlığı altında ifade edilmektedir ve Solow Bakiyesi olarak isimlendirilmektedir (Paya, 2013:341-342).

$$Y(t) = f[K(t), L(t), T(t)]$$

Y(t): t anındaki çıktı

K(t): fiziki sermaye

L(t): emek

T(t): bilgi veya teknoloji.

Bu modele göre gelişmenin devam etmesi için yatırımların devam etmesi gerektiğini ve bu oranın sürekli ilerleme kaydetmesi gerektiğini savunur. Teknolojik gelişmenin sağlanması gerekmektedir Bu hallerin olmaması durumunda OGT'ye yakalanma oranı yüksektir.

1.6.2.4. İçsel Büyüme Teorisi ve Orta Gelir Tuzağı

Bu teorinin kökenleri 1986 ve 1988 yıllarındaki Paul M. Romer ve Robert E. Lucas'ın çalışmalarına dayanmaktadır. Bu teori Neo klasik teorinin büyümenin devamlılığının sağlanmasını teknolojik gelişmeye bağlaması, ancak teknolojik gelişmeyi dışsal olarak kabul etmesine karşı geliştirilen bir grup çalışmanın ürünüdür. Joseph Schumpeter'in 1930'lar ve 1940'lardaki çalışmalarına ve fikirlerine dayanan bu teorinin geliştirilme sürecinde, dikkate değer sonuçlar elde edildi. Bunlar;

- Buluş son seçenektir.
- Buluşlar kar getirir, rekabet ise karı bitirir.

Araştırma ve geliştirmedeki yatırımın sebebi, yeni buluşlardır. Hükümetler bilgi üreten insan sermayesi yoğun sektördeki ekonomik aktörler üzerinde teşvik önlemleri alarak ekonomik büyümeyi artırılabilir (Yıldırım,2012:573-574).

İçsel büyüme modeli, bilgi, beşeri sermaye ve teknolojik gelişmenin (bu modeller önceki büyüme modellerinde dikkate alınmamış veya dışarıdan düşünülmemiş) emek ve sermaye faktörleri gibi içselleştirildiği bir modeldir. İçsel büyüme teorisi şu varsayımlara dayanmaktadır: rekabetçi koşullar mükemmel değildir, sermaye kazançları azalmaz, teknolojik gelişme içseldir ve beşeri sermaye çok önemlidir. İçsel büyümenin kaynakları Romer'in tescilli teknolojisi, Barro'nun kamu altyapı harcamaları, Lucas'ın beşeri sermayesidir (Berber, 2015).

Neoklasik büyüme teorisinden farklı olan içsel büyüme teorisi, teknolojik gelişmenin ekonomik sistem içinde gerçekleştiğini ve bu nedenle ekonomik değişkenlerden ve politikalardan etkilendiğini belirtir. Ayrıca bu büyüme teorisi yakınsama görüşünü kabul etmemektedir. Gelişmekte olan ülkeler gerekli ekonomik performans gösteremedikleri sürece gelişmiş ülkeler ile aralarındaki gelir uçurumunun zamanla genişleyeceği vurgulanmıştır Ayrıca, yüksek büyüme düzeyine

ulaşmak için ekonomideki ulusal faktörlere müdahale edilmesi gerekebileceğine inanılmaktadır (Yülek, 1997:2).

Büyüme teorisinin önem verdiği eğitim, ar-ge, alt yapı yatırımları önemli konumdadır. Bunlar devlet eliyle daha verimli hale gelmektedir. Bu görüş kamudan ziyade özel kesimin büyümesinin daha verimli olacağını vurgulamaktadır.

Kısaca içsel büyüme modeline göre, teknolojik ilerlemenin oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Bu bilgiler ışığında piyasada rekabet olmaması ve yatırımların çoğalması gerekmektedir. Teknolojik ilerleme ile birlikte ve ar-ge yatırımlarının önemi büyüktür. Bu sebeple yatırımların çoğalması üretim koşullarına pozitif bir etki sağlamaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin belirli bir seviyede teknolojiye ve bilgiye verdikleri önem arttıkça OGT'ye yakalanma riski azalmaktadır. Ülkelerin ar-ge harcamalarına olan yatırımları arttırması gerekir, aksi halde bu tuzağa düşerek durgunlukla karşılaşmaları olasıdır.

1.7. Orta Gelir Tuzağını Açıklayan Yaklaşımlar

Orta gelirdeki ülkeler kendi bulunduğu gruptan çıkmanın gecikmesi ve bir üste adım atamaması sonucu tuzağa yakalanma riski bulunmaktadır. Bu tuzaktan çıkmak için bazı yaklaşımlar orta çıkmıştır ve bu yaklaşımlar aşağıdaki açıklamada yer verilmiştir.

1.7.1. Arz Yönlü Yaklaşımlar

Arz yönlü yaklaşıma göre, orta gelirli ülkelerin büyüme sağlarken uyguladıkları politikaların içerisinde teknolojik faaliyetlere önem vermedikleri için başarısız olduğunu görüşü hakimdir. Bu yaklaşım tuzaktan kurtulmak için ancak teknolojiye yönelmeleri oluşan yeniliklere uymaları ve beşeri sermaye yoluyla üretimdeki verimliliğin artırılması gerektiğini dile getirir. Bu yaklaşım süreklilik halinde büyüyen bir ekonomide kişi başı gelirin arttığını fakat orta gelirli ülkelerin büyüme istatistiğini takip etmeyerek düşük gelirden dolandığını, büyüme oranının giderek azaldığını ve o seviyelerde takıldığını söylemektedir.

Yetersiz seviyedeki işgücü katkısından yeterli seviyeye geçiş sağlanarak, ekonomik büyüme olumlu yönde etkilenir. Tarım sektörüne ve emeğe dayalı işgücünün istihdam edildiği ülkelerde, yüksek sermayeli sanayi sektöründeki üst düzey işgücü tarafından emilerek ekonomik büyüme oranı yükselmektedir. Kırsal ve kentsel alanların üretkenliği farklıdır. Çünkü kentsel alanlardaki yoğun nüfus ve

yüksek verimlilik nedeniyle verimliliğinin daha yüksek olduğu söylenmektedir. Bu nedenle büyüme trendlerinin yüksek olduğu ülkelerde kentleşmenin genellikle daha hızlı olduğu söylenmektedir. Düşük gelirli ülkelerde üretim çeşitliliğinin olması büyümenin hızlanmasına katkı sağlamaktadır. İç talebi karşılamak ve üretimi artırmak isteyen ülkeler sermaye birikimlerini artırmalıdır ve bunu borç para olarak veya para biriktirerek yapabilirler. Güç, sosyal kaynakları etkin ve aktif bir şekilde yönlendirir (Kharas ve Kohli, 2011:284-285).

Düşük gelirli ülkelerin orta gelir düzeyine gelene kadar sadece arz tarafına odaklanmaları ve yurt içinde üretilen ürünlere yatırımlarını artırmaları gerektiği genel olarak kabul edilmektedir. Kısacası arz yönlü yaklaşım, üretimdeki verimliliğin sadece teknolojiye yapılan yatırımla ve bu yatırımın temelindeki beşeri sermaye ile mümkün olacağını belirtir.

1.7.2. Talep Yönlü Yaklaşımlar

Bu yaklaşım OGT' in sadece arz yönü ile değil talep yönü ile birlikte açıklanabileceğini ve bu tuzaktan kurtulmanın içerde oluşan talebin, hane halkı harcamalarının ve yatırım harcamalarının oluşması ile mümkün olacağını savunur.

OGT'ye yakalanmamak için arz yönlü yaklaşımı benimsemelerinin nedeni, orta gelirli ülkelerin büyüme aşamasında Ar-Ge'ye ve teknoloji politikalarına büyük önem vermeleridir. Yüksek gelirli ülkeler ileri düzeyde teknolojik yeniliğe sahip oldukları için, ampirik ve teorik araştırmalar nispeten yüksek düzeydedir. İç pazarda ortaya çıkabilecek talebin zamanla değişebileceği varsayıldığından, üreticiler yeni ürünlere ve yeni üretim faktörlerine yönelmektedir. Diğer bir deyişle, yeni ürünlerin üretilmesi ile birlikte önceden karşılanamayan ihtiyaçlar karşılanabilir konuma gelmiştir (Mert, 2014:94).

1.7.3. Gelir Eşitsizliği Yaklaşımı

Gelir eşitsizliğinin OGT'yi etkileyip etkilemeyeceği her zaman bir tartışma konusu olmuştur. Bazıları OGT'ye yol açan sebeplerden birisinin gelir eşitsizliği olduğunu; bazıları ise çok az etkilediği ya da hiç etkilemediğini dile getirmişlerdir. Gelir eşitsizliği yaklaşımına göre gelir dağılımındaki ufak bir bozulma sosyal tatminsizliğe neden olacak ve ekonomik büyümeyi olumsuz etkileyecektir. Ancak bu görüşü savunanlara göre tek başına gelir eşitsizliği ekonomik olumsuzluğun nedeni değildir. Dolayısıyla gelir eşitsizliği OGT'yi etkileyip etkilemediği anlaşılmaya

çalışılmaktadır. Orta gelirli ülkeden yüksek gelirli ülkeye geçişte öncelikle bu eşitsizliğin ele alınması gerekli olduğu söylenmektedir. Bu gibi ülkelerin, gelir eşitsizliğinin gelecekteki ekonomik büyümeyi nasıl etkileyeceğini araştırmaları gerekmektedir (Egawa, 2013).

Kısacası orta gelir tuzağından çıkışta gelir eşitsizliğinin azaltılması gerekmektedir. Gelir eşitsizliğinin azaltılması yoluyla kırsal ve kent arasındaki gelir farklılıklarının azaltılmasını görüşü belirtmiştir.

1.7.3.1. Eşitsizlik Tuzağı Yaklaşımı

İslam, OGT ile gelir eşitsizliği arasındaki bağlantıyı incelemiştir. Eşitsizlik tuzağının önemini anlamış ve OGT'ye etkisini araştırma yapmıştır. İslam'a göre, eğer bir ülke gelir dağılımında yüksek eşitsizliğe sahipse, etkin bir teknoloji piyasası olmayacak ve bu nedenle OGT'nin etkisi artacaktır. Dolayısıyla ilgili ülkeler eşitsizlikten rahatsız durumdadır (İslam, 2015:7).

Bir ülkenin pazarındaki gelir eşitsizliğindeki artışın, etkili kaynak tahsisin önüne geçeceği ve dolayısıyla yatırım ve talep oranını azaltacağı görüşü hakim kabul edilir. Dolayısıyla ulusal pazarda tam rekabetin olmadığı bir ortamda eşitsizlik ve sermaye birikimi olumsuz etkilenir. Çünkü piyasada adaletsizlik yüksek olduğunda, kredi kotası ile birlikte belirsizlik ortaya çıkmaktadır. Bu duruma göre, gelir eşitsizliği oranı artma eğilimindeyse, yatırımların düşüşü anlamına gelmektedir (Lee ve Li. 2014:377).

Gelir eşitsizliği açısından ekonomi, istikrarlı bir büyüme trendine girdikten sonra büyüme üzerinde olumsuz bir etki görülecektir. Bu nedenle İslam, yatırımın bölünmezliğini ve bu etkiyi azaltmak için kredi limitlerinin önemini vurgulamaktadır. Örneğin kredi kısıtlaması altında yatırım yapmak isteyenler eşitsizlik nedeniyle bu arzundan vazgeçmekte ve ekonomiyi olumsuz etkilemektedir. Buna göre yatırımın olamaması piyasa üzerinde olumsuz etki yapacak ve bu şekilde devam edecektir. Çünkü istikrarlı bir büyüme için yatırım çok yapılması gerekir. Küçük ölçekli yapılan yatırımlar, piyasadaki olumsuz havayı ortadan kaldırmada çok etkili değildir (İslam, 2015:5).

Şekil 2. Eşitsizlik Tuzağı (İslam, 2015: 9)

Orta gelirli ülkelerin piyasa, ekonomik ve sosyo-politik özellikleri birbirinden farklıdır. Bu nedenle, bu ülkelerin eşitsizlik oranları farklı koşullar altındadır. Bununla birlikte, bu ülkeler pazar eşitsizliklerini azaltacak politikaları uygulamada başarısız olduklarından, döngü ve koşullar benzerdir. Bu açıdan bakıldığında, son derece adaletsiz koşullar altında bir ülkenin toplumunda, toplum içindeki eşitsizliği savunan çıkar grupları önemli bir faktör haline gelmiştir. Bu çıkar grupları, adaletsizliği azaltmak adına planların uygulanmasını önlemek için katı bir tutum sergilemektedir.

Bu çıkar grupları genellikle gelir eşitsizliğinden yana olan ve bunun için çabalayan destek gruplarıdır. Dolayısıyla, gelir dağılımının adil olması bu çıkar grupları için dezavantaj oluşturacağından eşitsizliği azaltmaya yönelik her türlü politika ve uygulamaya şiddetle karşı çıkarlar. İleride iyileşme beklentisi yerini giderek yükselen eşitsizliğe bırakır. Yüksek eşitsizlik aynı zamanda eşitsizliğin giderek artmasına yol açmasına neden olur. Bu sorununun kendiliğinden çözüme kavuşması mümkün değildir. Eşitsizliğin fazla olması aynı zamanda adaletsizliğin artmasına da neden olur.. Oluşan bu eşitsizlik durumları OGT' ye olumsuz katkı sağlamaktadır.

1.7.3.2. Egawa Yaklaşımı

Orta gelir tuzağı ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi açıklamak için Egawa'nın Kuznets hipotezi kullanılıp ve incelenmektedir. Egawa'ya göre, çoğu orta gelirli ülke, ekonomik yapısal reform için orta vadeli planlarında gelir dağılımını iyileştirmeye yeterince dikkat etmedikleri için gelir dağılımlarını iyileştirmede başarısız olurlar. Egawa'ya göre gelir eşitsizliğini ölçme katsayısı aşağıdaki gibidir:

$\gamma = \alpha / (KBDG) - \beta$ ($\alpha > \beta > 0$). Kişi başına gelir ne kadar yüksekse, γ katsayısı o kadar düşüktür Kişi başına gelir $\alpha - \beta$ 'ye eşit olduğunda, γ sıfırdır. Kişi başına gelir bundan sonra artarsa, gelir negatif olur (Egawa, 2013:5).

Egawa yöntemi, bütçe yardımı, zorunlu eğitim yolları, kentsel ve kırsal alanlar arasında gelir seviyesinin düşürülmesi, düşük gelirli kesimlerin desteklenmesi gibi koşulların vurgulanması gerektiğine inanmaktadır (Egawa, 2013:15-18)

Bu yöntemin kurallarına göre OGT'den kurtulmanın yollarından biri de gelir eşitsizliğini önlemektir. Ancak bu sayede ülkelerin refah hızı ilerleme kaydedebilirler.

1.7.4. Orta Gelir Tuzağının Ekonomik Gelişme Evreleri Yaklaşımları

Yapısal değişim süreci, bir ülkenin tarım ekonomisinden sanayi ekonomisine geçiş anlarını anlatan bu evre ekonomik gelişme evreninin kökünü oluşturmaktadır. Bu yaklaşımda ülkelerin ekonomik yönden birbirinden farklı olduğunu bu farkın çeşitli yollarla azaltılması gerektiğini dile getirir. Aoki, Ohno, Tho ve Agenor taraflarından açıklanan ekonomik gelişme evreleri çatısı altında ele alınan yaklaşımlar çalışmanın bu kısmında incelenmiştir.

1.7.4.1. Aoki Yaklaşımı

Aoki, tuzak olgusunu açıklamak için Doğu Asya ülkelerini araştırmış ve bu ülkeler üzerine inceleme yapmıştır. Önce bu ülkelerin gelişme aşamalarını beş aşamaya ayırmıştır. İlk aşama Malthus aşaması (M aşaması), yani yoksulluğa düşme aşaması, gelir seviyesinin düşük ve istikrarlı olduğu ve istihdamın çoğunun tarıma dayalı olduğu aşama. İkinci aşama, hükümetin endüstriyel sermaye birikimine katıldığı hükümet liderlik aşamasıdır (G aşaması). Üçüncü aşama, yapısal değişikliklerle gelişen Kuznets aşamasıdır (K aşaması). Dördüncü aşama, beşeri sermayenin gelişme aşamasına dayanır (H aşaması). Sağlık ve eğitimin iyileştirilmesi ve düşük doğurganlık oranı nedeniyle gelişme, beşeri sermaye birikimine bağlıdır.

Beşinci ve son aşama, ileri veya demografik sonrası geçiş aşamasıdır (PD aşaması). Gelişim, atlama adı verilen bir aşamadan diğerine geçişle ilgilidir. Bu aşamalarda yoksulluk tuzağından kurtulmak, aşılması gereken büyük bir adımdır ve orta gelir düzeyinden yüksek gelir düzeyine geçiş de aynı derecede önemli bir adımı göstermektedir. Bazı ekonomiler ikinci uzun vadeli yüksek gelir aşamasına geçemezse, orta gelir tuzağı olarak bilinen ve büyük sonuçları olan bir fenomen ortaya çıkacaktır. Orta gelir tuzağının çıkışına, K aşamasından H aşamasına geçiş denir. Örneğin orta gelirli bir ülkenin K evresinde olduğu grülmektedir. Bu aşamanın koşulları, daha sonraki yüksek gelir düzeyi olan aşama H'ye ulaşmak için uygulanmalıdır (Aoki, 2011:4-9).

1.7.4.2. Ohno Yaklaşımı

Ohno ya göre, bir ülkenin uluslararası arenada yeni ürünleri üretme konusunda zirvede olması için bazı aşamalar vardır. Bunlar aşağıdaki gibidir;

Şekil 3. Gelişmenin Evreleri ve Orta Gelir Tuzağı (Ohno, 2009: 28)

Not: İkinci kademe ile üçüncü kademe arasında orta gelir tuzağı oluşmaktadır.

Ohno, Orta gelir tuzağını bazı Güneydoğu Asya ülkelerini araştırarak Şekil 3'e göre açıklamaya çalışmıştır.

Doğuş kademesinden birinci kademeye geçiş, ülkeye dışarıdan yabancı sermaye yatırımlarının gelmesi ile başlar. Birinci kademede tasarım, üretim, teknoloji ve pazarlama yabancı firmalar tarafından yönetilmekte, ülke temel hammadde ve parçaları dışarıdan ithal ederek üretime sadece vasıfsız işgücü ve sanayi arsası ile katılmaktadır. Daha sonraki kademede ise yabancı sermaye girişinin artması ve üretim

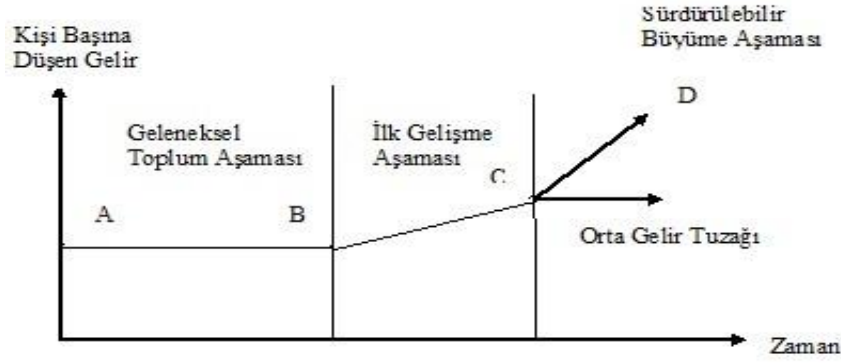
genişlemesi ile beraber yerli üretim de yükselmeye başlamaktadır. Üçüncü kademede ki zorluk, insan sermayesinin birikimi ve bilgi ve becerilerin içselleştirilmesidir. Dördüncü (ve son) aşamada yeni ürünler üretme kabiliyetine sahip ve küresel pazar eğilimlerinin öncüleri olan Japonya, Amerika Birleşik Devletleri ve bazı AB üye ülkeleri gibi endüstriyel inovasyon ülkelerinden biri olup söz sahibidir (Ohno, 2009:27-28).

Şekil 3'te Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği'nin (ASEAN) ülkelerinin gelişme aşamalarını, temel özelliklerini ve orta gelir tuzağı olgusunu göstermektedir. ASEAN'ın hiçbir ülkesi ikinci veya üçüncü aşamaya geçmedi. Benzer şekilde, çoğu Latin Amerika ülkesi hala orta gelir düzeyindedir. Bu bağlamda orta gelirli ülkelerin üçüncü seviyeye ulaşamamasına orta gelir tuzağı denmektedir.

Bir ülkenin beşeri sermaye birikimini oluşturmanın yanı sıra, bilgi ve becerilerin geliştirilmesi de üçüncü aşamadan başlar. Bu seviyede yerli üreticiler yabancı şirketlerin yerini alarak teknolojiye uzmanlaşma ile ekonominin dışa bağımlılığını azaltmaya çalışmıştır. Bu ancak üretimin tüm aşamalarını devralarak ve tüm üretim faktörlerini kontrol ederek (ör. Pazarlama, nakliye, teknoloji ve yönetim) sağlanır. Dış bağımlılık azaldıkça, ülkenin katma değeri yüksek emtiaları artacaktır. Bu durumda dışa bağımlılık oranı düştükçe, ülkenin katma değeri yüksek ürünleri başka bir ülkedeki rakip üreticilerle rekabet edecek ve bu ürünlerin küresel pazardaki oranını artıracaktır (Ohno, 2009:36).

1.7.4.3. Tho Yaklaşımı

Orta gelirli ülkeler emek faktöründe uzman olan düşük gelirli ülkeler ile hizmet faktöründe uzman olan ve teknolojiye ileri seviyede olan yüksek gelirli ülkeler arasında kalmıştır. Burada kalmamak için istikrarlı ekonomi politikaları uygulamaları gerekmektedir. Tho, orta gelir tuzağını ekonomik gelişme aşamaları şeklinde incelemiş ve ekonomik kalkınmanın aşamalarının üç farklı kategoride açıklamaya çalıştığını söyleyip bu kademeleri: geleneksel sosyal aşama, ilk gelişme aşaması ve sürdürülebilir büyüme aşaması olarak ayırmıştır. Şekil 4'te görüleceği gibi üç aşama olan evreleri açıklamıştır.

Şekil 4. Ekonomik Gelişmenin Süreci ve Orta Gelir Tuzağı (Tho, 2013: 4)

Yukarıdaki şekilden de görülebileceği gibi, az gelişmişlik düzeyi A ile B arasında olan bir ülke (geleneksel sosyal düzey olarak bilinir), yoksulluk tuzağı denen bir durumla karşı karşıyadır. Yukarıda da bahsedildiği gibi, B ve C arasındaki bir sonraki seviyenin yoksulluk tuzağından başarıyla kaçtığı ve orta gelir düzeyine geçerek gelişimin ilk aşamasındaki statüsünü göstermektedir.

C'de gösterilen nokta bize orta gelir seviyesini gösterir. Ülkenin B noktasından başlayıp C noktasına ulaşması, bize ülkenin ilkel emek faktörlü tarım sektöründen sanayi sektörüne doğru kaymakta olduğunu göstermektedir. Uzun vadeli oryantasyon dönemi dışında tarımın istihdam ve gelir içindeki payının düştüğünü, sanayi sektörünün oranının arttığını göstermektedir.

İlgili ülke, sektörler arası bu tür değişiklikler nedeniyle teknolojik seviyelerin ve faktör piyasalarının da değiştiğine dikkat çekmiştir. Ülke orta gelir düzeyine C'de ulaştığında, yüksek gelirin zorluğu, daha önce deneyimlenen az gelişmişlik düzeyinden orta gelir düzeyine ulaşmanın zorluğundan daha büyüktür. Bu nedenle ülke OGT'de tıkanarak duraklar ve kalır (istikrarlı büyüme). Bu durum C ve E arasındaki grafikte gösterilmiştir (Tho, 2013:109-110).

1.7.4.4. Zhuang Yaklaşımı

Zhuang yaklaşımına göre, gelir grubunun sağladığı ekonomik gelişme aşamasında, işgücünün istihdamı ve içerdiği özellikler farklıdır. Yani, düşük gelirlili tarım işçiliği veya basit imalat için kullanılan emeğin kalitesi düşüktür.

Buradan hareketle ekonomik gelişme aşamasında daha üst seviyeye ulaştığında çeşitli sektörlerde değişimler yaşanacaktır. Bu değişimlerle birlikte imalat sanayinin gelişmesine katkı sağlanmaktadır. Yabancı sermaye yurt dışından geldiği

için işgücünün istihdam oranı yükselir, bu nedenle teknolojik düzeyi düşük olan ülkeler onu daha yüksek teknolojik düzeyi olan orta düzeye taşıyacaktı. Gelişmiş teknolojiyi kullanabilen kalifiyeli çalışanlar üretime katkı sağlar. Bu şartlar nedeniyle ekonomik gelişme yaşanmış ve bundan sonra nitelikli işgücü ve ileri teknoloji kullanılmıştır. Ekonomik kalkınmanın son aşamasında, yüksek gelirli ülkeler vasıflı işgücü elde edecekler. Gelişmiş üretim sayesinde katma değeri yüksek ürünler üretebilir.

Orta gelir tuzağına karşı etkin bazı politika önerilerini şu şekilde sıraladılar:

- Ülkenin ekonomik, politik ve sosyal alanlarında istikrarı korumak için gelişim önemlidir. İstikrarsız ise yatırım, üretim ve talep üzerinde olumsuz etkisi olacaktır.
- Devletin desteği, altyapı ve sermaye yatırımında önemlidir. Bu ülkedeki şirketlerin ekonomiye hızla uyum sağlamak için sağlam bir ulaşım ağına ihtiyacı var. Ülkedeki şirketler kalkınma trendine girdikçe, ileri teknolojiler geliştirebilen ve üretim faktörlerine odaklanabilen nitelikli işgücüne olan talep artmaktadır.
- Ülkenin, üretim kaynaklarının finansmanı, üretim planlaması, fiyatlandırma, tüketiciler ve üreticiler için yardımların belirlenmesi gibi koşulları karşılayan bir pazara ihtiyacı var. Bu nedenle piyasa ve firma arasındaki ilişki ne kadar iyi olursa o kadar kaliteli, nitelikli ve sağlam olduğu söylenmektedir.
- Sanayi politikası, tüm ekonomik kalkınma düzeylerine dikkat edilmesi gereken temel bir politikadır. Doğu Asya deneyimi, sanayi politikalarının orta gelir tuzağına girmesini ve başarılı bir şekilde yüksek gelirli bir ekonomiye geçişini önlemenin önemli olduğunu göstermektedir (Zhuang, 2012:11).

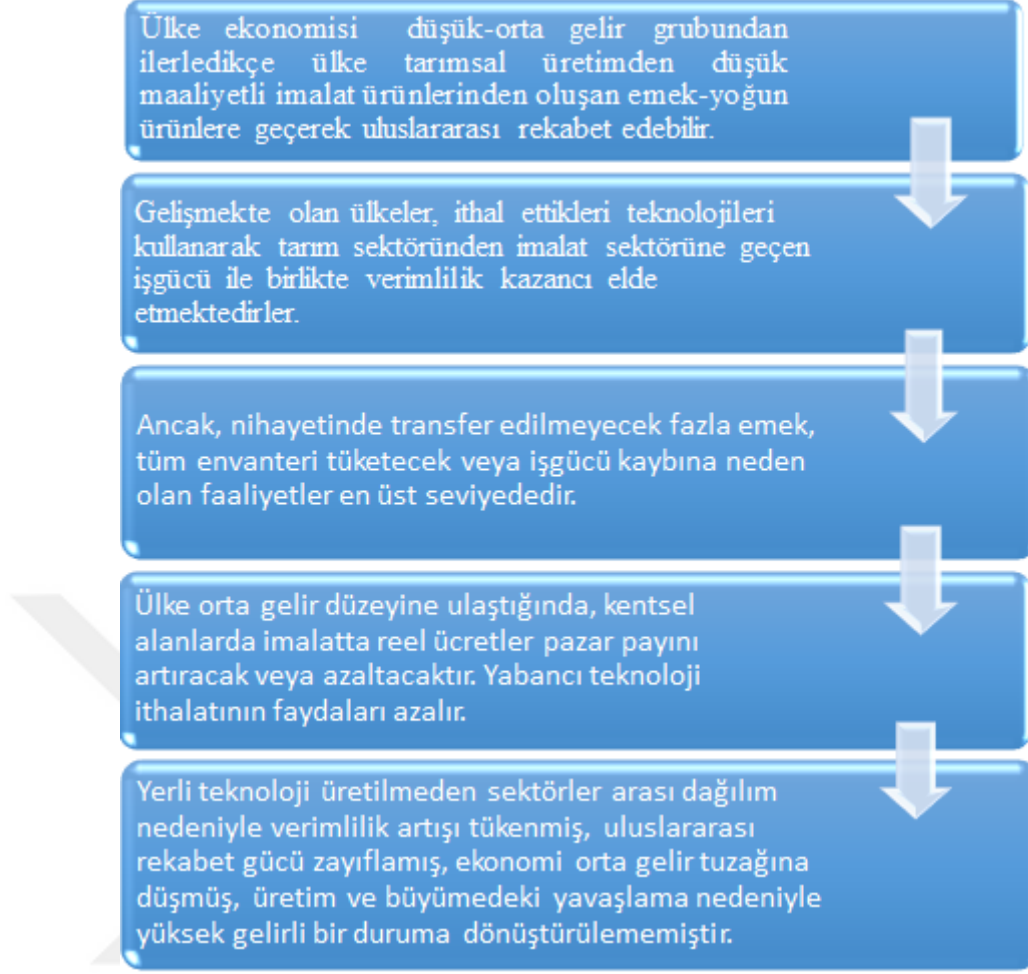
1.7.4.5. Agenor Yaklaşımı

Agenor'a göre geçmişten günümüze birçok ülke hızla gelişmiş ve orta gelirli ülke düzeyine ulaşmıştır. Fakat bu seviyeye ulaşan çok az ülke bir üst sekmene çıkabilmiş ve orada kalmayı başarmış ve pek çok ülke orta seviyede saplanıp kalmıştır. Agenor bu seviyede saplanan ülkelerin eski politikalarını ve tuzakta tıkanıp kalmasını aşağıdaki aşamalara ayırarak açıklamıştır.

Bu aşamada, düşük verimlilikteki tarım sektörlerinden yüksek verimlilikteki imalat sektörlerine emeğin kaydırılmasıyla verimlilik artışı elde edilir ve ücretler

artmaya başlar. Teknoloji üretilmeden gelen bu üretim artışı sonunda azalmaya başlamakta, yükselen ücretler emek yoğun ihracatın dünya piyasalarında daha az rekabetçi olmasına neden olmaktadır. (Agenor vd., 2012:1)

Aşağıdaki açıklanan modele dayanarak, orta gelir tuzaklarından kaçınmak için bazı devlet politikaları uygulayabilir. Bu önlemlere örnek olarak, hızlı iletişim ağları etrafında alt yapının ilerletilmesi, patent hakları iyileştirilmesi, iş gücü piyasalarında reformların sağlanması gibi politikalar söz konusudur. Bu politikalar yetenekli çalışanları hizmet sektörüne çağırarak, o sektördeki verimliliğin ve buna bağlı olarak ücretlerin artmasını ve inovasyon kapasitesini artıracaktır. Gelişmenin ilk aşamasında, düşük gelirli ülkeler yurt dışından ithal edilen teknolojiyi kullanarak emek-yoğun, düşük maliyetli ürünler üreterek pazarda rekabet avantajı elde etmektedir. Bu aşamada, düşük verimli tarım sektöründen yüksek verimli üretime emeğin kaydırılmasıyla verimlilik artışı elde edilir ve ücretler artmaya başlar. Teknoloji üretilmeden elde edilen üretim artışı sonunda azalmaya başlamakta ve yükselen ücretler emek-yoğun ihracatın dünya piyasalarında daha az rekabetçi olmasını sağlamaktadır. (Agenor vd., 2012:1).

Şekil 4. Orta Gelir Tuzağına Sıkışmış Olmak (Agenor vd., 2012: 3)

1.7.5. Orta Gelir Tuzağını Ölçmede Kullanılan Yöntemler

OGT ile ilgili yaklaşımlardan bir tanesi de yavaşlama yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre ülkelerin ilk önce büyümesi ve büyürken oluşabilecek bir yavaşlamanın belirlenip, etkilerini açıklamasıdır. Orta gelir tuzağı literatüre göre nasıl ölçülebildiği konusunda hem fikir oluşmamasına karşın son zamanlarda yapılan çalışmalar neticesinde türetilen olgular ışında ölçmek mümkün hale gelmeye çalışılmıştır. Bu tuzağı ölçmede kullanılan yöntemler aşağıda incelenerek açıklanmıştır.

1.7.5.1. Aiyar Yaklaşımı

Aiyar yöntemi toplam faktör verimliliğine odaklanmış, OGT sorunları ve büyüme hızındaki dalgalanma ve faktör verimliliği altındaki yavaşlama analiz edilmektedir. Bu yöntemde göre 138 ülkenin incelemesi 1955-2009 dönemini kapsamaktadır. Bu dönemde beş yıllık ortalamalar hesaplanacak ve kişi başı büyüme

verileri belirlenmiştir. Büyümedeki inişi belirlemek ve aşağıdaki yolu belirlemek için artık (res) değeri kullanmıştır.

$$res_t^i - res_{t-1}^i < p(0.20)$$

$$res_{t+1}^i - res_{t-1}^i < p(0.20)$$

Kalan fark pozitif ise büyüme koşullarının ülke tahmininden daha yüksek olduğu söylenebilir, kalan fark negatif ise ülkenin büyüme performansının beklenenden düşük olduğu anlamına gelir. Bu koşul altındaki p (0.20) ifadesi, bir döngüden diğerine geçişte, kalıntılar arasındaki farklılıkların dağılımında% 20'lik bir oranın dikkate alındığı anlamına gelir.

Birinci duruma göre t-1 ile t periyodu arasında kalıntı küçülmeye başlar. Dolayısıyla ülkenin performansı beklentilerin altında kalmıştır. İkinci koşul ise önümüzdeki dönemde düzelmek için t-1 ile t + 1 arasındaki artık farkının ortadan kalktığı düşünülürse cari dönemde bazı büyüme yavaşlar. Sürdürülebilir büyüme oranlarındaki düşüş dikkate alınarak daha faydalı sonuçlar elde edilmiştir (Aiyar, 2013:9-10).

1.7.5.2. Eichengreen Yaklaşımı

Eichengreen yöntemine göre orta gelirli bir ülkenin orta gelir tuzağına düşüp düşmediğini anlamak için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekir (Eichengreen, 2012:46).

- Yavaşlamadan önceki yedi yıl içinde, ortalama büyüme oranı% 3,5 veya daha yükseğe ulaşmasıdır. (gt, t-n> 0,035)
- Yedi yıllık yavaşlayan büyüme sırasında, ortalama büyüme oranı en az iki puan düşmüştür. (gt, t+n- gt, t-n> 0.)
- yt >10,000 (Satın alma gücü paritesine göre kişi başına gelir 10.000 doların üzerinde olması).

Büyüme yavaşlamaları toplam faktör verimliliği yavaşlamalarından kaynaklanmaktadır. Büyüme hızlandırmak için tarımdan endüstriyel üretime geçişin sağlanması ve yabancı teknoloji ithalatının azaltılması gerekmektedir.

Büyüme yavaşlamalarının belirleyicileri Probit Modeli ile incelenmiştir. Reel döviz kurunun değerinin düşmesi büyüme yavaşlamasına neden olmaktadır. Enflasyon büyüme yavaşlamalarına neden olmaktadır. Çin'in büyümede

yavaşlama yaşayacağını belirtmekte ve istihdamın az olması, eğitime ulaşmada yaşanan problemler, yetersiz sermaye birikimi, toplam faktör verimliliğinin azalması ve yaşlı nüfusun artmasının Çin'in büyüme yavaşlamasına etki ettiğini belirtmektedir (Eichengreen, 2011:25).

1.7.5.3. Woo Yaklaşımı

OGT'yi belirlemek ve aynı zamanda orta gelir tuzağına yakalanan ülkeleri analiz etmek için Yakalama Endeksi Yaklaşımını ele almıştır.1960-2008 dönem aralığını kapsayan bu yaklaşımda Maddison (2010) veri tabanından ulaşılan GSYİH verileri kullanılmaktadır. Bu ülkelerin kişi başına düşen geliri, Amerika Birleşik Devletleri'nin kişi başına düşen geliri ile orantılıdır ve bu ülkeler düşük, orta veya yüksek gelir olarak kategorilere ayrılır. Çalışmada ülkelerin yakalama endeksine (CUI) göre sınıflandırılmasında eşik değerler şu şekildedir (Woo, 2012:313).

- CUI <% 20 ise, düşük gelir
- Orta gelir, eğer% 20 <CUI <% 55
- CUI>% 55 yüksek gelir anlamına gelir (Woo, 2012:314).

Yakalama endeksi % 20'nin altında olan ülkeler düşük gelirli ülkeler, % 20 ile % 55 arasında CUI'ye sahip ülkeler orta gelirli ülkeler olarak kabul edilir ve % 55'in üzerinde CUI'ye sahip ülkeler yüksek gelirli ülkeler olarak kabul edilmektedir.

1.7.6. Eşik Değer Yaklaşımı

Bu yöntemle göre ülkeler gelir kategorilerine göre sınıflandırılır. OGT, düşük orta gelir tuzağı ve yüksek orta gelir tuzağı olarak ikiye ayrılır. Şimdiye kadar yapılan çalışmada, 1950 ile 2010 yılları arasında yüz yirmi dört ülkeyi içeren Madison'un kişi başına gelir verilerine bakılarak yapılmıştır.

Kişi başına düşen gelir grubu, ülkenin satın alma gücü endeksine göre oluşturulmuştur. Az seviyeden az-orta gelire, az-orta gelir düzeyinden, yüksek-orta geliri, yüksek-orta gelir ile yüksek gelir arasında ayırım yapmak için üç farklı değer hesaplanır. Ülkeler kişi başına geliri gelir kategorisine göre sınıflandırmak için kullanılır.

Ardından yatay korelasyon analizi yapılır. Elde edilen bilgilere göre dört farklı gelir grubu tanımlanır (Felipe, 2012:12)

- Düşük Gelirli Ülke: Fert başına düşen geliri 2.000 Amerikan Doları'nın altında olan
- Düşük Orta Gelirli Ülke: Fert başına düşen geliri 2.000-7.250 Amerikan Dolar'ı arasında
- Yüksek Orta Gelirli Ülke: Fert başına düşen geliri 7.250-11.750 Amerikan Dolar'ı arasında
- Yüksek Gelirli Ülke: Fert başına düşen geliri 11.750 Amerikan Doları'nın üzerinde olanlar

Yukarıda belirtildiği gibi Felipe' ye göre ülkeler gelirlerine göre farklı kategorilerine ayrılır ve bunu yaparken ülkelerin refahlarını göz önünde bulundurarak üretim faktörlerine bakmıştır.

Tablo 4. 1950 Yılından Sonra Düşük Orta Gelir Sınıfında Olup Yüksek Orta Gelir Seviyesini Yakalayan Bazı Ülkeler

ÜLKE	BÖLGE	YLM Seviyesini Yakalama Senesi	YUM Seviyesini Yakalama Senesi	YLM Seviyesinde Bekleme Senesi (Yıl)	Geçiş Sürecindeki Ortalama Büyüme Hızı (%)
Malezya	Asya	1969	1996	27	5,1
G. Kore	Asya	1969	1988	19	7,2
Kosta Rika	Amerika	1952	2006	54	2,4
Türkiye	Avrupa	1955	2005	50	2,6
Bulgaristan	Avrupa	1953	2006	53	2,5
Umman	Orta Doğu	1968	2001	33	2,7

Not: YLM ve YUM sırasıyla düşük orta gelir ve yüksek orta gelir düzeylerini temsil etmektedir.

Kaynak: Felipe vd., 2012: 22.

İKİNCİ BÖLÜM

ORTA GELİR TUZAĞINDAKİ BAZI ÜLKELER İLE BU TUZAĞIN NEDENLERİ VE ÇIKIŞ POLİTİKALARI VE LİTERATÜR TARAMASI

OGT'nin bazı ülkelerin üzerindeki nasıl etki gösterdiğini, bu tuzağa yakalanma sebeplerini ve tuzaktan çıkış politikaları nelerin olması gerektiğini sürekli bir araştırma konusu olmuştur.

2.1. Orta Gelir Tuzağındaki Bazı Ülkeler

Yapılan çalışmalara göre dünya üzerinde OGT'den en çok etkilenen ülkelerin ağırlıklı olarak Asya ve Latin Amerika'da olduğu tespit edilmiştir. Dünya Bankası verilerine göre 1960 yılında 101 orta gelirli ülke arasında sadece Ekvator Ginesi, Yunanistan, Hong Kong, İrlanda, İsrail, Japonya, Mauritius, Portekiz, Porto Riko, Güney Kore, Singapur ve İspanya yüksek gelir düzeylerine yükselmiştir. Kalan üst-orta gelirli ülkeler arasındaki ülkelerde Türkiye gibi yeni standartlara dayalı bir çıkış stratejisi taahhüt etmektedir.

Felipe'nin 2012 yılındaki araştırmasına göre, 2010 yılı itibariyle, 14'ü düşük-orta gelirli ülkelerde ve 38'i yüksek-orta gelirli ülkelerde olmak üzere 52 orta gelirli ülkeden oluşan bir denklemi analiz etmiştir. Buna ek olarak, 38 üst-orta gelirli ülkenin 35'inde orta gelir tuzakları bulmuştur. Eşik değer analizi ile birlikte ülkelerin 1960 yılından itibaren 2009'a kadar olan süreçte üç farklı gelir grubundaki değişimlerini analiz etmek için bu analizin istatistikleri kullanılmıştır ve genel olarak OGT'yi, hızlı büyüyen ülkelerin orta gelir düzeyine ulaştıktan sonra kaçınılmaz olarak tuzağa düşürülmesi anlamında tümünden reddetti. Ancak, bazı ülkelerin hala orta gelir seviyelerinde olduğunu kabul etmiştir. 1960 yılında 41 orta gelirli ülke arasında Yunanistan, Hong Kong, İrlanda, Japonya, Güney Kore, Porto Riko, Seyşeller, Singapur, İspanya ve Tayvan yüksek gelir düzeylerine yükseldi. Özellikle Meksika, Brezilya, Malezya, Türkiye, Kıbrıs, Portekiz gibi ülkeler bu tuzaktan kaçınılmaz durumda olan ülkelerdir (Bulman, 2014).

125 ülke mutlak yöntem kullanılarak gruplandırılmıştır. 1987'deki gelir gruplamasına göre, 28 ülke geliri sınıflandırırken orta gelir düzeyini geçemedi. Ancak bu ülkelerden 18'inin 1962'den beri orta gelirli ülkelere yükseldiğini ancak OGT'yi ele geçirdiğini söylemiş olup açıklamıştır (Zhanget, 2015).

Kırk altı orta gelirli ülkenin 2010 verilerine bakılarak, kişi başına gelir verilerinin zaman serisi özellikleri incelendi ve yirmi beş ülke (çoğu Latin Amerika'da) OGT'de yer almıştır (Robertson ve Ye, 2015).

Düşük işgücü maliyetlerine rağmen, düşük gelirli ülkeler hala avantajlara sahip. Yurt dışından satın alınan ucuz ve basit teknoloji ile üretilen ucuz ve emek yoğun ürünlerle uluslararası pazarda rekabet etme şansına sahipler. Verimlilik ve verimlilik artışıyla birlikte, faktör verimliliğinin artmasıyla gelir seviyeleri yükselmekte, dolayısıyla üretimin büyük bir kısmı tarım sektöründen daha verimli imalat sanayine kaymaktadır (Öz, 2012:2).

OGT'ye yakalanan ülkelerin tasarruf ve yatırımları düşük seviyededir ve büyümesi durağan hale gelmektedir. Bu tuzağa düşen ülkelerde hem siyasal hem de ekonomik istikrarsızlık ortaya çıkar. Bu tarz ülkelerde yüksek kat değerli ürünlerin ihracı düşmektedir ve rekabet gücünü azaltmaktadır.

2.1.1. Malezya

Ekonomisi hizmetler sektörü büyük çoğunluğa sahiptir. Malezya, bazı tarımsal ürünlerde dünya pazarında da söz sahibidir. Dünyanın önde gelen kauçuk üreticilerinden biridir ve dünyanın en büyük ikinci hurma yağı üreticisidir. Elektronik ürünler en önemli ihraç ürünü olmasına rağmen, üretim büyük ölçüde ithal ara ürünlere bağımlıdır. Elektronik ürünlerin ihracat amaçlı üretilmesi, küresel talepteki dalgalanmalara yanıt olarak sektörü hassas bir duruma sokmaktadır.

İhracatın GSYİH'ye oranı % 79 ile uluslararası standartların üzerindedir. Malezya, son yıllarda emtia fiyatlarındaki artıştan faydalanmış ancak bu artış Malezya'yı küresel kemer sıkma politikalarına da duyarlı hale getirmiştir. Son yıllarda Malezya, gelişmiş ülkelerdeki şirketlerin belirli operasyonları düşük maliyetli merkezlere taşıma eğiliminden büyük ölçüde yararlanmışır. Doğrudan yabancı yatırımların çoğu üretime geçse de, hizmetlerin payı son yıllarda artmaktadır.

Satın alma gücü paritesine göre 525 milyar ABD doları, dünyada % 4,7 reel büyüme oranıyla 30. sırada, dünyada 62. sırada; kişi başına GSYİH 17.500 ABD doları ile dünya sıralamasında 79. sırada; enflasyon oranı% 2,2, dünya sıralamasında 81. sıradadır.

Malezya'nın 2020 hedefinde yıllık ortalama% 6 büyüme oranına ulaşması durumunda yüksek OGT'den kurtulacağı ve Malezya'nın yüksek gelirli ülkeler

kategorisine gireceği söyleniyor. Ancak kamuoyu ile hükümet arasındaki sorunlar ve Malezya'da yaşanan siyasi sorunlar nedeniyle 2020 yılında OGT'ye geçileceği düşünülmektedir. Bu nedenlerden dolayı rapor olumsuz bir etki yaparak bu döngüye girmiştir. (www.karacadag.gov.tr, erişim tarihi: 24.03.2020).

Meksika tüm çaba ve önlemlere rağmen orta gelir tuzağından hızla kurtulmayı başarmamıştır. Günümüzde birçok planlar yaparak bu eşiği geçmeye çalışmaktadır.

2.1.2. Endonezya

Endonezya'nın GSYİH'si 2017'de yaklaşık 1.015 milyar ABD dolarıdır. Endonezya, 2017 yılında kişi başına düşen gelir açısından (3.875 \$) 193 ülke arasında 118. sırada yer almaktadır. Ülkenin güçlü yönleri arasında genç nüfus ve aşırı kalabalık nüfus, bol doğal kaynaklar, sıkı mali politikalar, düşük kamu borcu yer alıyor ve kriz bankacılığı sistemi ve istikrarlı uluslararası ilişkiler faktörleri ile küresel finansmana dayanabilmektedir. Ülkenin zayıf yönleri arasında döviz kuru dalgalanmalarına ve dış şoklara karşı savunmasızlığı, bölgedeki ülkelerle (Malezya ve Tayland gibi) karşılaştırıldığında altyapı eksikliği, özellikle Çin'in ihracatı başta olmak üzere emtia ihracatına aşırı bağımlılığı ve eşit olmayan gelir dağılımı sayılmaktadır.

İşgücünün% 32'si tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Endonezya, dünyanın üçüncü büyük pirinç üreticisidir. Ayrıca büyük miktarda hurma yağı üretilir. 7,7 milyon hektardan fazla ekilmemiş arazi mevcuttur. Ancak verimlilik düşüktür. (www.ticaret.gov : erişim tarihi: 26.03.2020).

Tablo 5. Endonezya Kişi Başı ve Yıllık GSYİH

YIL	Kişi Başına GSYİH (2010 yılı fiyatlarıyla, ABD Doları)	Cari Fiyatlarla GSYİH (Yıllık, Milyar ABD Doları)
2010	3.122 \$	755\$
2011	3.271\$	893\$
2012	3.421\$	918\$
2013	3.563\$	913\$
2014	3.693\$	891\$
2015	3.824\$	861\$
2016	3.968\$	932\$
2017	4.120\$	1.015\$
2018	4.285\$	1.042\$
2019	4.050\$	987\$

Kaynak: www.tuik.gov.tr Erişim Tarihi : 26.03.2020

Son yıllara bakıldığında Endonezya, bulunduğu coğrafi konum sebebi, iç piyasadaki olumsuzluklar, bol olan kaynakları etkin kullanamaması, elindeki nüfusun eğitimde uzmanlaşamaması ve etkin iş gücünün oluşamaması sebebi ile OGT'ye yakalamış ve bu tuzaktan çıkamamaktadır.

2.1.3. Meksika

Meksika Latin Amerika' da 3. Büyük ülke konumundadır. Meksika ekonomisi 1980'lere kadar pek bir aşama kayıtlı edememiştir. 1973 yılında yaşanan Petrol Kriz'i ile zengin petrol rezervleri sayesinde yüksek derecede rant elde etmiştir. Bu rant sonucu elde edilen gelirlerle büyük açıklar verilmeye başlanmıştır. Bu yıllarla birlikte üretim azalıp işsizlik ve enflasyon yükselişe geçmiştir. 1980'li yıllara gelindiğinde ekonomi toparlanma aşamasına geçmiştir. 1994 yılında Meksika, Kanada ve ABD ile Serbest Ticaret Antlaşması imzalayarak ekonomisinde yeni bir yol geliştirmiş ve ekonomiye olumlu katkılar sağlamıştır. Bu yıllarda tam ekonomide iyileşme yaşanması ile birlikte yabancı sermaye akmaya başlamış ve üretime ve kalkınmaya katkı sağlamıştır. Ancak 1994 yılında ortaya çıkan krizle birlikte ekonomi olumsuz etkilenmiştir. Aynı dönemde yatırım yapanlar aniden ülkeden çıkarak ekonomide daralma meydana getirmiştir.

Ekonomik faaliyet genellikle başkentte yoğunlaşır. Mexico City'nin GSYİH'nın % 20'sini oluşturmaktadır ve ağır sanayinin merkezidir. Ülke nüfusunun neredeyse yarısı yoksul olarak kabul edilmekle birlikte, tarımsal üretimin yoğun olduğu güney eyaletlerinde bu oran % 75'e ulaşmaktadır. Meksika'nın Amerika Birleşik Devletleri'ne göç etmesini önlemek için, maauiladora üretim alanı denilen, ara ürünlerin ve sermaye ürünlerinin yabancı yatırım olmaksızın sınırsız üretimine izin veren bir yer kurularak bunu önlemek için bir girişimde bulunuldu. Bu bölgeler kurulurken Meksika ve Amerika Birleşik Devletleri'ne de fayda sağlamıştır.

Meksika'nın faydaları, yabancı sermayenin ülkeye giriş oranını artırdı. Bu durum istihdam oranını artırmış ve bu üretim alanlarında çalışarak kalifiye eleman eğitimi almıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nin avantajı, fason üretimle birlikte düşük maliyetli üretim malları üreterek ülkeye göçü engelleyebilmekte ve gelişmemiş ülkelerde pazar gücünü artırabilmesidir. 2008 yılı sonunda Amerika Birleşik Devletleri'nde patlak veren kriz nedeniyle uyuşturucu karteli ve H1N1 salgını

Meksika'dan dünyaya sıçradı ve 2009'da Meksika ekonomisinin durgunluğa girmesine neden oldu.

Ülke ekonomisi 2008'de % 1,5 büyümüş ve 2009'da % 6,5 küçülmüştür. 1932'den beri bu küçülme aynı zamanda ülkenin yaşadığı en büyük yıllık daralmadır. 2009 yılında H1N1 virüsü ülke ekonomisine 2 milyar ABD doları zarar verdi. Merkez Bankası, 2008 yılında 5,6 milyar ABD doları tutarında bir ekonomik önleme planı açıkladı ve kriz üzerindeki etkisinin azaltılmasını sağlamak için 2009 yılında daha katı önlemler aldı. Dünya likidite sıkıntısı yaşadı, bu nedenle Meksika'da ve küresel ekonomik krizde tüketici harcamaları ve yabancı sermaye girişleri azaldı. Pazarı çeşitlendirme çabalarına rağmen, Meksika'nın en önemli ihracat pazarı olan ABD'nin ihracat fırsatlarındaki düşüş, Meksika ekonomisinin otomotiv, inşaat, turizm ve lojistik sektörlerini etkiledi.

ABD ekonomisi 2009 sonunda iyileşirken, Meksika ekonomisi bir kez daha ülkeye ihracatı artırarak yeniden başladı ve normal bir büyüme dönemine girdi. Ancak iç pazar henüz aynı gelişimi sağlamadı. Cari işlemler dengesini korumak için en önemli destekleyici faktörler turizm geliri (ekonominin % 30'u) ve Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışan Meksikalı göçmenlerin gönderdiği dövizdir. Aslında, Amerikan standartlarına göre, Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan 33 milyon Meksikalı düşük bir yaşam standardına sahip, ancak gelirleri Meksika'dakinin yedi katı ve bu gelirin yaklaşık dörtte biri ülkelerine gidiyor. Bu tasarruflar, Meksika ekonomisi için önemli bir kaynaktır (ticeret.gov.tr: erişim tarihi 26.03.2020).

Tablo 6. Meksika'nın İhracatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

		2016	2017	2018	Ülkenin Toplamdaki Payı (%) 2018	2017 - 2018 Değişim (%)
	TOPLAM İHRACAT	373 900 013	409 451 378	450 531 651	100	10
1.	ABD	302 862 363	327 357 936	344 602 284	76,5	5,3
2.	Kanada	10 432 270	11 376 494	14 064 766	3,1	23,6
3.	Çin	5 411 245	6 713 028	7 194 348	1,6	7,2
4.	Almanya	4 118 770	6 949 907	7 069 745	1,6	1,7
5.	Brezilya	3 055 928	3 681 275	4 407 868	1	19,7
6.	Kolombiya	3 066 508	3 164 182	3 544 570	0,8	12
7.	Japonya	3 778 853	4 055 835	3 277 294	0,7	-19,2
8.	Hollanda	1 636 100	1 988 061	2 382 561	0,5	19,8
9.	G. Kore	2 507 144	3 428 914	2 283 814	0,5	-33,4
10.	İngiltere	3 231 645	2 274 735	2 212 217	0,5	-2,7
11.	Şili	1 745 009	1 804 131	2 073 486	0,5	14,9
12.	Belçika	1 467 200	2 098 489	2 000 222	0,4	-4,7
13.	Guatemala	1 713 882	1 722 761	1 954 065	0,4	13
14.	İtalya	1 213 427	1 324 459	1 782 451	0,4	35
15.	Fransa	1 908 112	1 914 990	1 769 901	0,4	-7,6
...
47.	Türkiye	238 640	223 481	233 353	0,1	4,4

Kaynak: www.ticaret.gov.tr erişim tarihi: 26.03.2020.

Meksika, dış ticarete ABD'ye bağımlılığı azaltmak için zengin bir ürün ve pazar seçimi sağlamak için az gelişmiş ülkelerle anlaşmalar imzaladı. Anlaşmanın imzalanmasına rağmen 2018 yılında% 76,5 pay ile ABD Meksika'nın ihracatında ilk sırada yer alırken, onu % 76,5 payla Kanada,% 3,1 payla Kanada ve üçüncü sırada Almanya % 1.6. Çin% 1,6 ile dördüncü sırada yer alırken Brezilya% 1'e yakın sıralamasına rağmen beşinci sırada yer alıyor. Türkiye ihracatının 2018'deki payı % 0,05. Meksika 48. sırada. Bunun nedenlerinden biri, katma değeri yüksek ürünler üretememe, gelişmemiş ülkeler için çok az lojistik fırsat olması ve ticaret yaptıkları ülkelerin birbirine yakın ve farklı gelir düzeylerine sahip olmasıdır.

Tablo 7. Meksika'nın İthalatında Başlıca Ülkeler (1000 Dolar)

		2016	2017	2018	Ülkenin Toplamdaki Payı (%) 2018	2017 - 2018 Değişim (%)
	TOPLAM İTHALAT	387 064 351	420 369 113	464 268 470	100	10,4
1.	ABD	179 909 108	194 992 231	216 282 238	46,6	10,9
2.	Çin	69 520 668	74 145 284	83 504 747	18	12,6
3.	Japonya	17 751 107	18 184 835	18 193 323	3,9	
4.	Almanya	13 877 976	16 420 972	17 761 011	3,8	8,2
5.	G. Kore	13 612 211	15 756 395	16 726 998	3,6	6,2
6.	Kanada	9 631 526	9 787 760	10 771 633	2,3	10,1
7.	Malezya	8 161 213	7 887 447	9 390 883	2	19,1
8.	Tayvan	6 836 852	7 441 387	8 268 921	1,8	11,1
9.	İtalya	5 293 568	6 162 879	6 611 126	1,4	7,3
10.	Brezilya	4 732 838	5 440 399	6 510 786	1,4	19,7
11.	Tayland	5 427 445	5 934 105	6 361 120	1,4	7,2
12.	İspanya	4 455 983	5 006 328	5 519 919	1,2	10,3
13.	Hindistan	4 285 924	5 020 499	5 231 569	1,1	4,2
14.	Vietnam	4 013 064	4 615 833	4 410 437	0,9	-4,4
15.	Fransa	3 734 697	4 072 784	4 389 792	0,9	7,8
...
33.	Türkiye	730 515	800 973	1 028 818	0,2	28,4

Kaynak: www.ticaret.gov.tr Erişim Tarihi 27.03.2020.

Meksika, 2018 yılında ABD'den yaptığı ithalatın% 46,6'sını gerçekleştirdi. Çin (% 18), Japonya (% 3,9), Almanya (3,8), Güney Kore (% 3,6) ve Kanada (% 2,3) Meksika'nın diğer büyük tedarikçileridir. Türkiye, 2018 yılında% 0,2 pay ile 32. sırada yer aldı. Meksika istemiş olduğu sıçramayı bir türlü sağlayamamıştır. Ticaret hacmini artırmaya çalışmasına rağmen ülke içerisindeki yoksulluk oranının yüksekli ve teknolojik gelişmenin olmaması olumsuz olarak yansımaktadır. Ekonomik kalkınma planları yaparak OGT'ten kurtulmaya ve gelişimini tamamlama çalışmaktadır.

2.2. Orta Gelir Tuzağının Nedenleri

Buraya kadar olan çalışmamızda OGT'yi açıklayarak ülkeler üzerinden açıklamalar yapıldı. Bu tuzaktan her ülke farklı düzeyde yakalanmakta ve farklı koşullarda çıkış stratejileri ortaya koymaya çalışmaktadır.

Günümüzde bilindiği gibi OGT bir ülkenin ekonomisi orta gelir düzeyine ulaştıktan sonra uzun süre burada kalması ve yüksek gelirli seviyeye geçememesidir. Ayrıca ekonomik büyümenin durgunlaşması, istikrarlı büyüme oranlarının yakalanamaması ve bunun sonucunda da ülkenin büyüme-kalkınma şeklinde birbirini

etkileyen kademelerin çalışmaması durumuna girmesi, orta gelir tuzağına sebep olduğuna etkindir. Her ülke kendine özgü bir özelliği ve farklı siyasal ve ekonomik durumları vardır. Ülkeler özel sektör ve kamu kuruluşlarının yatırımlarına yönlendirmek ve onların verimliliklerini yükseltmek için altyapı yatırımlarına önem vermeleri gerekmektedir. Bu yatırımlara verilmesi gereken önem göz ardı edilmesi tuzağına girmenin etkenlerinden birisidir. Bu tuzağına yakalanmanın birçok farklı sebebi olmaktadır. Bunlara örnek olarak; gelir dağılımı eşitsizliği, düşük rekabet gücü, teknoloji, Ar-Ge ve altyapı yatırımlarının yetersizliği gibi etkenler gösterilebilmektedir.

2.2.1. Gelir Eşitsizliği

Ülkelerdeki kişi başına düşen gelir yüksek olsa bile elde edilen milli gelir o ülke bireyleri arasında adaletli bir şekilde dağılmaz ise hem ekonomik hem de siyasal sıkıntılar ortaya çıkar. Bu tuzak konusunda henüz tam olarak kesin bir anlamı kesinleşmediği ve bu tuzağın sebepleri konusunda da kesin bir anlam bulunamamıştır. OGT'nin nedenleri arasında büyümenin yavaşlamaya başlamasıdır. Gelir eşitsizliğine göre, gelişmekte olan ülkelerde kalkınma aşamasında kişi başı gelir artmaktadır ve eşitsizlik büyümesi ile birlikte bu oran azalma eğilimine girer. Kalkınma aşamasında GOÜ'lerde ilk başlarda sorun olmaz iken daha sonra OGT bu ülkelere tehdit oluşturmaya başlamaktadır.

Bir ekonomide gelir dağılımı adaletsizliğinin sebebiyet verdiği olumsuz bir diğer durum ise eşitsizliğin kısıtlı iç talebe neden olmasıdır. Gelir dağılımı adaletsizliğinin yaşandığı bir ortamda üretici sınıf daha yüksek gelir elde eden kesimin taleplerini karşılayacak cinsten ürünler üreteceklerdir. Ekonomideki üretici firmaların hepsi bu davranışı gösterdiğinde üretilen malların tamamının satılmama riski ortaya çıkabilir ve bu durum da ekonomik büyüme üzerinde olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Kharas ve Kohli, 2011:285).

Gelir eşitsizliğinin olumsuz süreci OGT'nin nedenlerinden biridir. Gelir eşitsizliği, ülkelerin çoğunda tasarruf oranını düşürmektedir. Yatırım oranındaki düşüş, sermaye birikimindeki durgunluk, emek-sermaye oranındaki düşüş, piyasa başarısızlığı ve gelir seviyelerindeki düşüş gibi birçok ekonomik sorunu beraberinde getirdi (Peçe 2016:137).

Bir ülke belirli bir gelir düzeyine ulaştıktan sonra, büyümede bir yavaşlama olması muhtemeldir. Ancak OGT'ye düşmek, gözden kaçamayacak bir olay veya durum değildir. Yüksek eğitilmiş yüksek teknoloji ürünler üreterek, işgücü ihraç eden ülkelerin büyümesindeki yavaşlamanın üstesinden gelmişlerdir (Gürak, 2015:143).

Eşitsiz bir gelir dağılımı OGÜ ekonomilerinde olumsuz bir etki gösterir. Oluşan bu olumsuzluklar ekonomide negatif bir seyir görünüm sağlar. Dolayısıyla oluşan bir olumsuzluk havasında toplumsal huzursuzluk meydana gelerek ekonomik istikrarın önünü tıkamaktadır. Artan ücretlerden dolayı emek yoğun sektörlerdeki uluslararası rekabet avantajı yitirilirken aynı zamanda emeğin sektörel dağılımdan elde edilen verimliliğe dayalı ekonomik büyüme olumsuz yönde etkilenmektedir.

2.2.2. Ar-Ge ve Teknoloji

OGÜ piyasaları inovasyona ve araştıma-geliştirmeye gerekli düzeyde üzerine düşmemesi sebebi ile verimli üretim yapamamaktadır. Bu yüzden ekonomi olumsuz koşullar altında kalmaktadır. Ayrıca diğer ülkeler ile teknoloji alışverişi olmadığı için ikili ilişkiler yönünden zayıf sayılmaktadır.

OGT'nin her ülkede farklı olduğunu ve ülkelerdeki büyümenin farklı yavaşlamaları olduğunu bilinmektedir. Ancak bu gibi ülkelerde eğitime verilen önem ve üretilip ihraç edilen ürünlerin katma değerinin yüksek seviyede olan ülkelerde oluşan büyümenin diğer ülkelere göre aşması daha mümkündür. Ayrıca ülkelerdeki demografik yapı ve ekonomik yapılarda etkindir. OGT' deki ülkelerin özellikle ihracat içerisindeki yüksek teknoloji ürünlerin payının yüksek oranlarda olması önem taşımaktadır.

2.2.3. Düşük Rekabet Gücü

OGÜ'ler, ücretlerde görülen artış nedeniyle AGÜ'ler karşısında basit imalat sanayi ürünlerinde rekabet avantajını yitirir. Daha sonra gelişmiş ülkeler karşısında rekabet etmekte zorlanmaktadır. Ücret seviyelerinin az ve emek faktörünün yüksek olduğu AGÜ rekabet avantajına sahiptirler. Ancak OGÜ ise hem az gelişmiş hem de gelişmiş ülkeler arasında sıkışıp kalmıştır. Artan ücretler nedeniyle teknoloji yoğun malların üretiminde GÜ'lerle rekabet edememektedirler.

2.2.4. Alt Yapı Yetersizliği

OGT' ye yakalanma sebeplerinden bir diđeri ise űlkelerdeki alt yapıya gereken űnemin verilmemesidir. Alt yapı hizmetinin GÜ'lerde yeterince yapılırken OGÜ'lerde yeterince üzerine düşmemektedir. Dolayısıyla bu gibi űlkelerde sosyal faydası az seviyededir. Ekonomik büyüme standardı olumsuz yönde etkilenecek hem özel hem de kamu alanındaki yetersizlikler neticesinde OGT düşmek kaçınılmazdır.

2.3. Orta Gelir Tuzağından Çıkış Politikaları

OGÜ ekonomileri büyüme trendin de yakalandıkları OGT' ye yakalanmamak için gerekli tedbirleri almak zorundadır. Bu űlkeler kendi içinde geçerli şartları şartlar ile birlikte o űlkedeki politika belirleyiciler bulunduğu koşuldan çıkmasını sağlaması gerekir. OGÜ bu tuzaktan çıkma için öncelikle yerli teknolojiye yönelip bulunduğu rekabet koşullarını iyileştirme yaparak istikrarlı hale kavuşabilir. Dünya üzerinde sayılabilecek kadar olan űlkeler sürdürülebilir bir büyüme koşulu yakalayabilir. Sayılı olan bu űlkeler kendi arasında büyüme koşullarında farklılık gösterebilir hatta aynı űlkede bölgesel farklılık gösterebilir. OGÜ genellikle dış borca sahiptir ve yönetilebilir bir politikası fazla bulunmamaktadır. Oluşan bu açığı özel sektöründe desteklenmesi ile birlikte yapılacak olan yatırımlarla tuzaktan çıkış için önemli katkı sağlanır.

Orta gelirli űlkeler, orta gelir tuzağına düşmemek için aşağıdaki koşulları yerine getirmelidir.

- Öncelikle uzmanlaşma denilmektedir. Verimsiz yönden yüksek verimlilik yönüne kaydırılmasına izin verir. Orta gelirli űlkelerin ekonomilerini yüksek ücretlerden kaynaklanan olumsuz maliyetleri önlemek için kullanmada başı çekmiş ve uzmanlaşma için çok önemli olan Dođu Asya'da űlke liderliğinde bir coğrafi birikme yeri kurmuştur.
- Büyümede nitelikli iş gücü yetiştirmek, teknolojiyi yeni teknolojinin gelişimine göre üretim için kullanmak ve kullanımı yönetmek gerekiyor. Devlet, teknolojiyi sermayeye dönüştürmelidir. Orta gelirli űlkelerdeki şirketler ve bireyler, teknolojik faaliyetlerde bulunurken engellerle karşılaşmaktadır. Ayrıca iş dünyası ile araştırma kurumları arasındaki iletişime daha fazla teşvik verilerek bu hedefe ulaşılmalıdır.

- Orta gelirli ülkelerde, merkezi yönetim ajansından ve gücü önemli bir durumdur. Gücü ve kurumları tek bir perspektiften yönetmenin hızı farklıdır. Her iki yöntem de Japonya ve Güney Kore'de başarılı olmuştur. Orta gelir tuzağından kurtulmak için bu iki duruma ulaşmak için güç ve kurumsal yeteneklere ihtiyaç vardır (Kharas ve Kohli, 2011: 286-288).

2.3.1. Makro Politikalar

Bir ülkenin tuzağa yakalanmamak için kesinlikle birbirleriyle uyumlu para ve maliye politikalarını hayata geçirmesi gerekmektedir. Daha sonra ihracata yönelmesi gerekir ve yerli ürünlerin çeşitliliği artırılması sağlanmalıdır. İstikrarlı bir ortamda kaynakların kullanımı etkin şekilde dağılmaktadır. Finansal istikrar ile piyasanın büyümesi görülür ve piyasa içerisindeki kurumlar birbiri ile iletişim kurarak güçlü bağ oluşturur.

Finansal istikrarı sağlayan ve sürdüren bir ekonomide, piyasa katılımcıları, mevduat sahipleri ve yatırımcılar faaliyetlerini yürütmek konusunda isteksiz durumdadır. Benzer şekilde, istikrarlı bir finansal sistemde, finansal kuruluşların kaynakları etkin bir şekilde tahsis etme ve finansal verimliliği sağlama fırsatları artacak ve makroekonomik politikaların uygulanmasının etkinliğini sağlama fırsatları daha da artacaktır (Darıcı ve Sezgin, 2010:19-38) .

Büyümek için tasarruf ve yatırım büyük önem taşımaktadır. Özellikle hem özel hem de kamu olarak tasarrufları artırarak harcamanın önüne geçilmiş olur. Düşük bir enflasyonla birlikte azalan faiz oranları ile birlikte açığın azaltılması sağlanır. Yapılan yatırımlarla birlikte ülkeye yabancı yatırımcılar teşvik edilerek yabancı sermayenin ülkeye girmesi sağlanır. Ülkeye gelen yabancı yatırımcılar için politika belirsizlikleri ortadan kaldırılarak risk oluşturabilecek unsurları azaltılması gerekmektedir.

2.3.2. Mikro Politikalar

Sürdürülebilir bir ekonomi için ar-ge' ye yatırım yapılması gerekir ve teknolojiye yönelerek üretim kapasitesinin artması ile rekabet koşullarında pozitif bir durum elde edilir. Devletin ülke içerisinde kaliteli bir eğitime geçişle oluşan eksik bilginin önüne geçilmektedir.

OGT' den çıkış için şu dört hususu vurgulanmaktadır:

- İleri teknolojiyi etkin bir şekilde kullanmak için çalışanların uygun koşullara sahip olması gerekir.
- Teknolojik yenilik olasılığını daha yüksek bir seviyeye çıkarmak için zihinsel emek faktörlerinin önündeki duvarların aşılması gerekmektedir.
- Teknolojinin sahiplenmesine dikkat edilmeli ve teknolojinin uluslararası pazara olumsuz etkisi en aza indirilmelidir.
- Doğru ve etkin kurumsal altyapı oluşturulmalıdır (Gürak, 2015:145).

Açıklandığı gibi teknolojiye dayalı sanayileşme ile birlikte OGT' den çıkış için ön planda olduğu görülür. Yapılan sanayi ile birlikte üretilen ürünler ihraç yapılarak iktisadi büyümeye katkı sağlar. Üretilen yerli ürünler ile pazar ağı genişletilerek hem açık azaltılmaya hem ülke refahına olumlu katkı sağlanır. Sürdürülebilir bir ekonomik büyüme için mesleki donanımına sahip kendini geliştiren bir işgücüne sahip olunması gerekir. Teknoloji kalkınma için vazgeçilmez bir unsurdur. Teknolojinin gelişmesi ile dış açığı kapatarak nitelikli işgünün etkisi ile gelecek olan yatırımlardan fayda sağlanabilir. Teknopark gibi yerlerin desteklenerek kişilere ulaşması sağlanmalıdır. İstihdam artırılarak işgücüne katılım oranı yükseltilmelidir.

Ulusal ekonomik büyümeyi sağlamak için, yeni Ar-Ge teknolojileri ve üretim ekipmanlarının üretim sürecinin daha verimli olması ve bilginin elde edilip yaygınlaştırılması önemlidir. Bahsedilen Ar-Ge veya yeniliğin çoğu GÜ'lerde gerçekleştirilmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde bu fırsatların çoğu ithalat yoluyla elde edilmektedir. Ancak gelişmekte olan ülkelerde az da olsa Ar-Ge araştırmaları yapılabilir. Gelişmekte olan ülkelerde yenilik ve bilgi için küresel pazara fayda sağlar. (Bayraktutan ve Bıdırdı, 2016:6).

Üretilen ürünleri ihracat ederken özellikle pazar çeşitliliği çok önem taşımaktadır. Bu sayede ihracat oranını yükseltmek mümkündür. Bu dönemde ihracat hızını artırırken ithalat hızını azaltmak gereklidir. Daha sonra bu gibi ülkeler alternatif enerji kaynaklarına yönelerek dışarıya bağımlı oldukları enerji miktarını azaltmalıdır. Bu tuzağa düşen ülkelerde işsizlik yükselmeye başlar dolayısıyla bu sorunu çözmek için istihdam artırıcı politikalar izlemelidir. Gerekli şekilde eğitimler verilerek daha kaliteli bireyler ortaya çıkarılmalıdır. Oluşturulan istihdamla birlikte

ülkedeki iş gücü oranını hesaplanması gerekir ve iş gücüne katılım oranı yükseltilmelidir.

2.4. Gelişmekte olan Ülkeler Üzerine Literatür Analizi

Gelişmekte olan ülkelerin OGT üzerine literatür taraması yapılmaktadır. Yapılan tarama sonucu OGT; yöntem, model, değişken ve ekonometrik analiz ışığında açıklanmaktadır.

OGT'nin literatür çalışmalarına DB'nin 2007 yılında başlattığı araştırmalar ile çeşitli çalışmalar yapılmıştır. OGT üzerine yapılan çalışmalar sürekli aynı içeriği merkeze alarak fikir birliği olmadığı için karışık bir görünüm sergiler. Bu tuzağın literatürüne bakılarak kullanılan çalışma yöntemleri, bu tuzağa düşmenin nedenleri, bu tuzaktan çıkmanın yolları ve uygulanan yöntemler sürekli bir farklılık içerisindedir. Genel olarak gelir düzeyi ve kişi başına düşen gelir esas alınarak açıklanmaktadır. Bu konuda son 20 yılda çalışmaların başlangıcı olarak bilirse de araştırmaların sayısı oldukça azdır. Çalışmalar tek düzlükte devam ettiği için kullanılan ekonometrik çalışmaların analizini gruplamak mümkün görünmemektedir. Ayrıca OGT literatür anlamında büyüme oranı ve bu tuzakta geçirilen yıl için sabit bir süre konusunda anlayışlanamamıştır.

Konuyla ilgili araştırmaları sistematik bir şekilde birleştirmek zor olsa da betimleyici ve ampirik çalışmalar ile birlikte gruplara ayırmaya çalışılmıştır.

2.4.1. Betimleyici Çalışmalar

Kharas ve Kohli (2011), çalışmasında gelişmekte olan ülkelerin OGT'ye nasıl bir ortam çerçevesinde yakalandıklarını ve bu tuzağa düştükten sonra hangi çalışmaların yapılması gerektiğini açıklamaya çalışmışlardır. OGT'den hangi koşullarda neleri yaparak bu tuzaktan kaçınılmasını ve düşük gelirli ülke ve gelişmiş ülke grupları arasında kalmayı farklı yollara başvurarak çıkmanın koşulunu belirtmişlerdir.

Agenor (2015), çalışmasında OGT'nin nedenlerini bu tuzaktan nasıl sakınılması gerektiğini açıklamıştır. Bu tuzağı açıklayan çalışmada tuzağın nedeninin gelir adaletsizliği, alt yapı yetersizliği, teknolojiye yapılan yatırım eksikliği ve sermayenin azalan getirisiidir.

Estrada, Han, Park, ve Tian (2018), orta gelirli ülkelerin yüksek gelirli ülkelerden yapısal olarak farklı olmasına rağmen, orta gelirli ülkeler ile yüksek gelirli ülkeler arasındaki gelir uçurumu açısından, statüleri düşük gelirli ülkelerinkinden daha iyidir.

Lavopa ve Szirmai (2018), OGT'yi aşmayı ve yüksek gelir seviyesine gelmeyi teknolojiye verilen önem ile açıklamaya çalışmıştır. Bu önem ise; imalat, hizmet, bilgi ve iletişim teknolojileri, yazılım, lojistik ve ulaşım gibi teknolojik faaliyetlere sahip ekonomik büyümeyi hızlandıran alanlardan oluşmaktadır.

Tuçcu (2015), OGT'nin oluşmasındaki faktörler arasında AR-GE yatırımının yetersizliği, altyapı yetersizliği, beşeri sermaye düşüklüğü, yolsuzluğun yüksek olması ve tarım endüstrisinin daha fazla olması gibi sebepler yer almaktadır. Bu faktörler arasında büyüme üzerinde en çok etkisi olan AR-GE harcamalarıdır.

Yılmaz (2016), orta gelir tuzağında olan ve olmayan ülkelerde emeğin verimlilik artışı oranları anlamlı bir şekilde farklıdır ve imalat sektörü verimlilik boşluğunun en önemli kısmını oluşturmaktadır. Emeğin verimliliğini artıran temel sektör imalat sektörüdür ve imalat sektörünün gelişimine bağlı olarak emek verimliliği ülkeler arasında farklılık göstermektedir.

Kim ve Park, (2018), OGÜ arasında büyümenin hızlı olup bir üst seviye olan yüksek gelirli ülkeler arasına giren ülkelerin olabileceğini ve büyümenin durağan bir çizgide devam edip sonra OGT'ye yakalanma ihtimali olan ülkelerin varlığından söz edilmektedir. Toplam faktör verimliliği ile gelir artışı arasındaki pozitif korelasyonu belirlemiştir. Beşeri sermaye ve AR-GE toplam faktör verimliliğinde pozitif etkiye sahipken düşük nüfus ve düşük döviz kuru pozitif etkiye sahip, yaşam beklentisi ve Sonuç olarak, açıklığın istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olmadığıdır.

Cai (2012), Kalkınma ve büyümenin yüksek olduğu gelişmiş ülkeler, teknolojik inovasyon yetenekleri ile sermaye yoğun ve teknoloji yoğun sektörlerde avantajlara ve kârlara sahiptir. Küresel piyasada bu iki sekmede kazançlı durumdadır. Bu kalkınma ve büyümenin az seviyede olduğu gelişmemiş ülkeler emek faktörüne fazla oranda sahip olduğu için emek maliyeti düşüktür ve emek-yoğun sanayilerde üstünlüğe sahiptir. Küresel piyasada bu sekmede kazançlı durumdadır. Ancak orta gelirli ülkeler teknoloji yoğun ve emek yoğun alanlarda herhangi bir avantaja sahip değildir. Bu sebepten ötürü orta gelirli ülkeler küresel

piyasalarda herhangi bir üstünlük elde edemezler ve az kazanç elde ederler. Orta gelirli ülkeler bu süreçte yüksek gelirli ülkeler seviyesine geçmekte zorlanırlar ve OGT'ye yakalanırlar.

Gürak (2015), Bir ülke kalkınma eğilimine girdikten sonra, yani belirli bir gelir düzeyine ulaştıktan sonra büyümesi büyük ölçüde durmuştur. Ancak her ülkenin OGT' den rahatsız olması pek olası görünmemektedir. İhracat yapan ülkelerdeki bu durgunluğun, eğitim ve işgücü faktörlerini bilgilendirmek için ileri teknolojinin kullanılmasıyla aşılması ile başarılabilmektedir.

Peçe (2016), OGT'nin nedenlerinden birisi de gelir adaletsizliğinin giderek yüksek oranlara ulaşmasıdır. Gelir dağılımındaki eşitsizlik, toplumun tasarruf oranını düşürür ve yatırım oranında düşüş, düşük seviyede sermaye birikimi, sermaye işgücü getirilerinde düşüş ve gelir seviyelerinde düşüş gibi ekonomik sorunlar yaratır.

Paus (2012), gelişmekte olan ülkelerin OGT'den kurtulmak ve küresel ekonomi piyasalarında bilgi kökenli ekonominin üst seviyelerine ulaşabilmesi ancak teknolojideki yenilik ve uluslararası arenada rekabet koşullarına kısa sürede uyum sağlamasına bağlıdır. Teknolojik değişimin beşeri sermayede oluşan değişime bağlı olur ancak mikro seviyelerde olabilen değişimlerle OGT'den kurtulacağı görüşü hakimdir.

2.4.2. Ampirik Çalışmalar

Orta gelir tuzağına ilişkin çalışmalar son dönemde ilginin arttığını bilmekle beraber bu bölümünde bazı değerlendirilmeler yapılacaktır.

Eichengreen (2012), bu konu ile ilgili araştırmalarında 1957-2007 dönemindeki birbirinden farklı gelirleri olan kırk beş tane ayrı ülke üzerinde büyümede duraksamayı Chow ve Probit Testleri ile incelemede bulunmuşlardır. Bu yapılan analiz çalışmalarında büyüme yavaşlamasının değişkenleri, bağımlılık oranı, yatırım tüketim ve hükümet harcamalarının GSYİH içerisindeki payı, 15 yaş üstü insanların eğitime katılı oranı, yüksek teknoloji ürünlerin ihracat içerisindeki payı, siyasal rejim, makroekonomik değişkenler olarak kullanmıştır. Yapılan analizde dönemler yedişer yıllık periyotlara ayrılmıştır. Büyüme yavaşlamasını üç kriterde belirlenmiştir. Bu kriterlerden ilk olarak OGT'den kurtulmak için büyüme yavaşlaması öncesinde İlk yedi yılda ortalama% 3,5 veya daha yüksek büyüme oranı; ikincisi, yedi yıllık dönemlerde cari yıl ve önceki yıl arasındaki yıllık büyüme farkının

% 2 ve üçüncü olarak ise, 2005 yılı SGP fiyatlarıyla fert başına düşen GSYİH'nin 10.000 Amerikan Dolar'dan yüksek olmasıdır. Ayrıca OGT'nin 10.000\$-11.000\$ düzeyinde oluşabileceği savunulmuştur.

Eichengreen (2013), yılında çalışması tekrarlanmış ve önceki çalışmadan farklı olarak 1957-2010 yılları olarak seçildiğinde orta gelir tuzağının 15.000-16.000 Amerikan Doları ve 10.000-11.000 Amerikan Doları düzeyinde görülebileceğini vurgulamaya çalışmıştır. Büyüme yavaşlamasına maruz kalmayan ülkeleri örnek olarak OGT'den kurtulmak için yüksek eğitimde okullaşma ile beşeri sermaye donanımının yükseltilmesi, katma değeri yüksek yüksek teknoloji ürünlerin ihracat oranının artırılması gerektiğine işaret etmiştir. Bazıları, hükümet ile ekonomik yavaşlama olasılığı arasında bir ilişki olabileceğini dile getirilmiştir.

Carnavole (2012), son yıllarda bir kaç ülke orta gelirden yüksek gelire geçiş yapabilmişlerdir. Bu çalışmada ülkeler Dünya Bankası'nın Atlas Metodu ile yapılan kategorilere ayrılıp ve gelir grupları belirtilmiştir. 1960-2010 yılları arasında farklı gelir seviyesindeki 22 ülke ele alınmış ve dört bölüm oluşturulmuştur. Bu bölümler ise; 29 yıl ya da daha az süre orta gelir düzeyinde kalıp yüksek gelire geçişi sağlayanlar (5 ülke), 30 yıl ya da daha fazla orta gelir düzeyinde kalıp yüksek gelire geçişi sağlayanlar (2 ülke), geçiş periyodunun başında olanlar(4 ülke), OGT'ye takılmış olanlardan ülkelere (11 ülke) oluşmaktadır.

Çalışma 22 ülkede araştırmalar gerçekleştirilmiş ve etnik ve dini ayrımların, gelir dağılımındaki eşitsizliğin ve orta gelirden geçişin etkilerini araştırılmıştır. Irksal ve dinsel bölünmeler ile gelir dağılımındaki eşitsizliğin yetersiz sosyal sermayeye yol açacağına işaret edilmiştir. 30 yıldan daha kısa sürede yüksek gelirlilere geçişi tamamlayan ülkelere ortalama etnik grup sayısı 2.80, otuz senenin üzerindeki 3 ve OGT'den muzdarip olanlar 4.10'dur. OGT'den rahatsız olan ülkelere çok sayıda etnik grup var olup, GINI endeksi 0.40'ın üzerinde ve gelir dağılımı eşitsizliği mevcuttur.

Felipe (2012), Bu çalışmada 1950'lerden 2010'lara kadar 124 ülke gruplandırılarak ülkenin büyüme oranını, gelirini ve büyüme aşamasının zamanını incelemiştir. Bu 124 farklı ülke, kişi başına geliri iki bin ABD dolarının altında, iki bin ABD doları ile 11.750 ABD doları arasında ve 11.750 ABD dolarından fazla olan kişi başına gelire göre düşük, orta ve yüksek gelirli ekonomiler olarak sınıflandırılmaktadır.

İlgili ülkelerin orta gelir tuzağından kaçınabilmesi için düşük ve orta gelirli ülkelerin büyüme hızının% 5'e, yüksek ve orta gelirli ülkelerin büyüme hızının ise % 4'e yakın olması gerekiyor. Bu nedenle, alt orta ülke grubu 28 yılı, üst orta ülke grubu ise 14 yılı geçmemeli, bu süre zarfında OGT'den ayrılmalıdır. Aksi takdirde, tuzağa düşecek ve sıkışacaklardır. Örneğin, Türkiye'deki düşük ve orta gelir gruplarının 1955 yılındaki analiz sonuçlarına göre, 2005 yılı yüksek ve orta gelir gruplarının arasına girmiştir. Ayrıca bu seviyede Türkiye 50 yıldır düşük orta düzeyde kalmıştır ve yıllık ortalama % 2,6 büyüme oranına sahiptir. Orta Gelir sekmentinde olan Türkiye, Bulgaristan ve Kosta Rika ile birlikte orta düzeyde kalan en uzun ülkeler arasındadır. En iyi performans sergileyenler ise Japonya dışında Asya Dört Küçük Ejderhası olarak bilinen Hong Kong, Güney Kore, Tayvan ve Singapur'dur.

Woo (2012), Çin ekonomik araştırmasında, yetişme endeksi (CUI), endeksin büyümesindeki yavaşlamayı incelenmiştir. CUI, bir ülkenin gelir düzeyinin ABD'nin gelir düzeyine oranına dayalı olarak hesaplanan bir orandır. 1960-2008 arasında endeks değeri% 50'nin üzerinde olan ülkeler yüksek,% 55 ile% 20 arasında endeks değeri olanlar ise düşük gelirli ülkeler olarak sınıflandırılmıştır. Bu nedenle Çin, 2007 ile 2008 arasında orta gelirli bir ülke haline gelmiştir. Pazarlama ve küreselleşme ile Çin orta gelir düzeyine ulaşmıştır. Yüksek gelir seviyelerine ulaşmak için Çin'in bazı yeni çıkışlara ihtiyacı olduğu da bilinmektedir. Ancak işgücü piyasasını serbestleştirerek ya da finans sektörünü geliştirerek değil bağımsız bir yönetim ilkeleri ve yönetim yöntemleri önerilmiştir.

Paus (2012), Singapur, Dominik Cumhuriyeti, Ürdün ve İrlanda dahil olmak üzere 5 ülkede araştırma sağlanmıştır. OGT'den kurtulmanın yolunun mikro ekonomik davranışı makroekonomik bir çerçeve içinde değerlendirmek olduğuna dikkat çekti. Ayrıca teknoloji ve biriktirme yeteneği en önemli kavramlardır ve doğru teknolojik seçimi yapmak da çok önemli olduğunu belirtilmektedir.

.Aiyar (2013), OGT'nin koşullarını kapsayan ve seçilmiş. Asya ve Latin Amerika ülkelerini 1955–2009 dönemini incelemiştir. Bu dönemleri incelerken 2 farklı model kullanarak işlenmiştir. Bunlar; en küçük kareler ve olasılık regresyon yöntemleridir. Nüfus üzerine biraz araştırma yapılmış olup, ülkenin altyapısını, üretim faktörlerini, büyüme istatistiklerini ve ekonomi politikalarını incelenmiştir. Düşük ihracat gücü ve aşırı sermaye dalgalanmalarının OGT'ye yakalanmadaki önemli nedenler olduğu bilinmektedir.

Yıldız ve Bayraktar (2017)'in, OGT hakkında yaptığı araştırmada Türkiye'nin de yer aldığı kırılmalı sekizli ülkelerin OGT'ye yakalanma ihtimalini gelişmiş ülkeler ile karşılaştırarak incelemiştir. Bu incelemeye göre, Rusya'nın orta gelir tuzağına düşme olasılığı en düşük olan ülkedir. Bu ülkeyi Hindistan, Şili ve Türkiye izlemektedir. Bu inceleme sonuçlarına göre en kötü seviyede olan ve Orta gelir tuzağına düşme ihtimalinin en yüksek olduğu ülke Güney Afrika olarak belirlenmiştir.

Bozkurt (2014), orta ekonomi sekmesinde bulunan Türkiye'nin yüksek gelirli ülkelere yakınsayıp yakınsamadığını incelemiştir. Ayrıca 1971-2012 yıllarına ait Türkiye'nin ve yüksek gelir grubundaki ülkelerin kişi başına düşen GSMH verileriyle Yakınsama Analizi ile OGT'ye yakalanma şansını inceleme yapmıştır. Önce yakınsama, daha sonra OGT ile ilgili literatürde en sık kullanılan yükseköğrenim kayıt oranının, yurtiçi tasarruf oranının ve imalat endüstrisinin kişi başına gelir üzerindeki GSYİH payının etkisini incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre Türkiye'nin muamelesinde yüksek gelirli grupların elde ettiği verilerine yaklaştığı, yüksek eğitime kayıt oranı, yurtiçi tasarruf oranının kişi başına gelir üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Türkiye tuzaktan kaçınmak için teknolojik yeniliğe dayalı eğitim sistemine de geçileceği belirtilmiştir.

Tuğçu (2015), 26 yüksek ve orta gelirli ülkenin kesit verileriyle ikili bir model kullanarak OGT'den kaçınmak için etkili olan değişkenlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu değişkenler eğitim, istihdam, enerji, sağlık, ticaret ve üretim gruplarından oluşmaktadır. Veriler, , sağlık ve teknolojiye yani arge'ye daha fazla harcama yapan, daha eğitilmiş işgücüne sahip, yüksek düzeyde işgücüne katılma oranını, yüksek teknoloji ürünleri ihraç eden ve imalat sanayinde yüksek katma değer oluşturan ülkeler arasında yüksek gelir düzeyine ulaşma ihtimali daha yüksektir. Fakat daha fazla ithalat yapan ve tarım sektöründe daha yüksek katma değer oluşturan, ilköğretime daha fazla harcama yapan ülkelerin yüksek gelir düzeyine yükselme olasılıkları düşük olmaktadır.

Dalgıç (2014), Türkiye'yi de içine alan 56 orta gelirli ülkeyi OGT'den kurtularak yüksek gelirli konuma geçmesi için hangi koşulların etkili olduğunu 1990-2013 dönemini kapsayacak şekilde Probit Modeli kullanılarak analiz etmişlerdir. Yapılan analizin sonuçlarına göre, makroekonomik ve teknolojideki gelişme ile birlikte kalitenin artırılması yüksek gelirli konuma geçmede önemli koşullar olarak değerlendirmişlerdir.

Egawa'nın (2013), Malezya, Çin ve Tayland'ı 1990-2011 dönemleri için incelediği çalışmasında gelir dağılımı eşitsizliğinin OGT'ye sebep olup olmadığını Regresyon Analizi ve Duyarlılık Analizi kullanarak araştırmışlardır. Buna göre, gelir eşitsizliklerinin büyüme oranlarını negatif etkilediğini ve OGT'nin nedenlerden biri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Robertson ve Ye (2013), 1950-2010 yılları için 46 orta gelir düzeyindeki ülkeyi incelediği çalışmasında hangi ülkelerin OGT'de olduğunu birim kök testleri aracılığıyla test etmişlerdir. Bilgilere göre kesin olan şey, Amerika Birleşik Devletleri'nin kişi başına düşen gelirinin son 125 yılda% 1.8 artması ve referans ülke olarak seçilmesidir. 2005 SGP fiyatına göre, geliri Amerika'nın kişi başına düşen gelirinin% 8-36'sını oluşturan ülke OGU'dur. 189 ülke (Türkiye dahil) dahil olmak üzere 46 ülke durumun ılımlı olduğunu ve 23'ünün mahsur kaldığını tespit etmişlerdir.

Bulman (2014), Göreli gelire göre ülkeler dört kategoriye ayrılır: düşük, orta, yüksek ve orta ve yüksek gelirli ülkelerdir. Bu nedenle, kişi başına geliri Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) kişi başına gelirinin % 10'undan daha az olan ülkeler, düşük ve orta gelirli ülkeler için % 10-30 ve yüksek ve orta gelirli ülkeler için% 30-50 oranıyla düşük gelirli ülkelerdir. % 50'nin üzerinde gelire sahip ülkeler, yüksek gelirli ülkeleri oluşturmaktadır. 1960- 2009 dönemi için 166 ülkenin verileri ile çapraz ülke regresyon analizi yapmış; SGP ile kişi başına düşen gelir, TFV, beşeri sermaye, Gini katsayısı, bağımlılık oranı, demokrasi ve otokrasi, enflasyon, dış borç, ihracat ve sanayileşme değişkenlerini kullanmıştır. Üç gruba ayrılan ülkeler, SGP ABD'de kişi başına düşen GSYİH'nin % 10'undan daha az veya eşitse, % 10 ile % 50 arasındakiler orta, % 50'nin üzerindeki ise yüksek kabul edilmektedir. Çapraz ülke büyüme regresyonları, OGÜ'lerdeki büyümenin sanayileşme, dış açıklık ve eşitlikle pozitif ilişkili olduğunu doğrulamaktadır. Bununla birlikte, orta ve düşük gelirli ülkelerde eğitim ile yenilik arasında açık bir ilişki bulunamamıştır.

Zhang (2013), çalışmasında Çin Devleti'nin üzerine bir inceleme yapılmıştır ve yüksek gelir kademesine geçişin hükümet ile sıkı bir ilişkisinin olduğunu bunun da kalifiyeli insan sermayesine dayandığını öne sürmüşlerdir. Buna göre bu ülkedeki iki sağlam sorunlar ise adaletsiz eğitim ve gelir dağılımıdır. Ülkede hem fiyatlar fazlalıyor iken gelir dağılımı da adaletsiz hale getirmiştir. Diğer taraftan halkın eğitim, sağlık ve gıda düzeylerinin yükseltilmesiyle beşeri sermaye oluşmakta ve bu da büyüme yorgunluğundan uzak durmayı sağlamaktadır. Bu çalışmada Guizhou ve

Sichuan bölgelerinde 3-5 ila 8-10 yaşları arasındaki 1707 okul öncesi ve ilkokul çocuğuyla yapılan bir anket, beslenme ve sağlık konularının beşeri sermaye tükettiğini göstermiştir.

Lubis ve Saputra (2015), gelişmekte olan 6 Asya ülkesi olan Çin, Hindistan, Endonezya, Malezya ve Tayland için OGT'yi panel veri analizi ile 1997-2011 yıllarını kapsayan yıllık veriler kullanılarak kişi başına geliri belirleyen değişkenlerin etkisi incelenmiştir. Çalışmada kişi başına düşen GSMH, kamu harcamaları, yatırım harcamaları, ileri teknoloji ihracatı, orta ve yükseköğretimdeki kayıt oranları ve bağımlılık oranı değişkenleri kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, kamu harcamaları, yatırım harcamaları, ileri teknoloji ihracatı ve beşeri sermaye faktörleri değişkenlerinin bir ülkenin kişi başına düşen GSMH'sını artırmada olumlu etkilere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bağımlılık değişkeninin ise bir ülkenin fert başına düşen GSMH'sına kötümser güce sahip olduğu belirlenmiştir.

Ener ve Karanfil (2015), uzun süre orta gelir grubunda bulunan Türkiye için 1980-2013 zaman aralığı için toplam yurt içi tasarrufların fert başına gelen gelir içerisindeki gücü incelenmiştir. Sabit sermaye yatırımları, toplam yurt içi tasarrufları, cari işlemler dengesi ve para arzı (M2) değişkenleri kullanılmıştır. Zaman serisi ile değişkenler arasındaki ilişki eř bütünleşme ve nedensellik yöntemleri ile analiz yapılmıştır. Anket sonuçları, yatırımdan para arzına, mevduat faizlerinden kişi başına gelire kadar tek taraflı bir nedensel ilişki olduğunu göstermektedir. Ayrıca modelde tasarruf, yatırım, kişi başına gelir, cari açık ve para arzı değişkenleri arasında uzun vadeli bir ilişki bulunmaktadır. Sonuç olarak, yetersiz yurtiçi tasarruf, milli gelirdeki artışı ve ekonomik büyümenin sürekliliğini engel teşkil etmektedir.

Gürsel ve Soybilgen (2013), Türkiye'de 2005'ten 2013'e kişi başına düşen gelirdeki düşüşün bileşimi incelenmiştir. Nüfusun arttığı Türkiye'de nüfus artışına bağlı olabilir, ancak büyümesi yavaşlayan nüfus önümüzdeki dönemde işe yarayabilir, bu 2030'da yeniden tanımlanacak ve fırsatların belirlenmesi için nüfus penceresi kapanacaktır. Türkiye'nin temel amacı, işgücü piyasası, vergi sistemi ve enerji piyasasının verimliliğini artırmak da dahil olmak üzere, özellikle eğitim sisteminde işgücü verimliliğinin düşmesini önlemektir. Bölgesel yapısal reformlarla birlikte gerçekleştirileceği vurgulanmaktadır.

Yeldan (2012), Türkiye'nin makroekonomisini OGT çerçevesinde incelenmesi ve bölgesel sektör açısından içermektedir. İlk olarak toplam faktör verimliliğini hesaplayabilmek için büyüme muhasebesi yöntemini kullanılmalıdır. Toplam faktör verimliliğinin büyümeye katkısı

- 1980-1989 yılları arasında ortalama olarak yükselmiş,
- 1990-1999 yılları arasında inişli çıkışlı ve hareketli bir yol takip etmiştir,
- 2000 yılından itibaren ise düşmüştür.

İlgili dönemdeki gözlemlere göre Türkiye, orta gelir tuzağının bulunduğu bölgelere göre birkaç kategoriye ayrılmıştır. Birinci gruba göre ele geçirilmemiş ve gelişmiş alanların ikinci gruba göre ele geçirilmiş durumda bulunan alanlar, üçüncü grubun ise tuzak ve yoksulluğun olduğu alanlar olduğu söylenmektedir.

Karanfil (2016), AB üye ülkeleri ile Türkiye için 2000-2014 zaman aralığını ar-ge harcamaları ve tasarrufların OGT üzerindeki etkisi panel veriyle analizi etmiştir. Analiz sonuçlarına göre kişi başı gelirden Ar-Ge harcamasına tek yönlü bir nedensel ilişki belirlenmiş, ancak Ar-Ge harcamasından kişi başına gelire nedensel bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca, diğer değişkenler arasındaki nedensel ilişki gözlemlenemez.

Aykırı (2017), OGT'ye ele geçirilmeden başarılı bir şekilde yüksek gelir düzeyine geçiş yapmış bir grup ülke ve OGT içerisindeki bir grup yüksek ve orta gelirli ülkeler (20 ülke) yani en azından böyle bir riskle karşı karşıya olan ülkeler ile inceleme yapılmıştır.

Wu (2013), 109 ülkenin 1961-2010 zaman aralığı için, TFV'nin büyümeye etkisini analiz etmiştir. Regresyona dayalı analizde 1961 yılındaki kişi başına düşen gelirlerin kullanılarak ülkeleri düşük, orta ve yüksek gelirli olmak üzere üç gruba ayırmıştır. Kişi başına geliri 1.000 ABD Doları'nın altında olan ülkeler düşük gelirli ülkelerdir, kişi başına geliri 1.000 ABD Doları ile 10.000 ABD Doları arasında olan ülkeler orta gelirli ülkelerdir ve kişi başına geliri 10.000 ABD Dolarından fazla olan ülkeler yüksek gelirli ülkelerdir. Buna göre 1961'de 61 orta gelirli ülke vardı, ancak bu ülkelerden sadece 24'ü 2010'da yüksek gelir grubuna yükseldi, ancak 37'si yine aynı gruba aitti ve OGT ülkeleri olarak belirlenmiştir diyebiliriz. OGT'de yer alan ülkelerde, 1991-1990, 1971-2000 ve 1981-2010 dönemleri baz alınarak TFV'nin büyümeye katkısı %-1.65, % 12.91 ve % 48.70 iken, OGT'den çıkan ülkelerde bu oran %7.33, %14.70 ve % 41.43 olarak gerçekleşmiştir. OGT'den çıkış için TFV'nin

teknolojik gelişim, yenilik ve teknik etkinlikle sağlanabileceği vurgulanmıştır. 1986 yılında kişi başına geliri 1.000 \$'a yükselen Çin'de yüksek bir TFV oranı vardır. Bu oran 1991-2010 döneminde % 44.85'tir. Bu durumda yüksek gelirli ülkeler grubuna yükselme şansına sahiptir.

Tablo 8. Literatür Özeti

Çalışma	Ülke	Çalışma Dönemi	Değişkenler	Çalışma Modelleri
Tuğcu (2015)	26	-	Kişi Başına Düşen GSMH Dünya Bankası Kalkınma Göstergeleri Eğitim, İstihdam, Enerji, Sağlık Ticaret, Bilgi-Ar-Geve Üretim	Nedensellik
Aykırı (2017)	20	2010-2014	Sağlık Göstergesi, (Doğumda Ortalama Hayat İhtimali) Eğitim Göstergesi,(Öğrenim Zamanı İhtimali-Ortalama Öğrenim Zamanı)Ekonomik Gösterge(Kişi Başına Düşen GSMH)	Panel
Bozkurt (2014)	1	1971-2012	Kişi Başına Düşen GSMH Yüksek Eğitimde Okullaşma Oranı, Yurt İçi Tasarruf Oranı ve İmalat sanayi/ GSYİH	Zaman Serisi
Dalgıç (2014)	56	1990-2013	Kişi Başı GSMH, Makroekonomik, Teknoloji ve Beşeri Sermaye,	Panel
Wu (2013)	109	1961-2010	Büyüme, DYY, Yenilik, Verimlilik	Regresyon
Bulman(2014)	166	1960-2009	SGP ile Kişi Başına GSYİH, TFV, Beşeri Sermaye, Gini Katsayısı, Bağımlılık Oranı, Demokrasi ve Otokrasi Göstergeleri,Enflasyon, Dış Borç, İhracat, Sanayileşme	Regresyon
Lubis ve Saputra (2015)	6	1997-2011	Kişi Başına Düşen GSMH, Kamu Harcamaları, Yatırım Harcamaları, İleri Teknoloji İhracatı, Beşeri Sermaye Faktörleri(orta ve yüksek öğretimdeki kayıt oranları) ve Bağımlılık Oranı	Panel
Robertson ve Ye (2013)	189	1950-2010	Kişi Başına Düşen Gelir	Zaman Serisi
Zhang (2014)	1	1985-2010	Kişi Başına GSYİH, DYY, İş Gücü, Yolsuzluk Endeksi, Yayınlanan Bilimsel Dergi Sayısı (10.000 kişi başına), Beşeri Sermaye.	Panel
Karanfil (2016)	29	2000-214	Kişi Başına Düşen GSMH, A	Panel
Aiyarvd (2013)	138	1955-2009	Kişi Başına Düşen GSYİH, Kurumlar, Nüfus, Altyapı, Makro Ekonomik Ortam ve Politikalar, Üretim ve Ticaret Yapısı	Probit Regresyon, EKK
Ener ve Karanfil (2015)	1	1980-2013	Kişi başı GSMH, Sabit Sermaye Yatırımları, Yurtiçi Tasarruf,	Zaman Serisi

			Cari İşlemler Dengesi ve Para Arzı	
Woo (2012)	1	1960-2008	Kişi başına düşen gelir, toplam faktör verimliliği	CUI
Eichgreen (2011) Eichgreen (2013)	45	1957-2007 1957-2010	Demografik(bağımlılık oranı), GSYİH, Kamu Harcamaları, Beşeri Sermaye, Dışsal faktörler, Siyasal Rejim ve Makro Ekonomik Değişkenler	Büyüme Yavaşlaması ChowProbit
Kharas Kohli (2011)	34+ Doğu Asya		Büyüme ve toplam faktör verimliliği.	İnceleme
Egawa (2013)	3	1990-2011	GSYH ve Gini katsayısı	Duyarlılık Analizi
Erinç Yeldan	1	2002	Devlet, sadece eğitim harcamalarını teşvik eden bir stratejiyi desteklemesi	İçsel Büyüme Modeli
Carnovale (2012).	22	1960-2010	Büyüme, beşeri sermaye, AR-GE, yüksek teknoloji ihracatı	İnceleme
Felipe (2012)	124	1950-2010	GSYH<2000\$ ise düşük gelirli, 2000\$<GSYH<7250\$ arasında ise alt orta gelirli, 7250\$<GSYH<11750\$ arasında ise üst orta gelirli, GSYH>11750\$ ise yüksek gelirli	Eşik değer hesaplama yöntemi ile yakınsama analizi
Paus(2012)	5	-	Büyüme, rekabet ve teknoloji.	Betimleyici İstatistiksel Analiz Yöntemi
Agenor (2015)	Gelişmekte olan ülkeler	-	Beşeri sermaye, inovasyon, fikri mülkiyet hakları, altyapı yatırımları.	İnceleme
Yılmaz (2016)	36	1950-2005	Düşük üretkenlikli sektörlerden yüksek üretkenlikli sektörlerle ayrıştırılan 9 sektör ile toplam emek verimliliği.	Shift-Share Analizi
Kim ve Park(2018)	Orta Gelirli ülke	1975-2014	GSYH ile beşeri sermaye, AR-GE, nüfus, döviz kuru	Panel Veri Analizi
Gürsel ve Soybilgen (2013)	1	2005-2013	Demografik	Matematikselhesap yöntemi ile analiz
Yıldız ve Bayraktar'ın (2017)	8	-	Kişi Başına Düşen GSMH, Ar-Ge	İnceleme
Lavopa ve Szirmai (2018)	114	1960-2014	Kişi başı GSMH, emeğin sektörel dağılımı ve emeğin verimliliği.	Dengesiz Panel Veri Analizi

Tablo 9' de literatür özeti sunulmuştur ve kullanılan modeller ve değişkenler ile birlikte yapılan çalışmaların ortak bulguları arasında ülke ekonomisinin güçlü olması, bilimsel ve teknolojik bilginin yüksek olması, uluslararası rekabet düzeyinin ve toplam faktör verimliliğinin yüksek olmasının orta gelirli ülkelerin yüksek gelire ulaşmasını hızlandırarak orta gelir tuzağına düşme ihtimalini ortadan kaldırmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ORTA GELİR TUZAĞINDAKİ TÜRKİYE İLE GÜNEY KORE’NİN KARŞILAŞTIRILMASI

Orta gelirli ülkelerinin sorunlarının en başında olan orta gelir tuzağına etki eden birçok nedenler vardır. Bu nedenlere teknolojideki yetersizlik, yatırımların yeterli düzeyde yapılamaması, eğitimde uzmanlaşmanın olmaması, ihracatın yeterli seviyede olmayıp dış açık vermesi gibi nedenler sayılabilmektedir. Bazı ülkelerin orta gelir tuzağına yakalanmaları ve çıkış süreleri birbirlerinden farklılık göstermektedir.

Orta gelir tuzağından çıkmak için gerekli olan koşulların Türkiye ve Güney Kore’nin ekonomileri incelenip bu iki ülke arasındaki ekonomik tepkimeler ve farklılıkların olmasından dolayı karşılaştırılmaktadır. Güney Kore’nin teknolojiye yaptığı yatırımla ve eğitimdeki kaliteyle birlikte sanayileşmede hız kazanmıştır. Bu sayede orta gelir tuzağına yakalanmadan yüksek gelir seviyesine sıçrama yapmıştır. Türkiye ise Güney Kore kadar yeterli seviyede atılımı yapamayıp uzun süredir orta gelir seviyesini aşamamasından dolayı tuzağa yakalanmış konumdadır.

3.1. Türkiye’nin Büyüme Aşaması

Cumhuriyet’in kurulduğu 1923 yılında İzmir’de ülkenin ekonomik yönünü değerlendirmek ve gerekli görülen politikaları uygulamak açısından bir iktisat kongresi yapılmıştır. Kongrede ülke ekonomisinde hızlanma yaşanması gerektiği görüşü hakim olup, ülkede ağırlıkta olan tarım sektörünün daha çok sanayi sektörüne yardımcı olması kararlaştırılmıştır.

1924 yılında ilk olarak demir yolları devlet himayesi altına alınmıştır. Daha sonra özel sektör adına İş Bankası kurulmuş ve devlet elinde bulunan Ziraat Bankası’nı halka arz ederek özelleştirme yoluna gidilmiştir. Bu adımlar doğrultusunda Türkiye ekonomisi devletçi politika anlayışından karma ekonomili politika anlayışına dönüşmüştür. 1927 yılında çıkarılan Teşvik-i Sanayi kanunu ile özel sektöre gerekli teşvikler sağlanmıştır (Kazgan, 2004:56).

1930’lu yıllara gelindiğinde tüm teşvik ve desteklere rağmen Türkiye ekonomisi gerekli atılımı tam olarak sağlayamamıştır. Bu dönemde özel sektörün elindeki sermayenin yeterli seviyede bulunmamasından dolayı devlet ekonomideki varlığını tekrar hissettirmek zorunda kalmıştır. Devlet Kamu İktisadi Teşebbüslerini (KİT) kurmuştur ve ekonomi daha çok ağır sanayiye yönelmiştir. 1930’dan sonra ülke

ekonomisi dış ticaret artışı vermiştir. İkinci dünya Savaşı'na kadar olan dönemde ülke ekonomisi pek az açık vermiştir (Kazgan, 2004:55).

1933 yılından itibaren I. Beş yıllık Sanayi Planı çıkarılmıştır. Bu kalkınma planında yeteri kadar teknolojiye yönelme olmamıştır. Yeraltı kaynaklarına yatırımın yapılması yönünde karar alınmıştır.1937 yılından itibaren uygulanmaya başlanan II. Beş Yıllık Sanayi Planı ile birlikte ara malların ve sanayinin öneminin artırılmasına karar verilmiştir. Ancak 2. Dünya Savaşı'nın patlak vermesi ile bu plan askıya alınmıştır (Kazgan, 2004:57).

1940'lı yıllara gelindiğinde teknolojiye gerekli yatırımın olmaması nedeni ile sanayi pek gelişme gösterememiştir. 2. Dünya Savaşı sonrası ülke ekonomisinde daralma yaşanmış ve milli gelirden artma yaşanmamıştır. Bu dönemde tarım ve sanayi sektöründeki durgunluktan dolayı fiyat artışı yaşanmıştır (Kepenek ve Yentürk, 1997).

1950'li yıllara gelindiğinde Türkiye'de çok partili hayata döneme geçerek siyasi hayatın değişmesi, ekonomik kalkınma için gerekli adım atma sürecini hızlandırmıştır. Liberal politikalar önem kazanıp teknolojiye gerekli yatırımlar yapılmıştır. Özel sektöre teşvikler sağlanarak ekonomi hızlanmaya başlamıştır. Ancak devlet liberal politikaları tam olarak etkin uygulayamamasından dolayı ekonomide negatif durum yaşanmıştır. Bunun nedenleri arasında aşırı borçlanma ve oluşan borcun denmesi noktasında gerekli sermayenin olmamasıdır. Bu zorluklardan dolayı Türkiye, Uluslararası Para Fonu (IMF) ile anlaşma yapmak durumunda kalmıştır. İlerleyen dönemde dışa açık sanayileşme ile birlikte olumsuz koşullar giderilmeye çalışılmıştır (Kazgan, 2004).

1970'li yıllara gelindiğinde petrol krizi patlak vermiştir. Dünya ülkeleri gibi Türkiye'yi de bu olay olumsuz yönde etkilemiştir. Bu dönemde yapılan III. beş yıllık plan neticesinde ileri teknolojiye bir an önce geçilmesi gerektiği kararına varılmıştır. İleri teknolojinin yakalanmasında yurtiçindeki yatırım oranının ve alt yapının yetersiz düzeyde olduğu belirtilmiştir (Güleç, 1998:18).

1970'lerin sonlarına doğru dünya ekonomisinde yaşanan sıkıntılar Türkiye üzerinde baskı yaratmıştır. Bu baskılarla beraber ülke içindeki çalkantılı olaylar sonrasında siyasi istikrarsızlığı ve beraberinde enflasyon oranının hızlı şekilde yükselmesine neden olmuştur.

Türkiye 1980'li yıllara kadar Keynesyen iktisadi düşünce kabul görürken 1980'li yıllara gelindiğinde bu düşünce önemini yitirerek Neo-klasik düşünce hakim olmaya başlamıştır. Bu yıllarda kamu-özel birlikte ekonomik düzeni yönetmek yerine serbest piyasa ekonomisine geçilmiştir. 1990'lı yıllara kadar bu piyasa devam etmiştir ve ülke kırılğan yapıdadır. Bu yıllarda oluşan 1994 krizi ülke devalüasyona maruz kalmıştır. 2000'li yıllara kadar bu durgunluk ülke içinde devam etmiştir. 2001 de ortaya çıkan döviz kuru krizi ile birlikte Türkiye ekonomisi küçülme yaşamıştır ve enflasyon ve faiz oranları artmıştır. Bu dönemde Güçlü Ekonomiye Geçiş Program ile birlikte mali disiplin ele edilmeye sağlanıp merkez bankası bağımsız bir kuruluşa çevrilmiştir ve finans sektörünü yeniden düzenlemek ve ekonomide rekabeti ve verimliliği artırmak için yenilikler yapılmıştır. Bu plan 2008 yılına kadar uygulanmıştır ve bir nebze olsun katkı sağlamıştır. 2008 yılına geldiğinde ABD merkezli küresel çapta yeni bir kriz meydana gelmiştir. Bu kriz birçok ülkeyi derin etkilerken Türkiye ise az bir etki ile atlattır. Daha sonraki yıllarda yaşanan küresel çaptaki olumsuz koşulların ve ülkede yaşanan işsizlik gibi sorunlarla başa çıkmaya çalışmıştır. (www.ticaret.gov.tr/ Erişim Tarihi: 20.01.2021).

Türkiye 2010'dan sonra artarak gelişme göstermiştir. Ancak 2017 yılına doğru yükselme eğiliminin yavaşladığını ve olumsuzlar yaşanmıştır.

Tablo 9. Türkiye ekonomisinin 2010'dan 2017'ye makroekonomik göstergeleri

Makro Göstergeler	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	ORT
GSYH (Milyar \$)	772,3	832,5	873,7	950,3	934,1	859,5	863,4	849,5	-
Büyüme (GSYH %)	8,5	11,1	4,8	8,5	5,2	6,1	3,2	7,42	6,9
Kişi Başı Düşen Gelir (bin \$)	10.476	11.141	11553	12.395	12.022	10.915	10.817	10.512	-
Enflasyon (GSYH %)	6,4	10,5	6,2	7,4	8,2	8,8	8,5	11,9	8,5
İşsizlik (%)	11,1	9,1	8,4	9	9,9	10,3	10,9	11	10
Bütçe Dengesi/ GSYH (%)	-3,4	-0,7	-1,8	-1,5	-1,4	-1,3	-2,3	-2,3	-1,8
Cari Denge / GSYH (%)	-5,8	-8,9	-5,5	-6,7	-4,7	-3,7	-3,8	-5,5	-5,6

Kaynak: www.tuik.gov.tr Erişim Tarihi : 20.01.2021.

Tablo 6'ya göre, son 8 yıllık süreçte GSYİH $[(849,5 - 772,3) / 772,3 \times 100]$ % 10 artırılabilmiş, KBG artışı ise $[(10.512 - 10.476) / 10.476 \times 100]$ % 0,3 gibi az düzeyde seyretmiştir. Büyüme oranlarının nitelikli olduğu, enflasyon oranlarının birazda olsa düzelme eğilimine girdiği senelerde gözlemlenir fakat son yıllarda enflasyonun çift hanelere çıktığı ve ortalamasının % 8,5 gibi yüksek bir seviyede olduğu bilinmektedir. İşsizliğin bundan önceki senelerde gibi sorunlu olduğu, işsizlik düzeyinin bir türlü azaltma eğilimine getirilemediği bize gösterilmektedir.

2018 yılına gelindiğinde GSYİH oranı 789,87 \$ olarak hesaplanmıştır. Büyüme oranı 2,8 ve kişi başına düşen gelir 9,693 \$ olarak gerçekleştirmiştir, 2019 yılına gelindiğinde ise GSYİH oranı 761,45 \$ olarak hesaplanmıştır. Büyüme oranı 0,9 ve kişi başına düşen gelir 9,213 \$ olarak gerçekleştirilmiştir. (www.tuik.com.tr. Erişim Tarihi: 20.01.2021).

Önceki yıllarda ve günümüzde Türkiye coğrafi konumunda dolayı ve ilgili ülkelerin refah seviyesi yüksek olduğu için Avrupa Birliği ülkeleri ile ilişki içerisine girmiştir. Çünkü Avrupa'daki ileri seviyedeki teknolojiyi ülkeye taşımak, ar-ge yatırımlarını çekmek ve bilim alanında bilgi öğrenimini yapmaktır.

Türkiye ilerleme kaydetmesine rağmen son dönemlerde oluşan bazı olumsuzluklardan dolayı orta gelirin yüksek sınıfından yüksek ekonomili ülke düzeyine çıkamamıştır. OGT' ye bakmak için sadece kişi başı gelire bakmak yanlış olabilmektedir. Bu tuzağa bakarken eğitim, istihdam, teknoloji ve katma değerli ürünlerin üretimi gibi etkenler göz önünde bulundurulmalıdır. Türkiye kimine göre bu tuzağa düşmüş olup kimilerine göre ise yakın zamanda bu tuzağa düşecek bir ülkedir.

3.2. Güney Kore'nin Büyüme Aşaması

Japonlar 1910 yılında Kore'yi işgal etmişlerdir. Koreliler önce Çin'in Shanghai bölgesinde geçici Kore Hükümeti'ni kurmuşlar, 1937 yılında Japonya Çin İmparatorluğuna savaş açınca Kore Geçici Hükümeti Çin'de Kore Milli Kurtuluş Ordusu'nu kurarak Çin'in Kuomintang Hükümeti ile anlaşma yapmışlardır ve Japonlara karşı savaşmaya başlamıştır. II. Dünya Savaşında 1945'de Japonya'nın yenilgiye uğramasından dolayı aynı yıl Japon hâkimiyetinden kurtulmuş ve bağımsızlığını ilan etmiştir. Güney Kore'de sanayileşme ilk olarak 1962 yılında Beş Yıllık Kalkınma Planı ile başlamıştır. Bundan önceki gelişme dönemlerinde sanayinin GSYİH içerisindeki payı oldukça az seviyededir. Aynı şartlara sahip diğer ülkeler

ithal ikameci politikalar sürdürmeye çalışırken Güney Kore; Tayvan, Singapur ve Hong Kong ile birlikte, Avrupa ve Kuzey Amerika'nın emeğe dayalı imalat sanayi ürünlerine büyük oranda ihtiyacı olduğunu keşfederek ihracata dayalı bir büyüme politikası izlemiştir. (www.deik.org.tr Erişim Tarihi: 20.01.2021).

Tablo 10. Güney Kore'nin Makroekonomik Göstergeleri

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GSYİH (milyar dolar, cari fiyatlarla)	1.435	1.509	1.613	1.731	1.863	2.011
Büyüme Oranı (%)	3,2	3,4	3,6	3,7	3,7	3,7
Kişi Başına Gelir(\$), Satın Alma Gücü Paritesine Göre)	36.601	38.269	40.317	42.518	44.771	47.134
İşsizlik Oranı (% , ort.)	3,6	3,5	3,3	3,3	3,3	3,3
Enflasyon Oranı (%)	1,55	2,5	3	3	3	3
Cari İşlemler dengesi (%)	7,1	5,1	4,9	4,6	4,1	3,6

Kaynak: <https://www.imf.org/en/Home> Erişim Tarihi: 20.01.2021.

Güney Kore 1960'dan günümüze kadar inovasyona çok fazla önem vermiştir. Tekno-parklar, araştırma merkezleri ve çeşitli laboratuvarlar kurumuşlardır. Tablo 11'e göre, Kore son dönemde milli geliri artarak devam ederek sürekli büyüme eğilimindedir. Enflasyon oranı az miktarda yükselmiş olması rağmen çok küçük seviyelerde olduğu için olumsuzluk yaratmamaktadır. Gerekli istihdam planları ile birlikte iş gücüne katılım oranı yükselterek işsizlik oranı düşürülmüştür.

1960'lardan beri bir düzenli bir büyüme gösteren G. Kore, bugün dünyanın önemli sanayileşmiş ülkeleri arasında yer almaktadır. 40 yıl önce GSYİH'si oldukça düşük olan G. Kore, 2017 yılı itibariyle 191 ülke arasında dünyanın 11. yer almaktadır.

Güney Kore, 1960'ların başındaki savaştan sonra önemli bir tarım ülkesiydi ve 1962'de ihracata yönelik gelişmeye başladı. Dünyada ve Uzak Doğu'da ekonomik gelişme yapabilecek ülkedir. Kore ekonomisi büyük ölçüde uluslararası ticarete bağımlıdır ve diğer ülkelere ayna görevindedir. 2017 verilerine göre, tarım sektörünün ülke GSYİH içindeki payı % 2,2, sektörün payı ise % 39,6 oldu. Sektörün payı %

58,3. Güney Kore, 2017'de 51 milyonluk nüfusuyla dünyada 26. sırada yer aldı. 2020'nin sonunda nüfusun 51,7 milyon olacağı tahmin edilmektedir. 2017 yılında %1,9 olan tüketici fiyatlarındaki yıllık ortalama enflasyon oranının 2018 yılında %1,5 olacağı tahmin edilmektedir. Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranı 2018 yılında %3,7 olmuştur. 2018 yılında ülkenin toplam ihracatımızdaki payı %0,55 olup 41. sırada, ithalatımızdaki payı ise %2,84 olup 10. sırada yer almaktadır. (www.ticaret.gov.tr. Erişim Tarihi: 20.01.2021).

Orta gelir tuzağının etkileri ve yakalanma sorası çıkış stratejilerine Türkiye ile Güney Kore ekonomileri karşılaştırılmaktadır. Güney Kore'de tıpkı Türkiye gibi 1980'li yıllara kadar ekonomik durumları ve piyasası aynı gelir seviyesinde bulunmaktaydı. 1980'lerden sonra Güney Kore, teknolojiye ilerlemeler, uzman iş gücü ve eğitimle birlikte sanayi alanında uyum sağlamıştır. Kore'nin bu adımları sonrasında hızlıca gelişme kaydedip orta gelir düzeyinden yüksek gelir düzeyine geçmeyi başarmıştır. Türkiye ise Kore gibi gelişme gösterememiş ve OGT'ye yakalanmış ülkeler arasında kalmıştır.

3.3. Türkiye ve Güney Kore'nin Karşılaştırılması

Bu iki ülke birbirine yakın yıllarda ekonomide ilerleme kaydetmek için gerekli kalkınma plan ve stratejilerini hayata geçirmiştir. O yıllarda Türkiye ekonomisi Kore ekonomisinden daha güçlü konumdaydı. Güney Kore, yatırım ve ar-ge çalışmalarını daha çok teknoloji alanında kaydetmiştir. Türkiye ise bu alanda gerekli yatırımı yapmamıştır.

Kore, II. Dünya Savaşı'nda Japonya'nın yenilgisi ile sonuçlanması sonucu bağımsızlığını ilan ederek ekonomi hayatına özgün şekilde adı atmıştır. Ancak bu bağımsızlık tam olarak sağlanamamıştır. Tam olarak ayakta duramayan Kore, ABD ve Rusya'nın etkileriyle kuzey ve güney olarak ikiye ayrılmıştır. İkiye ayrılan Kore kendi aralarında savaş yapmaya ve olumsuzluklar yaşamaya başlamıştır. Bu savaştaki ağır hasarlar ve olumsuzluklar diğer devletlerin yardımı ile en az seviyede tutulmaya çalışılmıştır.

Bu dönemde ABD ve Avrupa devletleri kendilerine Rusya'yı tehdit olarak görüyorlardı. Bu savaş sırasında Rusya'nın Kuzey Kore'ye yardımını gren bu devletler kısa zamanda Güney Kore'ye yardım sağlamaya başlamışlardır. Bunun

nedeni Rusya'ya karşı hem askeri güçlerini artırmak ve ticaret ağlarını geliştirmektir (Güney, 2006:108).

Bu yıllarda Türkiye ekonomik olarak güçsüz konumdaydı. ABD ve Avrupa devletlerin Güney Kore'ye yapılan yatırımları gören Türkiye, bu yardımları kendisi içinde talep etmiştir. 1947' de yapılan anlaşma ile bu yardımlar Türkiye'ye de gelmektedir. Türkiye'nin bu yardımı talep etmesindeki sebep Rusya'nın tehdit oluşturarak sınırının yakın olması ve ülkede üs talep etmesidir. Batı bu yardımları Marshall adı altında ve Güney Kore ve Türkiye'ye farklı düzeyde yapmaktadırlar. Bunun nedenlerinin ilki Türkiye'deki ekonomik bozukluklar ve ülkenin güçsüz konumda olmasıdır. İkincisi ise Güney Kore'nin Rusya'ya karşı set olmasıdır (Kongar, 1976:307-308).

Bu dönemler Güney Kore ile Türkiye arasındaki ekonomik farklılığın ilk başladığı zamanlar olarak bilinmektedir. Güney Kore hızla gelişme gösterirken, Türkiye bu gelişmeyi pek sağlayamamıştır.

Türkiye'nin Marshall Planı içerisine dâhil edilmesi için bazı isteklerde bulunulmuştur. Kamu yatırımlarının azaltılması, özel kesimin gelişmesinde katkıda bulunulması, ağır sanayiye gerekli yatırımın yapılmaması daha çok hafif sanayiye yönelmesi ve daha çok tarım sektörüne yoğunlaşması gibi talepler edilmiştir. Bu sayede Türk tarım sektörü Avrupa'ya açılmasını sağlayarak tarımsal üretimin artırılması hedeflenmiştir. Bu olaylar neticesinde 1946'dan sonra Türkiye ekonomi politikaları OECD ve IMF gibi kuruluşlar tarafından belirlenmeye başlanmıştır (Kepenek, 2004:95-130).

Türkiye 1960'lı yıllara kadar gelindiğinde gerekli ekonomik sıçramayı gerçekleştirememesinden dolayı ekonomisi dışa açık vermeye devam etmiştir. Güney Kore ise 1946-1960 yılları arasında tarıma öncelik verse de daha çok atılım yaparak dış açık oranını azaltmaya çalışmıştır. Tıpkı Türkiye gibi Güney Kore'de tarıma öncelik vermiş ve gerekli yatırımları yapmıştır. Belirli bir süre olumlu olarak seyreden Kore ekonomisi daha sonra gerilemeye başlamıştır. Bunun nedeni tam olarak dış pazarlara açılmaması ve beraberinde çiftçilerin gelir yüzdesinin düşmesidir. Uluslararası alanda rekabetçi konumu elde edememesinden dolayı Güney Kore ekonomisi tam bir sıçrama yapamamıştır.

1960 ile 1980 yılları arasında Türkiye ve Güney Kore’de gerekli kalkınmanın sağlanabilmesi için çeşitli kalkınma planları çıkarılıp uygulanmaya çalışılmıştır.

Bu kalkınma planlarını yönetebilmek için Türkiye, Devlet Planlama Teşkilatını (DPT) Güney Kore ise Ekonomi Planlama Kurulu (EPK)’yı kumuşlardır (Choi, 2013:31-50).

Bu dönemde Güney Kore ekonomiye sadece devletin hâkim olmasını istemiştir. Devlet sadece teşvikler vererek geri planda durmasını olumsuzluk olarak kabul etmiştir. Devlet yatırımları ile beraber özel sektöre de teşvikler verip, ayrıca ülkedeki tüm bankaları devlet kontrolüne almıştır. Böylece tüm yatırım finansmanlarının sadece devlet elinde olması hedeflenmiştir. Bu sayede özel sektör devlet disiplini altına alınmıştır. Türkiye ise ekonomide devletin rolü bulunmaktaydı ama bankaların tamamı hem devlet hem özel sektör elinde bulunmaktaydı. Dolayısıyla piyasada Güney Türkiye’de otorite hem devlet hem de özel sektör tarafından sağlanmaya çalışılmıştır.

1960’lara kadar Güney Kore ekonomisi Türkiye ekonomisinin daha gerisinde bulunmaktaydı. Bu yıllarda sonra Güney Kore daha çok ağır sanayiye yatırım yapmıştır. Türkiye ise bu adımı tam olarak gerçekleştirememiştir. 1973 yılında patlak veren Petrol Krizi ile birlikte bu iki ülke olumsuz olarak etkilenmiştir. Ancak Güney Kore sanayi sektörüne yatırım yapması ve yapmaya devam etmesinden dolayı bu etkiyi azaltmıştır. Türkiye ise bu kriz ile birlikte dış pazarında küçülme ve gerekli yabancı sermayenin ülkeye girmemesinden dolayı olumsuzlukları geçmeyi başaramamıştır. Dolayısıyla Güney Kore, Türkiye’yi geçmeyi başarmış ve ilerleme kaydetmiştir (Okan, 1998:70-74).

Güney Kore kalkınma planlarının ana amacı olan sanayileşmeyi başarırken, Türkiye sanayileşme politikasında hedeflerine ulaşamadı. Ülkedeki sanayileşme politikalarının neticeleri incelendiğinde, Güney Kore ve Türkiye’nin 1960’ta sanayi malları ihracatı hemen hemen aynıken, 1980’de sanayi mallarının ihracattaki payı Güney Kore’nin yüzde 85,9 iken Türkiye’nin ise yalnızca yüzde 36 olduğu görülmektedir. 1980’lerden sonra neo liberalizm yıllarında ise, iki ülke arasındaki gelişmişlik farkı iyice açıldı. Güney Kore’nin bu başarısına pek çok iktisadi açıklama getirildi. Neoliberal teori Güney Kore kalkınmasını minimal devlet ve serbest piyasa önermelerinin ispatı olarak göstermekteydi (Tüylüoğlu, 2004:6).

1980'lere doğru DB bir görüş belirterek dışa açık bir ekonomi, neoklasik bir bakış açısı, özel sektörün desteklenmesi ve rekabetçi ortamın olması gerektiğini açıklamıştır. Güney Kore bu görüşü benimseyerek uygulamaya koymuştur. Uygulama neticesinde pozitif meydana gelerek değişen dünya düzenine ayak uydurmuştur. Ancak o yıllarda Türkiye neoliberal görüş kabul edilmekteydi. Dış pazar yerine iç piyasaya önem vermiştir. Ağır sanayiye gerekli yatırımların yapılamaması ve devletin etkin şekilde piyasada görevini yerine getirememiş olmasından dolayı Türkiye Ekonomisi Güney Kore ekonomisinin gerisinde kalmıştır (Aslan ve Taner, 2016:31).

Dünya ekonomisinde batı dünyası oldukça hâkim durumdaydı. Kendilerine tehdit olarak Çin ve Rusya'yı görmekteydi. Bu tehdide karşı Güney Kore'yi Türkiye'ye oranla daha çok desteklemişlerdir. Güney Kore bu durumu fırsat bilerek Çin ve Rusya'ya karşı çıkmıştır. Bu sayede daha çok yardım ve yatırım sağlamıştır.

1980'li yıllara gelindiğinde her iki ülke açısından pek çok olumsuzluklar meydana gelmiştir. Bu olaylara ek olarak her iki ülkede de darbeler meydana gelmiştir. Bundan dolayı ekonomi alanından ziyade siyasi alana yönelerek ekonomiyi ikinci plana atmışlardır. Çünkü siyasi istikrarsızlıklar beraberinde ekonomik istikrarsızlıkları getirir.

1980 sonrası her iki ülkede de piyasada devlet etkisinin azaltılması amaçlanmıştır. Bu dönemde karşılaştırılması üstünlüğe sahip ürünlere doğru kayarak beşeri sermaye etkisiyle verimlilik artırılması hedeflenmiştir.

1990'lı yıllara gelindiğinde Güney Kore eski politikalarının aksine Rusya ve Çin ile ekonomik etkileşimler yaşamıştır. Kuzey Kore ile anlaşma imzalamış ve BM'ye kabul edilmiştir. Bu dönemde köklü değişikliklere giderek başkanlık sistemine geçişi sağlamıştır. Güney Kore bu sistem değişikliği ile beraber siyasi alanda istikrar sağlamış ve ekonomi alanına hızla yönelmiştir (Aslan ve Taner, 2016:39).

1990'larda Türkiye, halen ekonomik istikrar bir türlü sağlanamamıştır. Gerekli yatırımlar ve tasarruflar yapılamamasından dolayı ekonomik büyüme istenilen hedefe ulaşamamıştır. O yıllarda Türkiye IMF ile anlaşma yapılarak ekonomik büyüme ve istihdam oranında artış hedeflenmiştir. Bu durumdan dolayı Türkiye ekonomisi IMF etkileri görülmeye başlamış ve bir türlü gereken sıçrama gerçekleştirilememiştir.

2000’li yıllara kadar birçok ekonomik olumsuzluklarla karşılaşan Türkiye, Güney Kore’nin arayışını açmasına engel olamamış ve farkın açılmasına neden olmuştur.

Günümüz yıllarında, Güney Kore yüksek gelir seviyesine geçmeyi başarmış iken, Türkiye halen orta gelir seviyesinde sıkışıp kalmıştır. Yukarıda belirtildiği üzere Türkiye ilk başlarda Güney Kore’den daha gelişmiş iken zamanla bu olumlu havayı kaybetmiştir. Aşağıdaki tabloda Güney Kore ile Türkiye arasında yıllara göre kişi başına düşen gelir belirtilmiştir.

Tablo 11. Türkiye ve Güney Kore Kişi Başına Düşen Milli Gelir (\$)

YILLAR	TÜRKİYE	GÜNEY KORE
1960	509 \$	158 \$
1970	489 \$	279 \$
1980	1.860 \$	1.870 \$
1985	1.310 \$	2.480 \$
1990	2.310 \$	6.450 \$
1995	2.850 \$	11.820 \$
2000	4.320 \$	11.030 \$
2005	6.820 \$	18.520 \$
2010	10.490 \$	22.290 \$
2015	12.030 \$	28.720 \$
2019	9.690 \$	33.790 \$

Kaynak: <https://data.worldbank.org/?locations=TR-KR> Erişim Tarihi : 20.01.2021

Ülkeler gelişimini sağlamak için gelire ihtiyaç duyarlar. Bu gelir ise yabancı sermayeler, sanayiye yapılan yatırımlar, teknolojiye yapılan yatırımlar, etkin para ve maliye politikaları, ekonomik ve siyasi istikrar, eğitim gibi birçok etkenler ile sağlanabilmektedir.

Tablo 12’ ye göre, 1980 den önce kişi başı milli gelirden Türkiye önde iken 1980’li yıllara gelindiğinde Güney Kore Türkiye’yi yakalamayı başarmıştır. Bu yıllarda itibaren farklı uygulanan ekonomik politikalar neticesinde Güney Kore üstüne koyarak günümüzde ileri gelir düzeyine geçmeyi başarmasına rağmen Türkiye ileriye gitmesine rağmen yeterli seviyeyi yakalayamamış ve orta gelir düzeyinde sıkışıp kalmıştır.

Günümüz gelişmişlik düzeyine ilgili ülkelerin ortalama yaşam süresine bakarak ülke hakkında bilgi edinilmektedir. Yaşam süresi daha yüksek olan ülkeler diğerlerine göre daha gelişmiş kabul edilir. Çünkü refah seviyesinin artması ile birlikte insanlar daha az olumsuzluklarla karşılaşır ve daha kaliteli yaşam sürerler.

Tablo 12. Türkiye ve Güney Kore Ortalama Yaşam Süreleri (Yıl)

YILLAR	TÜRKİYE	GÜNEY KORE
1960	45	55
1965	49	57
1970	52	62
1975	55	64
1980	58	66
1985	61	68
1990	65	71
1995	66	73
2000	70	75
2005	72	78
2010	74	80
2015	76	82
2018	77	82

Kaynak: <https://data.worldbank.org/?locations=TR-KR> Erişim Tarihi : 20.01.2021.

Birleşmiş Milletlerin (BM) 1990 yılından sonra hesaplayan Beşeri Kalkınma Endeksi ile birlikte ülkelerin kalkınmasında bu endeksin önemi büyüktür. Bu endeksin içindeki bir gösterge de yaşam beklentileri ve süreleridir.

Tablo 13'e göre 1960'dan günümüze kadar bakıldığında iki ülkenin ortalama yaşam süresine bakıldığında Güney Kore'nin yaşam süresi ileri seviyededir. Bu bilgilere bakılarak Güney Kore'nin ekonomik göstergesi daha pozitif ve ekonomik seviyesi ileri durumda olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Türkiye ve Güney Kore'nin GSYİH (Milyar Dolar)

YILLAR	TÜRKİYE	GÜNEY KORE
1980	62.225 \$	65.399 \$
1985	67.235 \$	101.296 \$
1990	150.676 \$	283.368 \$
1995	169.486 \$	566.583 \$
2000	274.303 \$	576.178 \$
2005	500.315 \$	934.901 \$
2010	776.968 \$	1.144,00 \$
2015	864.314 \$	1.466,00 \$
2019	761.425 \$	1.647,00 \$

Kaynak: <https://data.worldbank.org/?locations=TR-KR> Erişim Tarihi : 20.01.2021.

Tablo 14'e göre, 1980'de yıllarda ekonomi büyüklükleri birbirine oldukça yakın seviyededir. 1980'den 2019 yılına kadar her iki ülkede geliri belirli seviyede artarak devam etmiştir. Fakat iki ülkenin ekonomik olarak uyguladıkları politikaların

farklılığı ve sistem değişikliği nedeni ile Güney Kore'nin Türkiye'ye oranla daha büyük çapta geliştiğini ve ülke ekonomi hacminin ilerlediği görülmektedir.

Ar-Ge'ye yapılan gayri safi yurtiçi harcama, bir ülkede yerleşik tüm şirketler, araştırma enstitüleri, üniversite ve devlet laboratuvarları gibi tarafından yürütülen Ar-Ge'ye yapılan toplam harcama olarak tanımlanır. Yurt dışından finanse edilen Ar-Ge'yi içerir, ancak yurtiçi ekonomi dışında gerçekleştirilen Ar-Ge için yerli fonları içermez. Bu gösterge, 2010 temel yılı ve Satın Alma Gücü Pariteleri (SAGP'ler) kullanılarak ABD doları sabit fiyatlarla ve GSYİH yüzdesi olarak ölçülür (www.oecd.com. Erişim tarihi: 21.01.2021).

Tablo 14. Türkiye ve Güney Kore'de AR-GE Yatırımlarının Toplam, GSYİH'nin % 'si

YILLAR	TÜRKİYE	GÜNEY KORE
1990	0.249	1.695
2000	0.285	2.151
2005	0.468	2.125
2010	0.569	2.523
2015	0.799	3.316
2018	1.035	4.528
2019	1.114	4.687

Kaynak: <https://data.oecd.org/rd/gross-domestic-spending-on-r-d.htm> Erişim Tarihi: 21.01.2021

Günümüzde büyüme ve kalkınmada teknolojinin yeri çok büyüktür. Kullanılan teknolojiye göre ülkeler gelişimini sağlamaktadır. Ülkelerin sürdürülebilir büyüme için kullanılan bu teknolojileri oluşan koşullara göre yenilemesi ya da güncellemesi gerekmektedir. Rekabetçi bir global ortamda diğer ülkeler ile yarışmak için bu durum vazgeçilmezdir. Bunu ise Ar-Ge ye yapılan yatırımlar yoluyla sağlayabilmektedir. Dolayısıyla Ar-Ge ye yapılan yatırımlar çok büyük önem taşımaktadır.

Tablo 15'e göre, Türkiye nin Ar-Ge harcamalarının GSYİH içerisindeki oranı 2000 yılında 0.468 iken, 2018 yılında 1.035 oranında artmıştır. Güney Kore'nin Ar-Ge harcamalarının GSYİH içerisindeki oranı 2000 yılında 2.125 iken, 2018 yılında 4.528 oranına artmıştır. Güney Kore'nin milli geliri Türkiye'ye göre daha yüksek olduğundan Ar-Ge için ayrılan oranın yüksek olduğunu bize göstermektedir. Dolayısıyla Güney Kore'nin Türkiye'den daha gelişmiş olduğunu buradaki oranlardan da görülmektedir.

Eđitim oranının düşük olduğu űlkelerde işsizlik oranı, eğitim yüksek olduğu űlkelere göre daha yüksek seviyededir. Türkiye'deki işsizlik oranı içerisinde kadınların erkeklere oranla daha yüksek düzeydedir. Güney Kore'de ise tam tersi durumundadır.

Tablo 15. Türkiye ve Güney Kore'nin İşsizlik Oranları

YILLAR	TÜRKİYE	GÜNEY KORE
1990	8,00	2,60
1995	7,60	2,10
2000	6,50	4,40
2005	9,50	3,80
2010	11,20	3,70
2015	10,30	3,60
2019	13,70	3,80
2020*	12,90	3,90

Kaynak: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm#indicator-chart>

Erişim Tarihi: 21.01.2021. (2020* yılı ilk 3 aylık verilere göre düzenlenmiştir.)

Tablo 16' ya göre, 2005 ile 2020'nin ilk üç ayları baz alınarak bu iki űlke karşılaştırılmıştır. Türkiye'de 2005 yılından itibaren her yıl işsizlik oranı yüksek oranda artarak deva etmiştir. Bunun nedenleri arasında gerekli ekonomik atılımları tam olarak başaramamış olması ve dışardan doğrudan yabancı sermaye girişinin az olup istihdam sağlanamamasıdır. Güney Kore ise, 2005 yılından itibaren Türkiye kadar yüksek işsizlik artış oranı olmasa da düzenli olarak yükselmiştir. Ancak Güney Kore ekonomik olarak yapmış olduğu atılımlar sayesinde hem artış oranını düşük seviye de tutmuş, hem de işsizlik oranını tek haneli sayıda tutmayı başarmıştır.

Tablo 16. Türkiye ve Güney Kore'nin Enflasyon Oranları

YILLAR	TÜRKİYE	GÜNEY KORE
1980	94,3	28,7
1985	45,0	2,5
1990	60,3	8,6
1995	89,1	4,5
2000	54,9	2,3
2005	8,2	2,8
2010	8,6	2,9
2015	7,7	0,7
2019	15,2	0,4
2020	12,3	0,5

Kaynak: <https://data.oecd.org/price/inflation-cpi.htm> Erişim Tarihi:

22.01.2021.

Enflasyon ülkeler için sürekli olumsuzluk olarak görülmektedir. Ülkeler enflasyon oranını en az seviyede tutmak için farklı politikalar seyretnmektedir. Bu ülkeler arasında Türkiye ve Güney Kore’de bulunmaktadır. Bu iki ülkenin politika ve stratejileri birbirlerinden farklıdır.

Tablo 17’ye bakıldığında her iki ülkede de 1990’lı yıllara kadar uygulanan politikalar pek etkili olmamış ve enflasyon oranı çift hanelerde kalmıştır. 1990-2000 yılları arasında Güney Kore’de uygulanan etkili para ve maliye politikaları ile birlikte enflasyon tek hanelere gerilemiştir. 2001 krizi ile birlikte enflasyondaki artış iki ülkede devam etmiştir. Türkiye açısından 2001 krizinden sonra 2013 yılına kadar oluşturulan sıkı ekonomi politikaları ile birlikte enflasyon oranında düşüş yaşanmıştır. 2013’den 2019 yılına kadar tek hanelere inen enflasyon oranı tekrar çift hanelere çıkmıştır. Güney Kore açısından ise 2001 krizinden 2014 yılına kadar enflasyon oranı azalarak devam etmiştir. 2014’den sonra inişli çıkışlı grafik seyretse de son yıllarda uygulanan ekonomik politikalar ile çok büyük bir başarı elde edilmiştir.

Tablo 17. Türkiye ve Güney Kore İş Gücüne Katılma Oranı (%)

YILLAR	TÜRKİYE	GÜNEY KORE
1980	--	70,8
1985	--	70,2
1990	61,5	72,9
1995	60,8	73,7
2000	56,6	72,9
2005	55,3	73,6
2010	57,3	74,1
2015	60,3	76,2
2019	62,3	76,6
2020	50,6	62,7

Kaynak: <https://data.oecd.org/emp/labour-force-participation-rate.htm#indicator-chart> Erişim Tarihi 23.01.2021.

Tablo 18’e göre Türkiye, 1990 ile 2010 yılları arasında iş gücüne katılım oranı sürekli düşüş yaşamıştır. Bunun nedenleri arasında ülkede kesin olarak siyasi istikrarın sağlanamaması, etkili para ve maliye politikalarının uygulanamaması, çeşitli ulusal ve global krizler gibi etkenler gösterilmektedir. 2010 yılından sonra etkin ekonomi politikaların uygulanmaya başlanması, özel kesime yapılan teşvikler ve devletin bu alanda gerekli yatırımlar yapmasıyla birlikte 2019 yılı da dahil olmak üzere katılım oranı artmıştır. Güney Kore ise 1990’ların başında siyasi olarak köklü değişikliğe giderek etkin bir siyasi istikrar sağlamıştır. 1990 ile 2019 arası inişli çıkışlı

grafik sergilemiş olsa da belirli seviyede tutmayı başarmışlardır. Sıkı ve etkin ekonomi politikaları ve Çin ve Rusya ile yapılan ticaretler neticesinde yurtiçine yatırım yapılarak istihdam sağlanmıştır. Türkiye' ye göre istihdam ve iş gücüne katılım oranı daha yüksektir.

Tablo 18. Türkiye ve Güney Kore'nin Eğitim Harcaması (GSYİH %)

YILLAR	TÜRKİYE	GÜNEY KORE
1990	1,9	2,9
2000	2,2	2,9
2011	3,7	4,2
2015	3,8	4,6
2016	3,8	4,6
2017	3,8	4,6
2018	3,8	4,6
2019	6,0	-

Kaynak: <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=NY.ADJ.AEDU.GN.ZS> Erişim Tarihi: 23.01.2021.

Büyüme ve kalkınmada eğitimin yeri çok önem taşımaktadır. Çünkü eğitim sayesinde uzmanlaşma ve kitlesel üretim meydana gelir. Ülkede mesleki eğitimler sayesinde daha vasıflı ve nitelikli iş gücü elde edilebilir. Güney Kore, eğitimin kalitesi ve eğitim harcamalarında Türkiye'den önde konumdadır. Türkiye son yıllarda eğitime gerekli yatırımlar yapmış olsa da mesleki eğitime tam olarak önem vermemesinden dolayı bazı olumsuzluklarla uğraşmaktadır.

Tablo 18'a göre her iki ülkede GSYİH içerisindeki eğitim harcaması oranını her yıl artırarak dem etmiştir. Ancak Güney Kore 1990 yılı ile beraber atlamış olduğu ekonomik seviyeden ötürü hem oransal hem de sayısal olarak Türkiye'yi geçmektedir. Kısacası iki ülkede oranları artırmış olmasına rağmen Güney Kore'de harcamanın hacmi daha büyüktür. İki ülkenin de üyesi olduğu OECD üyeleri arasında en fazla eğitim harcaması yapan ülkeler arasında Güney Kore'de bulunmaktadır. Türkiye ise orta düzeyde yatırım yapan ülkeler arasında kendine yer bulmaktadır.

Tablo 19. Türkiye ve Güney Kore'nin Büyüme Oranları

YILLAR	TÜRKİYE	GÜNEY KORE
1980	-2.4	-1.6
1985	4.2	7.8
1990	9.3	9.9
1995	7.2	9.6
2000	6.9	9.1
2005	9.0	4.3
2010	8.4	6.8
2015	6.1	2.8
2019	0.9	2.0
2020	-1.3	-1.1

Kaynak: <https://data.oecd.org/gdp/real-gdp-forecast.htm> Erişim Tarihi: 01.03.2021

Tablo 19'a göre, Türkiye ve Güney Kore'de 1980 yılında ekonomik istikrarsızlıklardan dolayı ekonomik daralma meydana gelmiştir. Her iki ülkede 2000'li yıllara kadar ufak düzeyde büyüme sergilemiştir. 2000 ile 2019 yılları arasında dalgalı seyir takip etmiş olmalarına rağmen pozitif büyüme sağlamışlardır. Günümüzde ise gerek global piyasalardaki dalgalanmalar gerek Covid-19 salgın hastalığından dolayı her iki ülkede olumsuz etkilenmiş ve ekonomik küçülme meydana gelmiştir.

Tablo 20. Türkiye ve Güney Kore'nin Makro Ekonomik Göstergeleri

TÜRKİYE								
Yıllar	GSYİH	İşgücüne katılım oranı(%)	Büyüme Oranları (%)	İşsizlik Oranları (%)	Enflasyon Oranları (%)	Kişi Başına Düşen Gelir (\$)	Ar-ge Yatırımlarının GSYİH %'si	Ortalama Yaşam Süreleri (Yıl)
1980	62.225 \$	--	-2.4	--	94,3	1.860 \$	--	58
1985	67.235 \$	--	4.2	--	45,0	1.310 \$	--	61
1990	150.676 \$	61,5	9.3	8,00	60,3	2.310 \$	0.249	65
1995	169.486 \$	60,8	7.2	7,60	89,1	2.850 \$	0.285	66
2000	274.303 \$	56,6	6.9	6,50	54,9	4.320 \$	0.468	70
2005	500.315 \$	55,3	9.0	9,50	8,2	6.820 \$	0.569	72
2010	776.968 \$	57,3	8.4	11,20	8,6	10.490 \$	0.799	74
2015	864.314 \$	60,3	6.1	10,30	7,7	12.030\$	0.882	76
2019	761.425 \$	62,3	0.9	13,70	15,2	9.690 \$	1.114	79
2020	717.049 \$	50,6	-1.3	12,90	12,3	8.599 \$	--	79
GÜNEY KORE								
Yıllar	GSYİH	İşgücüne katılım oranı(%)	Büyüme Oranları (%)	İşsizlik Oranları (%)	Enflasyon Oranları (%)	Kişi Başına Düşen Gelir (\$)	Ar-ge Yatırımlarının GSYİH %'si	Ortalama Yaşam Süreleri (Yıl)

1980	65.399 \$	70,8	-1,6	--	28,7	1.870 \$	--	66
1985	101.296 \$	70,2	7,8	--	2,5	2.480 \$	--	68
1990	283.368 \$	72,9	9,9	2,60	8,6	6.450 \$	1.695	71
1995	566.583 \$	73,7	9,6	2,10	4,5	11.820 \$	2.151	73
2000	576.178 \$	72,9	9,1	4,40	2,3	11.030 \$	2.125	75
2005	934.901 \$	73,6	4,3	3,80	2,8	18.520 \$	2.523	78
2010	1.144,00 \$	74,1	6,8	3,70	2,9	22.290 \$	3.316	80
2015	1.466,00 \$	76,2	2,8	3,60	0,7	28.720 \$	3.978	82
2019	1.647,00 \$	76,6	2,0	3,80	0,4	33.790 \$	4.687	84
2020	1.848,00 \$	62,7	-1,1	3,90	0,5	36.511 \$	--	84

Tablo 20'ye göre Türkiye ve Güney Kore'nin ekonomik göstergeleri verilmiştir. Yukarıdaki veriler incelendiğinde 1980'li yıllardan sonra Güney Kore'nin yapısal bir dönüşüm geçirdiği görülmektedir. Güney Kore iş gücündeki uzmanlaşma ile birlikte istihdam oranını artırarak üretimde hem çeşitliliği hem de kapasite oranını artırmıştır. Bunun ile birlikte GSYİH oranı günümüze kadar sürekli artarak devam etmiş ve işsizlik oranı azalmıştır. Doğrudan yabancı sermayenin ülkeye girişi sağlanarak yatırım yapılması sağlanmıştır. Büyüme oranı bu sayelerde artarak devam etmiştir. Türkiye ise Güney Kore kadar yatırım yapamamış ve ihracatın oranını yükseltememiştir. Enflasyon oranının düşmesine ve ekonomik büyümeye rağmen yeterli istihdam olanakları yaratılamamıştır.

Kısacası Türkiye ve Güney Kore önceki yıllarda ekonomik göstergeleri benzerlik göstermektedir ancak son yıllarda bu benzerlik bozulmuştur. İki ülke arasındaki gelişmişlik makası her geçen gün açılmaya devam etmektedir. Güney Kore OGT'den kurtulmayı başarmış olmasına rağmen Türkiye bu tuzakta sıkışıp kalmıştır.

SONUÇ

Az gelişmiş ülkelerin ekonomik durumları daha çok tarıma dayalıdır. Bu ülkeler hafif teknoloji ile birlikte ekonomik düzeyleri ilerleme kaydederek orta gelirli ülkeler düzeyine sıçrayabilmektedir. Orta gelire ulaşan ülkeler nitelikli işgücü, eğitimde uzmanlaşma ve katma değeri yüksek ürünler üretmeye başlayarak yüksek gelir düzeyine çıkabilmektedir. Gerekli önlemlerin alınmaması sonucu orta gelire ulaşan ülkeler bu düzeyde tıkanıp kaldığı zaman orta gelir tuzağına yakalanması ile sonuçlanır.

20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren pek çok ülkeler yüksek düzeyde büyüme trendi göstermiştir. Bu yüzyılla birlikte bazı Asya ülkeleri yüksek gelir düzeyine geçebilmişken bazı Latin Amerika ülkeleri orta gelir düzeyini yakalayıp bir türlü üst seviyeye çıkamamıştır. Ülkelerin düşük, alt-orta, üst-orta, yüksek gelir düzeylerinden hangi kategoride olduğunu Dünya Bankası'nın sınıflandırılması referans alınmaktadır.

OGT son dönemlerde gelişmekte olan ülke sorunları arasında yerini almıştır ve bu sorun üzerine çözüm üretilmeye çalışılmıştır. Bu tuzağı, büyüme durağanlaşması ve büyüme düşüşü gibi terimlerle de ifade edilebilir. Büyüme yorgunluğu büyük ölçüde kişi başına düşen gelirle ölçülür ve eşiği 10.000 Amerikan Doları seviyesindedir. Bu tuzakta kaç yıl kalınca büyüme yavaşlaması kesin olarak görünür. Bu tuzağın belirlenmesi DB'nin Atlas Metodu tarafından olur. OGT son dönemlerde oldukça araştırmalar konusunun arasında yerini almıştır, fakat ortak bir fikir etrafında birleşilemediği için kesinleşmiş kesin kuralları olan bir olgu olmamıştır.

Orta gelir tuzağı, gelişme ve kalkınmanın önünde en büyük engellerden birisidir. Bu nedenle büyüme teorileri yaklaşımları çerçevesinde Klasik Büyüme Teorileri, Harrod-Domar Büyüme Modeli Neo Klasik Büyüme Teorileri ve İçsel Büyüme Teorileri incelenmiştir. Klasik Büyüme teorisi, iş gücündeki uzmanlaşma ile büyümenin mümkün olduğunu açıklar. Harrod-Domar Büyüme Teorisi ve Neo Klasik Büyüme Teorisine göre, yatırımın ve tasarruf oranının yükselmesi ile üretimin artması büyümenin sağlanmasında etkilidir. İçsel Büyüme Teorileri ise eğitim, kamu harcamaları, teknoloji ve Ar-Ge yatırımlarının büyüme hızını tetikleyen unsurlar olduğunu ileri sürmektedir.

Orta gelir tuzağındaki ülkelerde genellikle işgücünde uzmanlaşmama, sanayiye ve inovasyona gereken önemin verilmemesi gibi nedenlerle ülkelerin

büyümesinde durağanlaşmalar olmaktadır. Gerekli yatırım sağlanıp ihracat yapılamamasından dolayı dışa bağımlılık artarak devam etmektedir.

Ülkeler Ar-Ge yatırımları ve inovasyon ile birlikte ekonomileri ileri seviyeye taşıyabilmektedirler. Oluşan koşullar ile birlikte katma değeri yüksek ürünler üreterek dışa bağımlılık oranını düşürebilmektedirler. Global ortamda diğer ülkeler ile rekabet etme olanağı kazanırlar.

1980’li yıllara kadar Türkiye, Güney Kore’ye göre daha iyi konumdaydı. Ancak bu durum tam tersine dönmüş ve günümüze kadar bu fark açılarak devam etmiştir. Ülkelerin ekonomik ilerlemesinde eğitimin ve ileri seviye inovasyon yatırımların önemi büyüktür. Bu koşulların sağlanması ile sermaye girişi ile yatırımların oranı yükselir. Bu sayede istihdam ve üretim artarak dışa bağımlılık azaltılır.

Türkiye, teknoloji ve sanayi gibi alanlara 1933 yılında uygulanmaya başlanılan kalkınma programları ile yatırım yapmaya başlamıştır. Daha sonraki çıkan kalkınma planları ile Ar-Ge yatırımlarının yapılması, ihracata yönelik ekonomi politikaların uygulanması, ağır sanayiye geçişin sağlanması ve ileri teknoloje gereken önemin verilmesi planlanmıştır. Ancak Türkiye bu adımları pratikte uygulamaya çalışsa bile teorik olarak uygulamada başarısız olmuştur.

Güney Kore ise, tıpkı Türkiye gibi 1962 yılında çıkarılan kalkınma planları ile teknolojiye, eğitime ve sanayiye önem vermiştir. Son yıllara kadar siyasi ve ekonomik istikrar sağlayarak mali disiplinle birlikte çıkış yakalamıştır. Cari açık veren ülke konumunda iken bu açığı sürekli kapatarak ilerlemiştir.

OGT konusu son zamanlarda literatür çalışmalarında kendine yer bulmaya başladı. Çalışmada literatür incelemesi yapılmıştır. Literatürde bu tuzağa yakalanmamak için farklı politikalar uygulanmaktadır. Uygulanan politikalar başarılı olduğu andan itibaren OGT’de yer alan ülke veya ülkeler büyüme aşamasına doğru yönelerek yüksek gelir seviyesine taşır. Yapılan çalışmalar neticesinde ülkelerin bu tuzağa düşmemek için bazı politikalar uygulamaları gerekmektedir. Bunlar;

Katma değeri yüksek olan ileri düzeydeki teknoloji ile üretilen ürünlere geçilmelidir. Üretimin etkin organizasyonu, kaynakların etkin kullanımı önem arz etmektedir ve kamu harcamalarındaki rant azaltılıp özel sektör teşvik edilmelidir. OGÜ kendi içerisindeki makro iktisadi olarak disiplinli, ılımlı para ve maliye

politikaları uygulanmalıdır ve işsizlik ve enflasyon oranları en az seviyelerde tutulmalıdır. Ülkedeki internet kullanım oranı artırılarak ihracatta zaman ve maliyet oranları düşürülmelidir. Yapısal değişim ile birlikte faktör verimliliği yükseltilerek bu etkiden uzaklaşılabilir.

Devletin eğitim konusunda ayırdığı ödenekle kaynaklar genişletilmeli ve mesleki eğitime ağırlık kazandırılmalıdır. Bu sebeple nitelikli işgücüne sahip olunacaktır. Ülkenin dış/cari açık oranı çok önemlidir ve makul bir seviyede tutması gerekir. Bu sebeple ihracat için yüksek teknolojik ürün tedarik ederek hem açığı belirli bir düzeyde tutmuş olur hem de diğer ülkeler ile rekabet edebilme imkanını elde etmiş olacaktır.

Sonuç olarak, Ar-Ge çalışmalarının milli gelirdeki payı artırılmalıdır. Yüksek teknoloji ile rekabetçi bir yapıya sahip olunması bu tuzaktan kurtulmanın en önemli yollardan biridir. Eğitime ayrılan kaynak artırılıp nitelikli kişiler yetiştirilmelidir. Yurtiçi tasarruf oranı artırılmalıdır ve kırılabilirlik en az seviyeye çekilmelidir. Ayrıca kamu tasarruflarının artırılarak kamu harcamalarının mali bir kural çerçevesinde yapılması, ihracat yapan firmalara devletin teşvikler vermesi ve gerekli durumlarda teşviklerin artırılması gerekmektedir. Özellikle de maliyeti çok yüksek olan enerji ithalatının azaltılması ve ülke içinde enerji üretimini sağlayacak girişimler yapılmalı ve desteklenmelidir. Bu politikaların başarılı bir şekilde uygulanmaya konulabilmesi orta gelir tuzağından kurtulmada oldukça önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Agenor, P.R. Canuto, O. & Jelenic, M. (2012). “Avoiding Middle-Income Growth Traps”. Economic Premise. 90. The World Bank. Vaúington.
- Akyüz, Y. (1980a). Sermaye Bölüşüm Büyüme. 2. Baskı. Ankara. AÜSBF Yayın No: 453.
- Aiyar, S. ,Duval, R.,Puy, D., Wu, Y. & Zhang, L.(2013). Growth Slowdowns and the Middle Income Trap, (Working Paper, No:13/17). International Monetary Fund (IMF), Washington.
- Aoki, M. (2011). “The Five-Phases of Economic Development and Institutional Evolution in China and Japan”. ADBI Working Paper Series. No: 340.
- Aslan, C. & Taner, A.(2016), Kalkınma Hamlelerinin Batı Dışı Hamlelerinin Batı Dışı Örnekleri: Türkiye ve Güney Kore'nin Karşılaştırılması. Adam Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(1), 27-58.
- Aslan, N. & Yılmaz, O. (2015). Finansal gelişme ve büyüme ilişkisinin Solow modeli ile analizi: Türkiye üzerine bir çalışma. Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi,7(12),17-39.
- Aykırı, M.(2017). Ekonomik Büyümenin Sürdürülebilirliği ve Orta Gelir Tuzağından Çıkışta Beşeri Sermayenin Önemi Yüksek ve Üst-Orta Gelirli Ülkeler Üzerine Bir Uygulama. Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 3(4), 683-706.
- Bayraktutan, Y. & Bıdırdı, H. (2016). Teknoloji ve Rekabetçilik: Temel Kavramlar ve Endeksler Bağlamında Bir Değerlendirme. Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 8 (14).
- Bozkurt, E. , Bedir, S. , Özdemir, D. & Çakmak, E. (2014). Orta Gelir Tuzağı ve Türkiye Örneği. Maliye Dergisi, (167), 22-39.
- Bulman, D. , Eden, M. & Nguyen, H. (2014). “Transitioning from Low-Income Growth to High-Income Growth: Is There a Middle Income Trap”. Policy Research Working Paper. 7104:1-36.
- Cai, F. (2012). “Is There a ‘Middle-öncome Trap’? Theories, Experiences and Relevance to China”. China & World Economy. 20(1), 49–61.

- Carnovale, M. (2012). Developing Countries and the Middle-Income Trap: Predetermined to Fall? .Doctoral Dissertation. New York University. 4-41.
- Choi, Byung-S. (2013). “Managing Economic Policy And Coordination: A Saga Of The Economic Planning Board”, in “The Korean Government And Public Policies in A Development Nexus”, Huck-Yu Kwon & Min Gyo Koo (Ed.), The Political Economy Of The Asia Pacific, Volume-1, Switzerland: Springer, pp: 31-54.
- Dalgıç, B. , İyidoğan, P. & Balıkçioğlu, E. (2014). Orta Gelir Tuzağından Çıkışta Hangi Faktörler? . Maliye Dergisi, (167), 116-125.
- Dikkaya, M. & Özyakışır D.(2018). Ekonominin Temelleri 1 ve 2 (4.basım). Ankara: Savaş Yayınları.
- Divitçioğlu, S. (1982). Değer Üretim ve Bölüşüm. İstanbul. Ar Basım Yayım ve Dağıtım.
- Doğan, H.G. & Gürler, Z. (2013). Türkiye’nin insani gelişme endeksinin analitik olarak değerlendirilmesi. Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 3(2), 69- 76.
- Egawa, A.(2013). “WillIncome Inequality CauseA Middle-Income Trap in Asia?”.WorkingPaper No:03. Belgium. Brussels.
- Eğilmez, M. (2012). “Orta Gelir Tuzağı ve Türkiye” 16.12.2012. <http://www.mahfiegilmez.com>, (Erişim Tarihi: 25.04.2020).
- Eğilmez, M. (2018). Son 16 Yıl ve 2018 Falı. [online], Kendime Yazılar, <http://www.mahfiegilmez.com/2018/05/son-16-yl-ve-2018-fal.html> (Erişim Tarihi: 25.04.20209).
- Eichengreen, B., Park, D. & Shin, K. (2011). When Fast Growing Economies Slowdown: International Evidence and Implications for China. NBER Working Paper Series, No:16915, 1-50.
- Eichengreen, B. Park, D. & Shin, K.(2012). “When Fast-Growing Economies Slow Down: International Evidence and Implications for China”, Asian Economic Papers, 11(1), 42-87.

- Eichengreen, B., Park, D. & Shin, K.(2013). “Growth Slowdowns Redux: New Evidence on the Middle Income Trap”, NBER Working Paper Series, No: 18673, Cambridge.
- Ener, M. & Karanfil, M. (2015). Türkiye Ekonomisinde Tasarruf Açığının Orta Gelir Tuzağı Üzerine Etkisi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, 10(2),31-46.
- Ercan, Y. N. (2002). “İçsel Büyüme Teorisi: Genel Bir Bakış”. Planlama Dergisi, Özel Sayı. DPT’nin Kuruluşunun 42. Yılı, 129-138.
- Erim, N. (2018). İktisadi Düşünce Tarihi. Ankara: Palme Yayıncılık.
- Estrada, G. Han, X. Park, D. & Tian, S. (2018). Asia's Middle Income Challenge: An Overview. Emerging Markets Finance & Trade. Vol.54. Issue.6. 1208-1224.
- Felipe, J. Abdon, A. & Kumar, U. (2012). Tracking the middle-income trap: What is it, who is in it, and why? Levy Economics Institute. Working Paper Vol. 715.
- Gill, I., & Kharas, H., (2007). “An East Asian Renaissance Ideas for Economic Growth”, The World Bank, Washington DC 2015 “The Middle-Income Trap Turns Ten”, Policy Research Working Paper, No 7403.
- Gill, I. & Kharas H. (2015). “The Middle-Income Trap Turns Ten”. World Bank Policy Research Working Paper. 7403, s. 1-27.
- Göçer, G. (2013). Ar-Ge Harcamalarının Yüksek Teknolojili Ürün ihracatı, Dış Ticaret Dengesi ve Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri. Maliye Dergisi, 165(2), 215-240.
- Güleç, K. (1998). Türkiye'de ve Dünyada Teknolojik Gelişmeler. Ankara: DPT Yayınları.
- Güney, P. (2006). Marshall Planı: Avrupa Birliği'nin İnşasında Amerikan Harcı. Avrupa Çalışmaları Dergisi, 5(3), Ankara: 103-114.
- Gürak, H. (2015). Ekonomik Büyüme ve Kalkınma “Kuramlar, Eleştiriler ve Alternatif Bir Büyüme Modeli”. Ankara: Nobel Yayınevi.

- Gürses, D. (2009). İnsani gelişme ve Türkiye. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,12(21),339-350.
- Gürsel, S. & Soybilgen, B. (2013). “Türkiye Orta Gelir Tuzağının Eşiğinde”. Betam Araştırma Notu (13)154. S. 1-7.
- Islam, N. (2015). “Will Inequality Lead China to the Middle Income Trap?”, Department of Economic & Social Affairs Working Paper. No: 142.
- Malezya Ekonomisi. <https://www.google.com/search?sxsrf=ALeKk034i4t6qjb9zFupzEMMFDqepge3ig%3A1588686997748&ei=IXCxXoyULYaBhbIPuPOo-Ag&q=malezya+ekonomisi+english+karacada%C4%9F&oq=malezya+ekonomisi+english>. 20.03.2020 tarihinde alınmıştır.
- Karanfil, M.(2016). Ar-Ge Harcamalarının Orta Gelir Tuzağı ve Üzerine Etkisi. Avrupa Birliği ve Türkiye İçin Panel Veri Analizi. Journal of Life Economics. 10: 219-234.
- Kazgan, G. (1993). İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi. 6. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kazgan, G,(2004). Tanzimat'tan 21. Yüzyıla Türkiye Ekonomisi, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Kazgan, G. (1969). İktisadi Düşünce veya Politik İktisadın Evrimi. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları.
- Kepenek, Y. ve Yentürk, N. (2004). Türkiye Ekonomisi. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kharas, H. & Kohli, H. (2011), “What is the Middle Income Trap, Why Do Countries Fall into it, and How Can it Be Avoided?”, Global Journal of Emerging Market Economies, 3(3), s.281-289.
- Kim, J. & Park, J. (2018). “The Role of Total Factor Productivity Growth in Middle Income Countries”. Emerging Markets Finance and Trade. Vol.54, Issue.6, 1264-1284.
- Kongar, E. (1976). İmparatorluktan Günümüze Türkiye'nin Toplumsal Yapısı. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Kurtoğlu, Y. (2014). “Orta Gelir Tuzağından Çıkış”. Ekonomik Yaklaşım. 25(90), s.71-90.

- Küçük, O. (2011). Faktör Esnekliği ve Ölçeğe Göre Getiri: Kobi'lerde Karşılaştırmalı Bir Cobb-Douglas Üretim Fonksiyonu Uygulaması. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 15 (2), 356.
- Lavopa, A. & Szirmai, A. (2018). "Structural Modernisation and Development Traps: An Empirical Approach.". World Development. 112. S. 59-73.
- Lee, K. & Shi LI. (2014). "Possibility of A Middle Income Trap in China: Assessment in Terms of the Literature on Innovation, Big Business and Inequality". Front. Econ. China, 9(3). S. 370-397.
- Lubis, R.F. & Saputra, P.M.A. (2015). "The Middle-Income Trap: Is There A Way Out For Asian Countries?". Journal of Indonesian Economy and Business 30(3): s: 273– 287.
- Mert, M. (2014). Türkiye'de ve Dünyada Orta Gelir Tuzağının Talep Yönlü Boyutuna İlişkin Bir Tartışma. Maliye Dergisi, (167), 93-115.
- Nahar, S. & Inder, B.(2002). "Testing Convergence in Economic Growth for OECD Countries", Applied Economics, 34, 2011-2022.
- Ohno, K. (2009). "Avoiding the Middle-Income Trap: Renovating Industrial Policy Formulation in Vietnam". ASEAN Economic Bulletin. 26(1), s: 25-43.
- Okşan, O.(1998). Güney Kore'nin Kalkınma Modeli ve Türkiye. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Öz, S. (2012). "Orta Gelir Tuzağı", Ekonomik Araştırma Forumu Politika Notu. 12, s.6
- Özdemir, O. (2002). Durgun Durum Büyümeden İçsel Büyüme. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 3 (1), s: 1-16.
- Özgüven, A. (1988). İktisadi Büyüme İktisadi Kalkınma Sosyal Kalkınma Planlama ve Japon Kalkınması. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Paus, E. (2012). "Confronting the Middle Income Trap: Insights from Small Latecomers", Studies in Comparative International Development, 47(2). S:115-138.

- Paya, M. M.(2013). Küresel Ortamda İktisat Politikaları. İstanbul. : Türkmen Kitapevi.
- Peçe, M.A. Ceyhan, M.S. & Akpolat, A. (2016). “Türkiye’de Gelir Dağılımının Ekonomik Büyümeye Etkisi Üzerine Ekonometrik Bir Analiz”. International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS), 2(Special Issue 1).s.135-148.
- Pesaran, M.H. (2004). General Diagnostic Tests for Cross Section Dependence in Panels. Journal of Applied Econometrics, (20), s: 264-309.
- Pesaran, M.H. (2006). A Simple Panel Unit Root Test in the Presence of Cross SectionDependence,<https://pdfs.semanticscholar.org/4067/87f276f8c40a5861e2638f9b116dce42022c.pdf/>, (Erişim Tarihi: 27.02.2020).
- Ricardo, D. (1997). Ekonomi Poliğiğin ve Vergilendirmenin İlkeleri. (Çeviren: T. Ertan), 1. Baskı, İstanbul: Belge Yayınları.
- Robertson, P.E. & Longfeng, Y. (2013). “On the Existence of a Middle Income Trap”. Economics Discussion, The University of Western Australia, Department of Economics Working Paper, 13/12, The University of Western Australia, Department of Economics. s.1-22.
- Seyidoğlu, H. (2013). Uluslararası İktisat Teori Politika ve Uygulama. 19. basım. İstanbul: Güzem Can Yayınları.
- Sezgin, O. & Darıcı, B. (2010). Para Politikasında Finansal İstikrarı Sağlama-Sürdürme sorumluluğu Finansal İstikrara Yönelik Para Politikaları Uygulamaları. Akademik Fener Dergisi, (4), s:19-38.
- Şenses. F. (2017). İktisada Giriş İktisadı Öğrencileri ve İktisada İlgi Duyanlar İçin Yardımcı Kitap. İletişim Yayınları.
- Tatoğlu, F.Y. (2013). Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı. 2. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları.
- Tatoğlu, F.Y. (2016). Panel Veri Ekonometrisi Stata Uygulamalı, Genişletilmiş 3. Baskı. İstanbul: Beta Yayınları.

- Tho, T.V. (2013). “The Middle-Income Trap: Issues for Members of the Association of Southeast Asian Nations”. ADBI Working Paper. 421. Tokyo. Asian Development Bank Institute.
- Tıraş, H. H. & Ağır, H. (2018, Nisan). İnsani gelişmişlik göstergeleri açısından İslam İşbirliği Teşkilatı üye ülkelerinin değerlendirilmesi. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 18(35),s:20-40.
- Ticaret Bakanlığı. (2020). Endonezya Ekonomisi. <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/guney-dogu-asya/endonezya/ulke-profil/genel-ekonomik-durum>. (Erişim Tarihi:20.03.2020).
- Ticaret Bakanlığı. (2020). Meksika Ekonomisi. <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/orta-amerika/meksika/ulke-profil/genel-ekonomik-durum>. (Erişim Tarihi:20.03.2020).
- Tuçcu, C. T. (2015). “How to Escape The Middle Income Trap:International EvidenceFrom A Binary Dependent Variable Model”, Theoretical and Applied Economics, 22(1), s:49-56.
- Turan, T. (2008). İktisadi Büyüme Teorisine Giriş. İstanbul: Yalın Yayıncılık.
- TÜİK (2020). Kişi başı GSYİH, web: <http://www.tuk.com.tr>, 25.03.2020 tarihinde alınmıştır.
- Tüylüoğlu, Ş. & Çeştepe, H. (2004). Kalkınma Teorilerinin Temelleri ve Gelişimi. Kalkınma Ekonomisi Seçme Konular, Sami Taban, Muhsin Kar (Editorler). Bursa: Ekin Kitabevi.
- Ün, T. (2015). Stata İle Panel Veri Modelleri, Güriş, S. (Ed.). 40-79. İstanbul: Der Yayınları.
- Ünlü, F. & Yıldız, R.(2018). Orta Gelir Tuzağının Belirlenmesi: Ekonometrik Analiz. Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 14(1),1-20.
- Ünsal, E. (2007). İktisadi Büyüme. Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Westerlund, J. (2008). “Panel Cointegration Tests of The Fisher Effect”, Journal of Applied Econometrics, 23(2), s:193-233.

- Woo, W.T. (2012). "China Meets the Middle-Income Trap: The Large Potholes in the Road to Catching-Up". *Journal of Chinese Economic and Business Studies*. 10(4), s.313-336.
- Wu, Y. (2013). *Productivity, Economic Growth and Middle Income Traps: Implications for China*. Business School, University of Western Australia, 123.
- Vural, Ş. (2000). *İktisatın Tarihi*. 4. bs. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Yeldan, E. Taşcı, K. Voyvoda, E. & Özsan, M.E. (2012), *Orta Gelir Tuzağından Çıkış: Hangi Türkiye? (1), 4. Makro/Bölgesel/Sektörel Analiz*", *Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (Türkonfed)*, İstanbul.
- Yılmaz, G. (2016). *Labor Productivity in the Middle Income Trap and the Graduated Countries*. *Central Bank Review*, Vol.16, Issue.2, s. 73-83.
- Yıldız, F. & Bayraktar, Y. (2017). *Kırılgan Sekizli Ülkelerinin Orta Gelir Tuzağına Uzaklığının Ölçülmesi: Karşılaştırmalı Bir Analiz*. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(5), 110-128.
- Yülek, A. M. (1997). *İçsel Büyüme Teorileri, Gelişmekte olan Ülkeler ve Kamu Politikaları Üzerine*. *Hazine Dergisi*, (6), 1-15.
- Zhang, L., Yi, H., Luo, R., Liu, C. & Rozelle, S. (2013), "The Human Capital Roots of the Middle Income Trap: The Case of China", *Agricultural Economics*, 1-12.

